

**UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI**

Pedagogická fakulta  
Katedra českého jazyka a literatury

**DIPLOMOVÁ PRÁCE**

Anna Přidálková

**Realizace projektu v podmínkách malotřídní školy  
(se zaměřením na vzdělávací obor Český jazyk  
a vybraná průřezová témata)**

Olomouc 2017

Vedoucí práce: Mgr. Milan Polák, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 6. 12. 2017

.....

vlastnoruční podpis

Děkuji vedoucímu diplomové práce Mgr. Milanu Polákovi, PhD. za odborné vedení, poskytnutí cenných rad a podkladů. Děkuji také panu řediteli Základní školy ve Hvozdu a všem pedagogům této školy za umožnění realizace praktické části mé diplomové práce.

V neposlední řadě děkuji rodičům, manželovi a celé rodině za podporu během doby studia na vysoké škole.

## **Anotace**

Diplomová práce se ve své teoretické části zabývá studiem projektové metody v oblastech jejího vymezení, historie, kladů a záporů a jejím uplatněním ve vyučovacím procesu. Dále je rozebrán Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání se zaměřením na vzdělávací obor Český jazyk a literatura a na průřezová témata. V praktické části je popsán realizovaný projekt.

## **Klíčová slova**

Projektová metoda, výukové metody, Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, vzdělávací obor Český jazyk a literatura, klíčové kompetence, průřezová témata.

## **The annotation**

The Diploma thesis in its theoretical part deals with the study of project method in its field of definition, history, pros and cons and application in teaching class. Further is an analyzed Framework educational program for basic education with the focus on educational field of Czech language and literature and cross-cutting themes. In the practical part is described the realized project.

## **Keywords**

Project method, Framework educational programme for basic education, alternative school systems, educational field of Czech language and literature, key competencies, cross-cutting themes.

## Obsah

Úvod a cíle práce .....	8
I TEORETICKÁ ČÁST .....	10
1 Rámcový vzdělávací program .....	11
1.1 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání .....	11
1.1.1 Pojetí základního vzdělávání .....	12
1.1.2 Cíle základního vzdělání .....	13
1.1.3 Projektová metoda v RVP ZV .....	14
1.2 Vzdělávací oblasti .....	14
1.2.1 Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace .....	15
1.3 Průřezová témata .....	16
1.4 Klíčové kompetence .....	17
2 Malotřídní škola a její charakteristika .....	19
3 Výukové metody .....	21
3.1 Vymezení pojmu .....	21
3.2 Klasifikace výukových metod .....	22
3.2.1 Klasické výukové metody .....	24
3.2.2 Aktivizující výukové metody .....	24
3.2.3 Komplexní výukové metody .....	25
3.3 Výběr výukových metod .....	25
4 Projektová metoda .....	27
4.1 Vymezení pojmu .....	27
4.2 Historie projektové metody .....	29
4.3 Typy projektů .....	30
4.4 Fáze projektu .....	33
4.5 Klady a zápory projektové metody .....	34
4.5.1 Klady projektové metody .....	35
4.5.2 Zápory projektové metody .....	35
4.6 Role učitele v projektu .....	36
II PRAKTICKÁ ČÁST .....	38
5 Projekt „Vánoce“ .....	39
5.1 Návrh projektu .....	39
5.2 Charakteristika ZŠ Hvozd .....	45
5.3 Historie ZŠ Hvozd .....	47
5.4 Charakteristika žáků .....	49
5.5 Průběh projektu .....	49

5.5.1	Organizace .....	50
5.5.2	Realizace.....	50
5.5.3	Hodnocení.....	58
	Závěr .....	66
	Seznam použité literatury a pramenů .....	67
	Seznam zkratk.....	70
	Seznam tabulek.....	71
	Seznam příloh.....	72

## Úvod a cíle práce

*„Posláním od začátku do konce budiž hledati a nalézati způsob, který by umožnil, aby učitelé méně učili, žáci se však více naučili, aby ve školách něměl místa křik, pocit ošklivosti, vědomí marné práce.“*

Jan Amos Komenský

*„Průměrný učitel vypráví. Dobrý učitel vysvětluje. Výborný učitel ukazuje. Nejlepší učitel inspiruje.“*

Charles Farrar Browne

Méně se učit, zato více se naučit. To by měl být hlavní princip vzdělávání. Ne vždy tomu tak bylo a je. Tento důležitý úkol zůstává na učitelích. Učitel nemá být jen zprostředkovatelem vědomostí, ale žákům ukazovat svět a inspirovat je k touze po vědění. V minulosti probíhala výuka strnule a izolovaně. Na rozdíl od života, kdy se ji od malého dítěte učíme propojovat znalosti se zkušenostmi, se ve škole v souvislostech neučilo. Vyučovací předměty stály izolovaně vedle sebe bez vzájemné návaznosti na vědomosti získané v jiném oboru. Ve výuce chyběla aktivita ze strany žáků, samostatnost při plánování a získávání informací a hodnocení vlastní práce, i práce druhých.

Školství ale prošlo postupně změnami, které dnes umožňují pedagogovi volbu vzdělávacích metod, forem, učebnic, hodnocení a celkového vedení výuky. Jednou z možností, jak spojit získávání znalostí s dovednostmi je projektová výuka. Jedná se o komplexní výukovou metodu, která propojuje teoretické znalosti s těmi praktickými.

Cílem mé diplomové práce je rozbor Rámcového vzdělávacího programu, vytvoření přehledu o výukových metodách, seznámení s malotřídní školou, bližší představení projektové metody a použití získaných informací při plánování a realizaci vlastního projektu Vánoce.

V teoretické části diplomové práce se nejprve zabývám Rámcovým vzdělávacím programem s bližším zaměřením na Český jazyk a literaturu a na průřezová témata. Poté nastiňuji problematiku malotřídních škol a studuji projektovou výuku z hlediska vymezení pojmu, historie, typologie, kladů a záporů. Získané informace jsem využila při tvorbě projektu, který jsem následně přivedla do praxe.



Praktická část tvoří plánovaný projekt Vánoce a následnou realizaci v podmínkách malotřídní školy ve Hvozďe. Nechybí tu ani vyhodnocení projektu jak už samými dětmi a tamními pedagogy, tak mnou. Práce dále obsahuje pracovní listy a fotografie z realizace.

# I TEORETICKÁ ČÁST

V teoretické části se zabývám nejprve pojmem Rámcový vzdělávací program a následně se zaměřuji konkrétně na Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. V rámci něj popisuji vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace s bližší specifikací vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura. Neopomněla jsem také do své práce zahrnout průřezová témata a klíčové kompetence.

Charakteristice malotřídní školy je vyčleněna další kapitola, jež obsahuje specifikaci malotřídních škol, jejich historii, organizaci vyučování, formy práce a kompetence učitele malotřídní školy.

Další část práce krátce představuje výukové metody z pohledu pojmu, výběru metod a klasifikaci. Krátce jsou uvedeny výukové metody tradiční, aktivizující a komplexní.

Samostatnou kapitolu jsem vyčlenila pro jednu z komplexních metod, tedy metodu projektovou. Projektovou metodu popisuji z pohledu definice, historie, typologie, fází, předností, úskalí a role učitele v projektu.

# 1 Rámcový vzdělávací program

Od 1. 9. 2005 je v rámci českého vzdělávání na školách zaveden nový systém, který se jmenuje Rámcový vzdělávací program (dále jen RVP). Vznikl na základě změn v Národním programu vzdělávání v České republice (v tzv. Bílé knize). Jedná se o systém kurikulárních dokumentů na státní úrovni určující vzdělávání žáků všech typů škol v České republice ve věku od 3 do 19 let (RVP ZV, 2013, str. 5-6, 2013).

Rámcový program je utvářen pro předškolní, základní, střední a ostatní vzdělávání vždy na dvou úrovních. První úroveň je státní, druhá školní:

- Státní úroveň představuje Národní program vzdělávání, který vymezuje počáteční vzdělávání jako celek, a rámcové vzdělávací programy, které vymezují vzdělávací rámce pro konkrétní etapy vzdělávání;
- Školní úroveň kurikulárních dokumentů představují školní vzdělávací programy (dále jen ŠVP), podle kterých se na jednotlivých školách uskutečňuje vzdělávání. ŠVP si každá škola vytváří sama podle stanovených zásad příslušného RVP (Máňák, Janík, Švec, 2008, s. 34).

RVP se řídí novou strategií vzdělávání. Klade důraz na rozvoj klíčových kompetencí, využívání získaných teoretických vědomostí a dovedností v běžném životě, podněcuje a motivuje k celoživotnímu učení, stanovuje očekávanou úroveň vzdělání pro absolventy dané etapy vzdělávání a podporuje pedagogickou samostatnost škol a jejich pedagogů (RVP ZV, 2013, s. 6).

## 1.1 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

*„RVP ZV je otevřený dokument, který bude v určitých časových etapách inovován podle měnících se potřeb společnosti, zkušeností učitelů se ŠVP i podle měnících se potřeb a zájmů žáka“ (RVP ZV, 2013, s. 6).*

V rámci let byl Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (dále jen RVP ZV) doplňován a upravováno dle potřeb žáků a pedagogů a aktuální verze dokumentu je platná od 1. 9. 2013. Tento vzdělávací program navazuje na RVP pro předškolní vzdělávání a jeho následníkem je RVP pro střední stupeň vzdělávání, který z něj vychází. Jedná se o jedinou vzdělávací etapu, kterou musí bezpodmínečně absolvovat všichni žáci jako povinnou školní docházku řídicí se §36 až §43 zákona č. 561/2004 Sb..

Dokument RVP ZV je členěn do čtyř částí:

- část A představuje vymezení RVP ZV v rámci systému kurikulárních dokumentů,
- část B charakterizuje základní vzdělávání,
- část C obsahuje pojetí a cíle vzdělávání žáků na 1. a 2. stupni základních škol (dále jen ZŠ), představuje klíčové kompetence, obsahově vymezuje jednotlivé vzdělávací oblasti, určuje průřezová témata a vytyčuje rámcový vzdělávací plán,
- část D se zaměřuje na vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a vzdělávání žáků mimořádně nadaných. Dále obsahuje materiální, hygienické, personální, organizační a jiné podmínky pro realizaci RVP ZV. V neposlední řadě také určuje zásady pro zpracování, vyhodnocování a úpravy školního vzdělávacího programu.

RVP ZV vymezuje vzdělávací obsah vzdělávacích oblastí a oborů, včetně očekávaných výstupů a učiva. Upřesňuje klíčové kompetence, zařazuje průřezová témata, vytyčuje standardy pro základní vzdělávání, vytváří podklady pro stanovování požadavků přijímacího řízení pro vstup na střední školy, přizpůsobuje obsah vzdělávání žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. RVP ZV podporuje jak komplexní přístup k realizaci vzdělávacího obsahu, tedy možnosti vhodného propojování různých vzdělávacích postupů, odlišných metod či forem výuky, tak i individuální podpurná opatření, která jsou ve shodě s individuálními potřebami konkrétních žáků (RVP ZV, 2013, s. 6).

### **1.1.1 Pojetí základního vzdělávání**

Základní vzdělávání představuje následný stupeň vzdělávání, který navazuje na výchovu v rodině a později na předškolní výchovu. Během základního vzdělání nabývají žáci osobních kvalit, které využijí v dalším studiu, ve svém budoucím povolání, i v celoživotním učení a aktivním zapojováním se do života společnosti. Toto vyžaduje podnětné a tvůrčí školní prostředí, které stimuluje schopnější žáky a zároveň povzbuzuje ty méně nadané. Musí také podporovat a chránit nejslabší žáky tak, aby se každý mohl dle vlastních možností a schopností optimálně vzdělávat při zajištění jeho individuálních potřeb. Základní vzdělávání takto probíhá ve dvou obsahově, organizačně a didakticky navazujících stupních:

- Smyslem základního vzdělávání na 1. stupni je usnadnění přechodu žáků ze známého předškolního vzdělávání a rodinné péče do povinného, pravidelného a systematického vzdělávání v cizím prostředí. Toto vzdělání staví na základních principech jako je poznávání, respektování a rozvíjení individuálních potřeb a hledání možností a zájmů

u každého žáka, i v případě žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Vzdělávání by mělo motivovat žáky k dalšímu učení, poznávání, hledání, objevování a tvoření nového a zároveň je vést samostatnému výběru vhodného řešení problémů.

- Vzdělávání na 2. stupni směřuje žáky k získávání vědomostí, dovedností a návyků, které staví na samostatném učení, utváření si vlastních hodnot a postojů, jež vedou k uvážlivému a kultivovanému chování, k zodpovědnému rozhodování a respektování práv a povinností občana ať již na úrovni našeho státu nebo Evropské unie. Při vzdělávání na 2. stupni je důležité budovat na širokém rozvoji zájmů jedince, na kvalitnějších učebnicových možnostech žáka a na provázání vzdělání s jeho zájmy a životem na škole i mimo ni. To vše lze využít pro náročnější metody práce a přináší nám to nové zdroje a způsoby poznávání, které využijeme v zadávání komplexnějších, systematictějších a dlouhodobějších úkolů a projektů. Zároveň ruku v ruce s tím přenášíme na žáky větší odpovědnost během vzdělávání sebe sama a v jeho organizaci života na škole (RVP ZV, 2013, s. 8).

### **1.1.2 Cíle základního vzdělání**

Žáci by měli za pomoci RVP ZV utvářet a postupně rozvíjet klíčové kompetence a získat všeobecné vzdělání, které uplatní v běžném životě a v praktickém jednání. Mezi klíčové cíle základního vzdělávání patří:

- vzbuzovat u žáků otevřenou, všestrannou a účinnou komunikaci,
- vést žáky k osvojení základních způsobů učení a motivovat k celoživotnímu učení,
- vzbouzet u žáků tvořivé myšlení, logické uvažování a ke snaze řešit problémy,
- rozvíjet u žáků schopnost spolupráce a respektu k práci a úspěchům nejen svých, ale i druhých,
- vést žáky, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, aby plnili své povinnosti a uplatňovali svá práva,
- vést žáky ke zodpovědnosti a vděčnosti za své zdraví a k jeho ochraně,
- rozvíjet a podněcovat žáky k vnímání a projevoování pozitivních citů,
- rozvíjet u žáků individuální schopnosti a uplatňovat je (RVP ZV, 2013, s. 8 - 9).

### 1.1.3 Projektová metoda v RVP ZV

RVP ZV podporuje komplexní přístup k výuce. K naplnění vzdělávacího obsahu vede vhodné vzájemné propojování učiva, provázanost vzdělávacího obsahu s rozvojem klíčových kompetencí a jejich uplatnění v praktickém životě, volba různých vzdělávacích postupů, odlišných metod a forem výuky, využití všech způsobů podpůrného opatření k individuálnímu rozvoji žáka v oblasti schopností, dovedností, postojů, hodnot a socializace ve společnosti (RVP ZV, 2013, s. 6).

Ve výchovně - vzdělávacím procesu zůstává na odpovědnosti každého pedagoga, jaké žákům vytvoří podmínky pro jejich vzdělávání a pro naplnění výchovně - vzdělávacích cílů. Pedagog si vhodně vybírá z nabídky výukových metod, organizačních forem nebo didaktických prostředků. Jedna z možností výukových metod je projektová výuka (Šikulová, 2013, s. 97).

## 1.2 Vzdělávací oblasti

*„Vzdělávací obsah základního vzdělávání je v RVP ZV orientačně rozdělen do devíti vzdělávacích oblastí. Jednotlivé vzdělávací oblasti jsou tvořeny jedním vzdělávacím oborem nebo více obsahově blízkými vzdělávacími obory:*

- *Jazyk a jazyková komunikace (Český jazyk a literatura, Cizí jazyk, Další cizí jazyk)*
- *Matematika a její aplikace (Matematika a její aplikace)*
- *Informační a komunikační technologie (Informační a komunikační technologie)*
- *Člověk a jeho svět (Člověk a jeho svět)*
- *Člověk a společnost (Dějepis, výchova k občanství)*
- *Člověk a příroda (Fyzika, Chemie, Přírodopis, Dějepis)*
- *Umění a kultura (Hudební výchova, Výtvarná výchova)*
- *Člověk a zdraví (Výchova ke zdraví, Tělesná výchova)*
- *Člověk a svět práce (Člověk a svět práce)“ (RVP ZV, 2013, s. 14).*

Z výše uvedených vzdělávacích oblastí se 1. stupně týkají všechny kromě oblasti Člověk a společnost a Člověk a příroda. Každá vzdělávací oblast v úvodu představuje svoji významovou charakteristiku, uvádí cílové zaměření a dělí se na vzdělávací obory, ve kterých je již konkrétně realizována.

Vzdělávací obsah každého vzdělávacího oboru je tvořen očekávanými výstupy a učivem. Na 1. stupni ZŠ je vzdělávací obsah pak rozdělen na 1. období (1. až 3. ročník ZŠ) a

2. období (4. až 5. ročník ZŠ). Toto členění usnadňuje školám rozdělení vzdělávacího obsahu do jednotlivých ročníků. Očekávané výstupy jsou prakticky zaměřené, využitelné a praxí ověřitelné. Determinují předpokládanou schopnost využití osvojeného učivo v různých situacích a v praktickém životě. RVP ZV předepisuje očekávané výstupy na konci 3. (1. období), 5. (2. období) a 9. ročníku. Očekávané výstupy na konci 3. ročníku jsou orientační, kdežto na konci 5. ročníku a 9. ročníku jsou považovány za závazné (RVP ZV, 2013, s. 14).

Prostředek pro dosažení očekávaných výstupů představuje učivo, které je v RVP ZV rozčleněno do jednotlivých tematických okruhů. Podle nich se školy doporučeně řídí při dalším rozpracování těchto témat do jednotlivých předmětů a následně do ročníků. Školy přitom musí mít neustále na paměti směřování vzdělávání k rozvoji klíčových kompetencí.

### **1.2.1 Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace**

Ústřední postavení ve výchovně vzdělávacím procesu představuje vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace. Dobrá úroveň jazykové kultury patří k všeobecné vyspělosti žáka ukončujícího základní vzdělání. Cílem výuky jazyka je podpora rozvoje komunikačních kompetencí, vybavenost žáka znalostmi a dovednostmi, které mu umožní správně vnímat různá sdělení, rozumět jim, správně se vyjadřovat a formulovat své myšlenky. Vzdělávací obsah oblasti Jazyk a jazyková komunikace se uskutečňuje ve vzdělávacích oborech Český jazyk a literatura, Cizí jazyk a Další cizí jazyk. Doplnujícím vzdělávacím oborem k rozvoji lidské komunikace je v RVP ZV zařazena Dramatická výchova, ve které žáci rozvíjí svoji jak verbální, tak i neverbální komunikaci (RVP ZV, 2013, s. 16).

#### **1.2.1.1 Vzdělávací obor Český jazyk a literatura v rámci 1. stupně**

Vzdělávací obor Český jazyk a literatura má souhrnný charakter a je realizován ve třech rovinách, které se vzájemně obsahově prolínají a doplňují. Jedná se o tyto tři složky:

- komunikační a slohová výchova - žáci se učí vnímat různá slovní i písemná sdělení, chápat jim a pracovat s nimi, učí se číst s porozuměním, kultivovaně mluvit a psát, hlavní myšlenku slyšeného nebo psaného vyjádřit, zanalyzovat a kriticky hodnotit jeho obsah;

- jazyková výchova - žáci nabývají vědomostí a dovedností, díky nimž si osvojují český jazyk ve své spisovné podobě, což je základem pro jejich správné a srozumitelné vyjadřování jak slovní, tak písemné;
- literární výchova - žáci prostřednictvím četby rozvíjí správné čtenářské návyky, seznamují se se základními druhy literatury, s různými autory, učí se rozlišovat specifické znaky děl, vystihnout důležité informace a formulovat vlastní názory a závěry (RVP ZV, 2013, s. 16).

### 1.3 Průřezová témata

Významnou součástí RVP ZV jsou průřezová témata, která představují problémy současného světa. Průřezová témata vedou žáky k rozvoji osobnosti v oblasti vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot. Žáci nachází příležitosti pro své individuální uplatnění, i pro vzájemnou spolupráci (Máňák, Janík, Švec, 2008, s. 35).

Každé průřezové téma má svůj význam a důležité postavení v základním vzdělání. Obsah průřezových témat je stanoven tematickými okruhy, které jsou dále rozpracovány do témat. Všechna průřezová témata stanovená v RVP ZV jsou povinně zařazována do základního vzdělávání 1. i 2. stupně, a však v každém ročníku nemusí být zastoupena všechna. Znamená to tedy, že v průběhu základního vzdělávání škola postupně žákům nabídne všechny tematické okruhy všech průřezových témat. V pravomoci každé školy je zvolit si samostatně rozsah a způsob zapracování průřezových témat do svého ŠVP. Předpokladem jejich účinnosti je propojení se vzdělávacím obsahem určitých vyučovacích předmětů a dalších činností žáka ve škole i mimo ni (RVP ZV 2013, s. 104).

V rámci základního vzdělávání je stanoveno následujících šest průřezových témat, které krátce charakterizují:

- osobnostní a sociální výchova - rozvíjí žáky po osobnostní, sociální a morální stránce prostřednictvím porozumění sobě samému i druhým lidem, rozvoje zdravé sebedůvěry a sebeúcty, utváření dobrých mezilidských vztahů a tolerance, vedení k zodpovědnému a zdravému životu, k zodpovědnému chování a jednání;
- výchova demokratického občana - představuje pro žáky smysl pro hodnoty, toleranci spravedlnost, odpovědnost, práva a povinnosti každého člověka žijícího v demokratické společnosti, respekt a ohleduplnost k druhým lidem, porozumění principům demokracie, rozvoj kritického myšlení, konstruktivní řešení konfliktních situací se zachováním lidské důstojnosti a s ohledem na zájem celku;



- výchova k myšlení v evropských souvislostech - podporuje u žáků myšlení a jednání v evropských a globálních souvislostech, vede k principu evropských hodnot, které spočívají v mezinárodním porozumění, humanismu, morálce, svobodné vůli a dodržování a uplatňování lidských práv a povinností, seznamuje žáky s možnostmi evropského a mezinárodního prostoru;
- multikulturní výchova - seznamuje žáky s rozmanitostí různých kultur včetně jejich hodnot a tradic, zprostředkovává poznání a uvědomělost vlastní kultury, rozvíjí smysl pro sociokulturní toleranci, solidaritu, respekt a spravedlnost, představuje kulturní specifika majoritní a minoritní společnosti, vzájemně je seznamuje a snaží se vytvářet prostor pro společnou práci, stojí proti předsudkům a z nich vyplývajících projevů odporu, nepřátelství či rasismu;
- environmentální výchova - vede žáky k uvědomění si vztahů člověka s životním prostředím, k pochopení a nalézání řešení environmentálních problémů nejen u nás, ale i v různých oblastech světa, k uvědomování si důsledků lidského jednání na prostředí, k zodpovědnosti za jednání člověka i společnosti, k aktivní účasti na ochraně přírody v zájmu udržitelnosti lidského rozvoje;
- mediální výchova - vybaví žáky základním stupněm mediální gramotnosti, základními poznatky a dovednostmi týkající se mediální komunikace, médií a práce s nimi, učí je pracovat s různými médii jako se zdroji informací, učí je zpracovat, vyhodnotit a využít podněty z médií, vede ke kritickému hodnocení médií a informací v nich získanými, upozorňuje na média, co by důležitý socializační faktor dnešní doby, poukazuje na jeho ovlivňování chování, postojů a hodnot lidí i společnosti, představuje a vybavuje žáky schopností analýzy z hlediska manipulativního záměru a nepravdivých sdělení (RVP ZV, 2013, s. 104 - 117).

## 1.4 Klíčové kompetence

*„Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro rozvoj osobnosti každého člověka a pro jeho uplatnění ve společnosti“ (RVP ZV, 2013, s. 10).*

Klíčové kompetence jsou hodnoty obecně přijímané společností, které je potřeba u žáků pěstovat a které jsou přínosné pro jejich vzdělání a pro jejich spokojený a úspěšný život ve společnosti. Klíčové kompetence nemají izolovanou podobu, ale všechny se vzájemně

prolínají a doplňují. Stojí nad všemi předměty, díky nimž je žáci dlouhodobě rozvíjejí a uplatňují v praktickém životě (RVP ZV, 2013, s. 10).

V základním vzdělávání se pedagogové snaží o rozvoj a vybavení žáků následujícími šesti klíčovými kompetencemi:

- kompetence k učení - žák při osvojení této kompetence sám plánuje a organizuje vlastní učební, vybírá a efektně využívá vhodné učební způsoby, vyhledává, třídí a porovnává získané informace, zpětně hodnotí své vlastní učební postupy;
- kompetence k řešení problémů - žák tuto kompetenci ovládá, jestliže vnímá a rozpozná problémovou situaci, rozpozná a pochopí podstatu problému, vytváří domněnky, podle svých schopností a dovedností hledá a navrhuje vhodné způsoby a kroky k řešení, využívá kritické myšlení, svá rozhodnutí rozváží a nese za ně následky;
- kompetence komunikativní - žák, který je vybavený touto kompetencí, logicky formuluje a vyjadřuje své myšlenky a postoje slovní i písemnou formou, komunikuje verbálně i neverbálně, naslouchá slovům druhých lidí, porozumí jim a vhodně reaguje a argumentuje, účinně používá moderní informační a komunikačních zdroje a technologie;
- kompetence sociální a personální - žák, který si osvojil tuto kompetenci, efektivně spolupracuje ve skupině, utváří v ní příjemnou atmosféru a respektuje druhé, zná a dodržuje pravidla práce a zákonitosti dobrých mezilidských vztahů, chová se k druhým ohleduplně a pomáhá jim, ovládá a řídí veškeré svoje jednání, nepodléhá vlivům okolí, ale věří vlastnímu úsudku, má vytvořenou zdravou sebedůvěru a sebeúctu;
- kompetence občanské - žák ovládající tuto kompetenci respektuje druhé v oblasti postojů a vnitřních hodnot, je schopný empatie, odmítá hrubé a nátlakové chování, rozhoduje se a chová svědomitě a zodpovědně zvláště v kritických situacích, chápe princip zákonů, povinností, práv a společenských norem a zároveň je dodržuje, respektuje, podporuje a chrání zdraví, přírodu, tradice, kulturní a historické dědictví;
- kompetence pracovní - žák vybavený touto kompetencí pracuje účinně a bezpečně, používá různé nástroje, vybavení a materiály, dodržuje pravidla bezpečnosti, využívá svých znalostí a dovedností ke kvalitně odvedené práci pro sebe i pro společnost, hodnocením svých schopností a výsledků práce směřuje k zodpovědnému výběru budoucího povolání, orientuje se v základních otázkách týkajících se podnikání (RVP ZV, 2013, s. 10 - 13).

## 2 Malotřídní škola a její charakteristika

Základní vzdělávání v České republice spadá pod zákon č. 561/2004 Sb. a je dále řízeno kurikulárním dokumentem RVP ZV platným od 1. 9. 2005.

Podle zákona č. 561/2004 Sb. je možné v případě nedostatku žáků zřízení školy s nižším počtem ročníků, než tradičních 9. Tato organizace je však povolena školám jen s 1. stupněm základní školy (dále jen ZŠ). Zákon č. 561/2004 Sb. tedy umožňuje zřízení školy s jednou, dvěma, nebo třemi třídami. V případě tzv. plnotřídní školy musí být v každém ročníku minimálně 15 žáků, v rámci 2. stupně ZŠ pak 17 (Valenta, 2015, s. 77).

Základní vzdělávání u nás může probíhat ve dvou typech školských zařízení. První možností je škola plně organizovaná, tedy škola se všemi 9 ročníky. Druhou možnost představuje neúplně organizovaná škola, tj. škola, která nemá všech 9 ročníků. Typem neúplně organizované školy je právě tzv. malotřídní škola (Trnková, Knotová, Chaloupková, 2010, s. 20).

Pojem malotřídní škola není zákonem definován. Jedná se pouze „o takové základní školy, v nichž jsou alespoň v jedné třídě vyučováni společně žáci z více ročníků.“ (Průcha, 2001, str. 52).

Malotřídní školy jsou v České republice zřizovány především na vesnicích nebo na okraji měst, kde má především samotná obec zájem o zachování vzdělávání žáků v místě bydliště. Kvůli nízkému počtu žáků v obcích a následně v malotřídní škole je častým problémem nedostatek žáků na škole. Počty žáků ve třídě neúplně organizované školy jsou stanoveny opět v zákoně.

§ 4 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, určuje minimální počty žáků v průměru na 1 třídu v případě školy s neúplným počtem tříd:

- a. „Škola tvořená jednou třídou prvního stupně má nejméně 10 žáků ve třídě.
- b. Škola tvořená dvěma třídami prvního stupně má nejméně 12 žáků v průměru na 1 třídu.
- c. Škola tvořená třemi třídami prvního stupně má nejméně 14 žáků v průměru na 1 třídu.
- d. Škola tvořená čtyřmi a více třídami prvního stupně má nejméně 15 žáků v průměru na 1 třídu.“ (Valenta, 2015, str. 699)

Kromě organizace ročníků do tříd se malotřídní škola řídí stejnými zákony, vyhláškami a pravidly jako škola plně organizovaná. Stejně tak jako škola s 9 ročníky musí i ta malotřídní

plnit totožné cíle vzdělávání, zvládnout stejný obsah učiva, používají se shodné učebnice a materiály. Rozdílná je na malotřídní škole organizace tříd a vyučovacích hodin, využívané vzdělávací formy a metody, požadavky na organizaci školy a na osobnost učitele.

Vyučovací hodina na malotřídní škole má svůj specifický charakter. Příprava na ni vyžaduje velice pečlivou a časově náročnější přípravu. Pedagog se totiž musí připravit na výuku dvou, někdy i tří předmětů v jedné vyučovací hodině.

*„Vyučovací hodina představuje celek rozčleněný na části určené pro jednotlivá oddělení i na úseky pro přímé vyučování a samostatnou práci. Vyučování v každém oddělení je organizační součástí tohoto celku a zároveň organickou součástí vyučování příslušnému vyučovacímu předmětu.“* (Musil, Sedláček, 1964, str. 105).

Jak vyplývá z výše uvedeného, výuka na malotřídní škole spočívá ve střídání přímé práce pedagoga s žáky a samostatné práce žáků. Přitom musí pedagog zorganizovat hodinu tak, aby stihl probrat potřebné učivo, všichni žáci efektivně pracovali a zároveň neměli prostor k neukázněnému chování a tím pádem rušení spolužáků.

Tím, že je vyučovací hodina na malotřídní škole dělena na přímé vyučování a samostatnou práci, musí umět pedagog vybrat vhodné vyučovací formy a metody tak, aby splnil cíle a přitom se žáci vzájemně nerušili. Existuje mnoho forem a metod výuky, ne všechny jsou ale vhodné do specifických podmínek vyučovací hodiny na malotřídní škole. Oproti minulosti jsou v dnešní době k dispozici různé moderní technologie jako interaktivní tabule, počítače, výukové programy, internet a další moderní pomůcky, které učiteli nejen na malotřídní škole mohou pomoci s naplněním všech cílů výuky. Při vhodně zvolených metodách se u žáků zvyšuje motivace a tím i celá vyučovací hodina probíhá efektivněji.

V neposlední řadě je na malotřídní škole potřeba kvalitních pedagogů. Specifické podmínky malotřídní školy totiž kladou na zaměstnance větší nároky, než na učitele plně organizovaných škol. Kvůli malému počtu zaměstnaných osob na malotřídní škole zastává často každý i několik funkcí. Kromě každodenních povinností pedagoga škola organizuje různé akce, kterých se pro malý počet zaměstnanců musí účastnit většinou všichni.

Vzhledem k náročnosti podmínek výuky na malotřídní škole jsou na osobnost učitele kladeny vysoké nároky.

### 3 Výukové metody

Pojetí vzdělávání a výuky na školách v dnešní době nabízí pedagogům možnosti vlastního výběru výukových forem, učebnic, podkladů k výuce, pojetí celkové výuky a výukových metod. Právě výukové metody jsou jedním z hlavních způsobů zprostředkování informací žákům a jejich inspirací k získávání znalostí, dovedností a zkušeností. V této kapitole jsem krátce shrnula základní vymezení pojmu výuková metoda, jejich dělení, principy výběru správné výukové metody a krátké představení tří hlavních skupin- metody klasické, metody aktivizující a metody komplexní.

V následující kapitole pak blíže specifikuji jednu z komplexních výukových metod, projektové vyučování.

#### 3.1 Vymezení pojmu

Metoda jako pojem vychází z řeckého slova „methodos“, což v překladu znamená postup nebo cesta. Obecně metodu charakterizujeme jako prostředek či způsob společné činnosti učitele a žáka vedoucí k dosažení výchovně - vzdělávacích cílů (Nelešovská, Spáčilová, 2005, s. 150 - 151).

Otázka vyučovacích metod je stále diskutovaná, zvláště v oblasti terminologie související s výukovými metodami, vymezení samotného pojmu a klasifikace výukových metod.

Pedagogický slovník autorů Jana Průchy, Elišy Walterové a Jiřího Mareše říká, že je to postup, cesta, způsob vyučování, která charakterizuje činnost učitele vedoucí žáka k dosažení stanovených cílů (Průcha, Walterová, Mareš 2003, s. 287).

Mojžíšek charakterizuje vyučovací metodu s ohledem na jednotlivé jevy a činitele ve vyučování, jako jsou pedagogická - specifická didaktická aktivita subjektu a objektu vyučování, rozvíjející vzdělanostní profil žáka a současně působící výchovně, a to ve smyslu vzdělávacích a výchovných cílů, které jsou v souladu s vyučovacími a výchovnými principy. Spočívá v úpravě obsahu, v usměrnění aktivity subjektu a objektu, v úpravě zdrojů poznání, zájmů a postojů (Mojžíšek 1975, s. 17).

Výstižně výukovou metodu charakterizuje Josef Maňák a Vlastimil Švec jako „*soubor vyučovacích činností učitele a učebních aktivit žáků. Tyto činnosti, determinované cíle*

vyučování a učení, tvoří základní strukturní prvky výukové metody“ (Maňák, Švec 2003, s. 26).

## 3.2 Klasifikace výukových metod

Klasifikace metod výuky je stále problematickou záležitostí. Zabývá se jí řada odborníků z oblasti pedagogiky. Různí autoři se snaží o začlenění výukových metod do skupin podle různých kritérií. Vzniklo tak mnoho druhů klasifikací, ve které by se měl pedagog orientovat, neboť jsou zdrojem inspirací a prostředkem k dosahování obsahů a cílů výuky (Maňák, Švec, s. 46 - 49).

Jednotliví autoři vidí kritéria pro rozdělení výukových metod rozdílně. Jedni se zaměřují na rozdělení z úzkého pohledu, jiní nabízí komplexní a ucelený přehled.

Mojžíšek například klasifikoval výukové metody podle fází výukového procesu:

- fáze motivační,
- fáze expoziční,
- fáze fixační,
- fáze diagnostickou,
- fáze aplikační (Mojžíšek 1975, s. 58).

Komplexní a úplný přehled výukových metod nám nabídl Maňák a Švec ve své publikaci *Výukové metody*, přičemž je rozlišili do tří hlavních skupin. Jedná se o metody klasické, metody aktivizující a metody komplexní. Podrobnější dělení vypadá následovně:

### 1. Klasické výukové metody

- Metody slovní
  - vyprávění
  - vysvětlování
  - přednáška
  - práce s textem
  - rozhovor
  
- Metody názorně- demonstrační
  - předvádění a pozorování

- práce s textem
  - instruktáž
- Metody dovednostně- praktické
    - napodobování
    - manipulování, laborování a experimentování
    - vytváření dovedností
    - produkční metody
2. Aktivizující výukové metody
- metody diskusní
  - metody heuristické, řešení problémů
  - metody situační
  - metody inscenační
  - didaktické hry
3. Komplexní výukové metody
- frontální výuka
  - skupinová a kooperativní výuka
  - partnerská výuka
  - individuální a individualizovaná výuky, samostatná práce žáků
  - kritické myšlení
  - brainstorming
  - projektová výuka
  - výuka dramatem
  - otevřené učení
  - učení v životních situacích
  - televizní výuka
  - výuka podporovaná počítačem
  - sugestopedie a superlearning
  - hypnopedie (Maňák, Švec 2003, s. 48 - 49).

### 3.2.1 Klasické výukové metody

K základním stavebním kamenům výuky patří klasické výukové metody. Klasické výukové metody mají ve výchovně - vzdělávacím procesu své tradiční využití po mnoho let. Tyto metody jsou jednoduchého rázu a používají se nejčastěji a historicky nejdéle.

Řadíme mezi ně tři skupiny metod- metody slovní, názorně - demonstrační a dovednostně – praktické. Už jejich název přibližuje podstatu těchto metod. Mezi slovní metody, které se užívají nejčastěji, řadíme například vysvětlování, vyprávění, rozhovor nebo diskusi. K názorně - demonstračním metodám pak patří pozorování, předvádění, práce s textem a s obrazovým materiálem. Získání dovednosti přináší dovednostně - praktické metody jako je manipulování, napodobování, různé laboratorní a experimentální práce.

### 3.2.2 Aktivizující výukové metody

Podstatou aktivizujících nebo-li aktivizačních metod je přímé zapojení žáků do výukových činností. Zapojení žáků má směřovat k naplnění výchovně - vzdělávacího cíle, přičemž jsou tyto metody postaveny na přemýšlení a řešení problémů. Žáci si prostřednictvím vlastní učební práce a vlastních prožitků osvojují nové poznatky. Aktivizující metody u žáků vedou k posílení jejich zájmu o učení, zvyšují účinnost výuky z důvodu změny postoje žáka, podporují u žáků prožívání, myšlení a jednání, uplatňují jejich dosavadní zkušenosti, vědomosti, schopnosti a dovednosti, rozvíjejí jejich samostatnost a tvořivost.

K aktivizujícím metodám, kdy jsou aktivní hlavně žáci, řadíme například didaktické hry, situační a inscenační metody, metody různých diskusí a řešení problémů.

Při uplatňování těchto metod je potřeba mít na paměti několik podmínek, jež můžeme shrnout do následujících bodů:

- tyto metody mají větší časovou náročnost a vyžadují důkladnější organizační přípravu,
- žáci musí být vybaveni určitými vědomostmi v dané oblasti,
- učitel musí umět ustoupit ze svého dominantního postavení ve třídě,
- učitel musí věnovat více času pro výběr či tvorbu vhodných materiálů (Šikulová, 2013, s. 55 - 56).



### 3.2.3 Komplexní výukové metody

Komplexní výukové metody mají na rozdíl od tradičních a aktivizujících metod souhrnný, komplexní, charakter. Jde v nich o různé ucelené kombinace základních prvků systému didaktiky, jako jsou organizační formy, výukové metody, didaktické prostředky nebo životní situace, které dobře reflektují výchovně - vzdělávací cíle celkové výuky. Komplexní metody nabízejí obsažení větší oblasti didaktické reality ve výuce (Maňák, Švec, 2003, s. 131 - 132).

V dnešní době se klade větší důraz na komplexnost získávání znalostí a dovedností a právě proto čím dál častěji přichází na řadu komplexní výukové metody. Mezi nejvíce užívané patří frontální výuka, skupinová a partnerská výuka, brainstorming, kritické myšlení, výuka dramatem, výuka podporovaná počítačem, a v neposlední řadě i projektové vyučování.

## 3.3 Výběr výukových metod

Pro výběr výukových metod existuje několik kritérií, která by měl při svém výběru pedagog zvážit. Jedná se o důležitou volbu, která přispěje k lepšímu a efektivnějšímu získávání znalostí, vědomostí a dovedností žáků.

Přehledný systém kritérií pro výběr vhodné výukové metody přináší Grecmanovská a Urbanovská:

- naplnění obsahu a cíle výuky,
- časové možnosti,
- formu,
- prostorové možnosti a materiální vybavení,
- vlastnosti a schopnosti žáků a učitele,
- kolektiv žáků ve třídě,
- klima školy (Grecmanovská, Urbanovská 2007, s. 107).

Pedagog se při volbě určité výukové metody zamýšlí nad obsahovou stránkou učiva daného předmětu a nad výchovně - vzdělávacím cílem. Rovněž je potřeba dbát na časové možnosti u různých výukových metod, protože různé metody si pro svoji realizaci žádají odlišnou časovou dotaci. Rozhodující jsou také prostorové možnosti a materiální vybavení, jež si pedagog musí předem zhodnotit, popřípadě zajistit. Nakonec se řídíme také klimatem třídního kolektivu a celé školy. Při plánování výuky musí brát v úvahu i samotné žáky a jejich individuální zvláštnosti a potřeby jako je věk, úroveň znalostí a schopností, fyzický

a psychický rozvoj, tvořivost, samostatnost a zájmy. Pedagog se rovněž musí zamyslet sám nad sebou a nad svými schopnostmi, vědomostmi, dovednostmi a zkušenostmi (Grecmanová, Urbanovská, 2007, s. 107 - 109).

## 4 Projektová metoda

V této kapitole se zaměřuji na studium projektové metody v oblasti vymezení pojmů projektová metoda, projekt a projektové vyučování. Dále uvádím historický vývoj projektové metody, typologii a fáze projektů, jmenuji klady a zápory této metody v rámci dimenze žáka a učitele a vymezuji roli učitele v projektu.

### 4.1 Vymezení pojmu

V literatuře se setkáváme s mnoha různými definicemi pojmů projektová metoda, projekt a projektové vyučování. Nacházíme v nich ale společné prvky. Různí autoři se prioritně zaměřují na různé znaky. Někteří zdůrazňují smysluplnost práce žáků se zaměřením na úkoly blízké jejich životu, jiní se orientují na projekty s hmotným výstupem nebo na projekty, co by skupinovou práci (Coufalová, 2006, s. 10).

Během historického vývoje vzniklo mnoho definic, z nichž si některé z nich pro srovnání uvedeme.

William Heard Kilpatrick, který je považován za otce projektové metody, zdůrazňuje praktický význam činnosti (Coufalová, 2006, s. 10). Konkrétně uvádí, že projekt je „*určitě a jasně navržený úkol, který můžeme předložit žákovi tak, aby se mu zdál životně důležitý tím, že se blíží skutečné činnosti lidí v životě*“ (Kilpatrick in Kratochvílová, 2006, s. 28).

Rudolf Žanta představuje myšlenku propojení projektu s problémem: „*Projekt a problém tvoří nerozlučnou dvojici. Projekt pořádá, hledá, zkouší, provádí skutečné dílo. Problém spíše znamená úvahu, hodnocení, rozhodování*“ (Žanta 1934, s. 2).

Josef Valenta charakterizuje projektovou metodu jako cílenou učební činnost soustředěnou kolem určité ideje, která je promyšlená, organizovaná, zaměřená na rozum i praktičnost, která vyhovuje potřebám a zájmům žáků i pedagogům a zároveň rozvíjí osobnost žáků, která vede žáky k odpovědnosti a jejichž poznatky směřují k využití v praktickém životě. (Valenta, 1993, s. 5).

Josef Maňák a Vlastimil Švec vymezují širší definici projektu jako: „*komplexní praktickou úlohu (problém, téma) spojenou se životní realitou, kterou je nutno řešit teoretickou i praktickou činností, která vede k vytvoření adekvátního produktu*“ (Maňák, Švec, 2003, s. 168).

Jarmila Skalková ve své Obecné didaktice uvádí: „Projektové vyučování je založeno na řešení komplexních teoretických nebo praktických problémů na základě aktivní činnosti žáků“ (Skalková, 1999, s. 217).

Jitka Kašová krátce říká, že projekt je „jednou z nejpřirozenějších forem výuky“ (Kašová, 1995, s. 13).

Jana Kratochvílová definuje projekt obdobně jako J. Maňák a V. Švec. Ve své ubikaci „Teorie a praxe projektové výuky“ vymezuje projekt následovně: „Projekt je komplexní úkol (problém), spjatý s životní realitou, s nímž s žák identifikuje a přebírá za něj odpovědnost, aby svou teoretickou i praktickou činností dosáhl výsledného žádoucího produktu (výstupu) projektu, pro jehož obhajobu a hodnocení má argumenty, které vycházejí z nově získané zkušenosti“ (Kratochvílová, 2006, s. 36).

Alena Nelešovská a Hana Spáčilová rozumí projektem: „komplexní problém praktické nebo teoretické povahy, při jehož řešení uplatníme zkušenosti z různých oblastí“ (Nelešovská, Spáčilová, 2003, s. 74).

Pedagogický slovník autorů J. Průchy, E. Walterové a J. Mareše definuje projektovou metodu jako vyučovací metodu, při které žáci zpracovávají samostatně zadaný projekt, jehož praktickým řešením a experimentováním získávají nové zkušenosti. Projektová metoda má své kořeny v pragmatické pedagogice a v instrumentalismu, které se hlavně věnovali J. Dewey a W. Kilpatrick. Ve Spojených státech amerických i v mnoha dalších zemích patří tato metoda mezi nejvýznamnější, neboť zvyšuje motivaci žáků a podporuje kooperativní učení. Projekt může mít podobu integrovaného tématu, praktické činnosti s cílem vytvořit výtvarné či slovesné dílo nebo problémové situace ze skutečného života (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 184).

Publikace „Učíme v projektech“ zdůrazňuje samostatnost a odpovědnost žáků za práci: „Projektové vyučování zahrnuje teoretické i praktické činnosti, které směřují ke konečnému produktu. Jeho základními znaky jsou odpovědnost za vlastní učení, samostatné objevování poznatků a žákovo úsilí o dosažení cíle (produktu).“ (Tomková, Kašová, Dvořáková, 2009, s.14).

Z těchto všech definic můžeme vyvodit několik podstatných znaků charakterizující skutečnou projektovou metodu:

- projekt vychází z potřeb a zájmů žáků, jehož řešením žáci uspokojují svoji potřebu poznávat nové věci, získávat zkušenosti a být zodpovědný za svoji práci;
- projekt vychází z určité aktuální situace, přičemž se neomezuje pouze prostory školy, ale nabízí zapojení i rodičům a širší veřejnosti;

- projekt prostupuje více předměty;
- projekt je hlavně žákův podnik;
- projekt přináší tvořivé činnosti s konkrétním produktem a vzniklý výstup pak žáci prezentují buď ve škole, nebo mimo ni;
- projekt se většinou realizuje jako práce ve skupině, neboť učení ve skupině přináší osobnostní rozvoj žáka a jeho lepší učební výsledky;
- projekt spojuje a začleňuje školu do života jejího širšího okolí (Coufalová, 2003, s. 10 - 11).

## 4.2 Historie projektové metody

Projektová metoda se zakládá na koncepci amerického filosofa Johna Deweyho (1859 - 1952). Ten vycházel oproti jiným učencům té doby nikoli z nábožensko- etického základu, ale z pragmatického. Tato pedagogika, jak vyplývá již z názvu, má základy v pragmatické filosofii a rozvíjela se v USA na konci 19. a začátku 20. století. Dítě je Deweyho očích bráno jako celistvá bytost, která se rozvíjí přiměřeně svému věku a to v nejrůznějších oblastech skutečného života. Učivo nemá být uměle sestaveno, nýbrž má vycházet z potřeb člověka žijícího ve společnosti. Dewey sám používal pojem tzv. činnostní školy, která položila teoretický základ projektové metody (Kratochvílová, 2006, s. 8).

Myšlenky Johna Deweyho zpracoval a představil v roce 1918 jeho žák William Heard Killpatrick (1871 – 1965) ve spisu „The Project Method“, tedy „Metoda projektu“. Zdůraznil především potřebu zájmu žáků o učení a vytvořil systém koncentrace učiva do projektu. Tématem projektů se staly potřeby žáků a situace z běžného života. Killpatrick chápal projekt jako „*komplexní pracovní úkol, při jehož řešení si žáci současně osvojují potřebné vědomosti a dovednosti*“ (JÚVA, 1995. s. 32).

Podstatou projektové metody je postup od praktické dovednosti k teoretické vědomosti, nikoli naopak, jak je tomu u tradičního vzdělávání. Jiný pohled zastává i ohledně motivace, kdy se projekty snaží o vnitřní motivaci žáků. Dbá také na komplexní rozvoj osobnosti žáka, jeho převzetí odpovědnosti za svoji práci a za svoje jednání, učí žáky plánovat a dokončit zodpovědně daný úkol. Killpatrick hovoří o práci celým srdcem.

Projektová metoda byla úspěšně odzkoušena v praxi a postupem času se dostala i na naše území. Mezi významné pedagogy zabývající se touto metodou patřili např. Václav Příhoda, Stanislav Vrána, Karel Velemínský nebo Rudolf Žanta.

Tzv. pokusné školy poskytly půdu pro ověření projektové metody u nás. Reformní pedagog té doby Stanislav Vrána charakterizoval projekt těmito znaky:

- *je to podnik,*
- *je to podnik žákův,*
- *je to podnik, za jehož výsledky převzal žák odpovědnost,*
- *je to podnik, který jde za určitým cílem* (Vrána, 1938, s. 144).

### 4.3 Typy projektů

Během vývoje projektového vyučování vzniklo několik způsobů dělení projektů. Kritéria dělení je například délka trvání projektu, účel projektu, místo konání, způsob organizace, dělení podle navrhovatele, dělení podle počtu zapojených žáků a další. Uvedme si nyní podrobněji několik typů projektů:

- projekty podle účelu:  
Účel projektu je jedno z nejdůležitějších kritérií, které bychom si měli před volbou metody projektu rozmyslet a toto zaměření mít během celé realizace na zřeteli. Musíme si uvědomit, co je naším hlavním cílem. Zda chceme získávat nové vědomosti a dovednosti nebo upevňovat již osvojované znalosti nebo osvojené poznatky a dovednosti použít v práci ve skupině či v reálné situaci. Jednotlivé typy se nám později při realizace mohou překrývat.
- projekty podle vztahu k učivu a k vyučovacím předmětům:  
Z hlediska vztahu projektu k učivu a k vyučovacím předmětům uvádíme projekty zaměřených na učivo jednoho předmětu nebo integraci učiva. V rámci 1. i 2. stupně základní školy lze realizovat oba typy projektů, přičemž na 2. stupni pedagog při integraci učiva různých předmětů využívá příbuznosti a tematické blízkosti určitých předmětů.
- projekty podle navrhovatele:  
V rámci navrhovatele projektu hovoříme o projektech spontánních a umělých. Spontánní projekt je projekt žakovský vycházející z přirozené situace a ze zájmů a potřeb žáků. Umělý projekt, ten vychází od pedagoga, který jej připravuje. Často dochází ke kombinaci obou těchto typů.

- projekty podle způsobu organizace:  
Máme-li při plánování projektu jasno, jaké učivo do projektu zahrneme, můžeme přemýšlet nad organizací. První možností je realizovat projekt během určitého časového období v celých hodinách nebo jejich částech jednoho konkrétního předmětu. Dále se nabízí projekt procházející vyučovacími hodinami blízkých předmětů. Projekt lze také uskutečnit mimo výuku předmětů tak, že jsou čistě projektům rozvrhem vyhrazeny vyučovací hodiny. Posledním typem organizace je zrušení rozvrhu a využití pouze projektové metody pro integraci učiva všech vyučovaných předmětů. Po organizační stránce jsou tyto projekty nejnáročnější a v našich školách na ně nejsme připraveni.
- projekty podle délky trvání:  
Z časového hlediska členíme projekty dle počtu vyučovacích hodin, dní, týdnů či měsíců na krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé. Mezi krátkodobé projekty řadíme projekty jednodenní. Střednědobý projekt může trvat od 2 dní až po jeden týden. Za dlouhodobý projekt označujeme projekty trvající déle jak týden, maximálně však jeden měsíc. Dlouhodobé projekty se však někdy mohou rozrůst i do rozměrů celoročního projektu.
- projekty podle místa konání:  
Projekty mohou probíhat jak v rámci školního areálu, tak mimo něj. Často se realizují na škole v přírodě, kde jsou ideální podmínky. Jedna z možností jsou projekty, na kterých pracují žáci jak ve škole, tak doma. K nejvýznamnějším projektů patří ty, které jsou realizovány v prostorách různých institucí a úřadů, neboť tyto projekty jsou přímo provázány se skutečným životem.
- projekty podle počtu zapojených žáků:  
Z hlediska počtu zapojených žáků do projektu hovoříme o projektech jak individuálních, tak kolektivních. Individuální projekt je zaměřený na práci jednotlivců. Kolektivní projekty dále členíme na skupinové, ročníkové, třídní, celoškolní. Pedagog na 1. stupni základní školy většinou užije projekt pro jednu celou třídu, případně se do projektu zapojí žáci několik tříd stejného ročníku.
- projekty podle velikosti:  
Projekty podle velikosti můžeme členit na malé a velké, jejichž povaha je však relativní. Za malý projekt většinou považujeme několik málo činností obsahově menšího rozsahu, kdežto velký projekt zahrnuje rozsáhlejší práci s více aktivitami,

v nichž se žáci zabývají určitou problematikou do hloubky a řeší ji ze všech stran (Coufalová, 2003, s. 11 - 12).

Přehlednější dělení projektů nabízí Jana Kratochvílová ve své publikaci „Teorie a praxe projektové metody“. Projekty třídí do skupin podle různých hledisek:

1. Podle navrhovatele projektu:

- spontánní žákovské
- uměle připravené
- kombinace obou typů předchozích

2. Podle účelu projektu:

- problémové
- konstruktivní
- hodnotící
- směřující k estetické zkušenosti
- směřující k získání dovedností (i sociálních)

3. Podle informačního zdroje projekt:

- volný (informační materiál si žák obstarává sám)
- vázaný (informační materiál je žákovi poskytnut)
- kombinace obou typů

4. Podle délka projektu:

- krátkodobý (maximálně 1 den)
- střednědobý (maximálně 1 týden)
- dlouhodobý (více jak jeden týden, méně jak měsíc)
- mimořádně dlouhodobý (více jak měsíc)

5. Podle prostředí projektu:

- školní
- domácí
- kombinace obou typů
- mimoškolní



6. Podle počtu zúčastněných na projektu:

- individuální
- společné (skupinové, třídní, ročníkové- mezitřídní, meziročníkové, celoškolní)

7. Podle způsobu organizace projektu:

- jednopředmětové
- víceředmětové (Kratochvílová 2006, s. 48).

#### 4.4 Fáze projektu

Pro dosažení cíle musí projekt projít několika fázemi, které mají základ v učení W. Kilpatricka. Ten uvádí čtyři fáze: záměr, plán, provedení, hodnocení. J. Kratochvílová ve své „Teorii a praxi projektové výuky“ uvádí následující čtyři základní fáze:

- plánování projektu,
- realizace projektu
- prezentace výstupu projektu,
- hodnocení projektu (Kratochvílová, 2006, s. 41 - 42).

I. Dömischová ve své knize „Projektová výuka- Moderní strategie vzdělávání v České republice a v německy mluvících zemích“ zařazuje ještě jednu fázi. Jedná se o fázi zrodu projektové myšlenky, která je v pořadí první. Následující fáze rozlišuje po vzoru J. Kratochvílové. Nyní si tedy uveďme podrobněji 5 etap projektu, jak je vymezuje ve své publikaci I. Dömischová:

- zrod projektové myšlenky - jedná se o prvotní fázi projektu, kdy ještě nemáme jasnou představu o projektu samotném ani o jeho výstupech;
- plánování - tento stěžejní krok projektu zahrnuje stanovení druhu projektu, vytyčení cíle a výstupu projektu, promyšlení časového rozvrhu, určení cílové skupiny účastníků, výběr organizačních, prostorových, materiálních, motivačních záležitostí, volbu konkrétních aktivit a činností, stanovení pravidel a hodnocení projektu;
- realizace projektu - v této fázi dochází k realizaci předem připraveného plánu, kdy si žáci volí vhodné prostředky, vybírají, sbírají a třídí materiály, podklady následně analyzují a zpracovávají a zabývají se vlastní prací na projektu, přičemž jim je oporou učitel, který má funkci koordinátora, poradce a dozoru;

- prezentace výsledků projektové práce a jejich produkty - tento krok znamená představení výsledků jednotlivých činností projektu, které mohou mít podobu písemného, ústního či praktického výstupu; prezentace výsledků a produktů práce může mít formu plakátu, časopisu, prezentace či videoprezentace, výstavy, besídky, uskutečnění naplánované akce a další;
- reflexe - tento poslední krok ke zdárnému dokončení celého projektu představuje jak zhodnocení výsledného produktu žáků, tak jejich cestu k jeho uskutečnění, přičemž analyzujeme a hodnotíme úspěchy i neúspěchy v samostatné i skupinové práci a odstraňujeme případně vzniklé chyby; k hodnocení žáků dochází také během jednotlivých činností ve fázi realizace projektu (Dömischová, 2011, s. 32 - 37).

## 4.5 Klady a zápory projektové metody

Každá výuková metoda má své výhody a nevýhody. Projektová metoda není výjimkou. I když se definice projektové metody u autorů různí, klady a zápory této metody představují různí autoři podobně.

Projektová metoda klade vysoké nároky jak na žáky, pedagogy, rodiče, tak na organizační, časovou, prostorovou a materiální stránku věci. Pro pedagogy je tedy důležité porozumět projektové metodě, pracovat s ní, analyzovat ji i svoje pedagogické zkušenosti s touto metodou a na základě nich objevovat a pochopit nová zjištění (Kratochvílová, 2006, s. 49).

Přednosti i úskalí projektové výuky můžeme rozdělit do čtyř dimenzí, kterých se týkají:

- dimenze žáka,
- dimenze učitele,
- dimenze procesu učení se,
- dimenze okolního prostředí (Kratochvílová, 2006, s. 52 - 54).

V následujícím textu si více přiblížíme pozitiva a negativa s ohledem na výše uvedené čtyři dimenze.

#### **4.5.1 Klady projektové metody**

Z hlediska předností projektů pro žáky vycházíme z modelu rovin rozvoje žáka a hodnot kvality života. Projekt tedy působí a rozvíjí tak celou osobnost žáka v několika jeho rovinách. Projektová výuka přináší pozitiva v podobě zapojování všech žáků do činností podle jejich individuálních možností, zesílení motivace k učení, přebírání zodpovědnosti za práci, získávání nových zkušeností a jejich dalšího rozvoje, hodnocení a sebehodnocení. Projekty také učí žáky řešit nejrůznější problémy a úkoly, rozvíjí samostatnost žáků, i spolupráci a komunikaci s druhými, nabízí tvořivé prostředí pro uplatnění talentu každého žáka. Prostřednictvím projektů zažívají žáci pocit smysluplnosti, vnitřní radosti a získávají kompletní představy o daných problémech (Kratochvílová, 2006, s. 53).

Nejen žákům, ale učitelům, je projektová metoda přínosem. V dimenzi učitele se jedná o tyto klady:

- učitel přijímá novou roli - roli poradce;
- učitel přemýšlí nově o žácích - jinak uchopuje jejich vnímání a prožívání
- učitel obohacuje své vyučovací strategie, rozhodování o výuce a reflexi myšlení;
- učitel pracuje nejen s tradičními učebnicemi, ale i s dalšími informačními zdroji;
- učitel zdokonaluje své organizační a plánovací schopnosti a dovednosti;
- učitel využívá nových způsobů k hodnocení a sebehodnocení (Kratochvílová, 2006, s. 53).

K dalším kladům projektové metody patří přirozenost a nenásilnost výuky, atraktivnost v netradičnosti, podpora každého žáka podle jeho individuálních možností a schopností, a navození partnerské atmosféry mezi žákem a pedagogem. Pro svoji komplexnost si žáci z projektu odnáší ucelené informace z pohledu různých oborů, jsou vybaveni novými znalostmi a dovednostmi, které později v praxi lépe uplatní. Výstupem projektů nebývá jen získaná znalost a dovednost, ale často i prožitá událost, nový zážitek nebo výrobek. Ty pak mohou obohatit jak třídu, školu, domov, tak i celou obec.

#### **4.5.2 Zápory projektové metody**

Projektová výuka přináší kromě pozitiv také negativa. S ohledem na žakovu osobnost se jedná o příliš časově náročné řešení, které žáky unavuje a snižuje jejich motivaci. Dalším problémem je nevybavenost žáků potřebnými kompetencemi pro jednotlivé činnosti,

neschopnost opatření odpovídajícími zdroji informací a neschopnost naplnění vytyčených cílů projektu (Kratochvílová, 2006, s. 54 - 55).

Z pohledu učitele se v rámci projektové metody objevují také obtíže, mezi které řadíme následující:

- pro učitele je příprava projektu příliš časově náročná;
- na učitele je kladen velký nárok v oblasti hodnocení projektu - z časového hlediska, i z hlediska způsobu hodnocení;
- projektová metoda se učiteli jeví jako nesystematická a nesoustavná, proto se obává nesplnění vzdělávacího obsahu daného kurikula;
- při časté realizaci projektů učitel ztrácí motivaci a zájem, pociťuje únavu;
- projektová výuka klade nároky nejen na samotného učitele, ale i na spolupráci s kolegy, vedením školy, s rodiči, přičemž se často učitel této spolupráce nedostává;
- tato metoda vyžaduje po učiteli teoretické znalosti a praktické zkušenosti s projekty, které ovšem nebývají často naplněny;
- projektová výuka klade na učitele nárok jiného způsobu plánování, kterého často není schopen;
- tato metoda vyžaduje spolupráci učitele s okolím školy, která se neuskutečňuje (Kratochvílová, 2006, s. 54 - 55).

Z pohledu procesu učení je projektová metoda náročná na materiální vybavení, na ekonomické a prostorové zajištění a na získání různých zdrojů informací. Klasické vyučování se při práci na projektech mění ve flexibilní časové úseky, nedochází k postupnému a systematickému vzdělávání, procvičování a opakování a celkově je výuka živější. To může pro odborně neinformované okolí vypadat jen jako hraní a dokonce okolí svojí aktivitou obtěžovat.

## 4.6 Role učitele v projektu

Každá výuková metoda představuje jinou roli žáka a pedagoga. Ve srovnání s tradiční výukou se při použití projektové metody mění role učitele. Učitel již není zdrojem informací, nýbrž spolutvůrcem, koordinátorem a poradcem. V nižších ročnících stále převládá funkce řídicí, později však s rostoucí samostatností a odpovědností žáků ustupuje do pozadí a pedagog se stává partnerem a někdy i spolupracovníkem týmu (Coufalová, 2003, s. 12).

Důležitou roli má učitel při navození podnětných situací, při motivaci a vytvoření vhodných podmínek pro žákovou toužebnou poznávání nových věcí, při poskytnutí klidného a bezpečného prostředí pro jeho individuální rozvoj. Projektová metoda tedy nabízí nejen rozvoj vztahu mezi učitelem a žákem, ale i celého kolektivu.

Při použití projektové metody se mění také příprava učitele. Samozřejmě je potřeba pečlivě předem projekt připravit, ale i během samotné realizace vhodně a pohotově reagovat na vzniklé situace, které si často vyžadují vysvětlující rozhovor s žáky. Promyšlená příprava projektu také dává učiteli možnost rozvrhnout svoji pozornost na jednotlivé žáky a držet kontrolu nad chodem celé třídy. Při náročnějších úkolech pak učitel sleduje případné obtíže tak, aby okamžitě adekvátně zareagoval (Coufalová, 2003, s. 12 - 13).

## II PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části své diplomové práce se zabývám projektem „Vánoce“ zaměřeným hlavně na český jazyk a vybraná průřezová témata, ale je zde využíváno i mezipředmětových vztahů. Tento projekt byl navržen do podmínek malotřídní školy s 1. - 5. ročníkem a poté realizován na malotřídní Základní škole ve Hvozďě.

Tématem projektu jsou blížící se Vánoce. Samotné téma je žákům blízké a pro ně motivující, neboť se každé dítě na Vánoce těší. Projekt si klade za cíl seznámit žáky s Vánocemi se vším, co k nim kdy patřilo a patří. Především formou povídání, prací s textem a vlastním zážitkem mají rozvíjet svoji zodpovědnost za práci a schopnosti komunikace a spolupráce s druhými.

Výstupem projektu se stanou různé výrobky, mezi které patří knížky o slavení Vánoc u nás, plakáty zaměřené na Vánoce v zahraničí, vánoční pohled napsaný kamarádovi, papírový Betlémek a vánoční perníčky. Kromě výrobků bude výstupem také vyřešení problému s nákupem potravin a vlastní zážitek při zkoušení vánočních tradic a zvyků „na vlastní kůži“ a zpěvu anglické vánoční koledy.

Projekt zahrnuje také pracovní listy pro skupinovou práci na dílčích tématech Vánoc a tematické pracovní listy určené žákům jednotlivých ročníků pro procvičení osvojeného učiva především českého jazyka a matematiky.

Součástí projektu je též dotazník pro zhodnocení projektu ze strany žáků.

Projekt „Vánoce“ se zaměřuje především na vzdělávací oblast český jazyk a literatura a na průřezová témata. Využívá ale také propojení mezipředmětových vztahů, a to ať už v rámci vlastní práce žáků v projektu, tak v pracovních listech.

## 5 Projekt „Vánoce“

V této kapitole se zabývám realizací třídního projektu „Vánoce“, která proběhla v týdnu před slavením Vánoc na malotřídní Základní škole ve Hvozdu, okres Prostějov. Tohoto projektu se zúčastnilo všech 5 ročníků v plném počtu, celkem tedy 23 žáků. Žáci si povídáním, prací s textem a literaturou, vypracováním pracovních listů, prací ve skupině, vlastním zážitkem a uměleckým ztvárněním mají nejen zopakovat stávající znalosti, ale i osvojit nové poznatky o Vánocích u nás i ve světě. Výstupem projektu je pak několik výrobků, vyřešení problémové úlohy a vlastní zážitek.

### 5.1 Návrh projektu

Projekt „Vánoce“ jsem navrhla jako vhodnou a motivační přípravu na vánoční svátky. Žáci si v rámci něj měli připomenout slavení Vánoc z hlediska smyslu oslav, přípravy, symbolů a zvyků. Dále jsem měla v plánu žáky seznámit s novými poznatky o slavení Vánoc v jiných zemích světa. Většina témat měla mít podobu povídání a skupinové práce na pracovních listech, kdy žáci měli vyhledávat informace a dále s nimi pracovat. Následně byla v plánu prezentace skupin. Práce na pracovních listech měla být doplněna tvorbou vánočních výrobků a prožitím vlastního zážitku. Pro zopakování osvojeného učiva především českého jazyka a matematiky byl pro každý ročník navržen tematický pracovní list.

Projekt byl již od prvopočátku zaměřen na český jazyk a literaturu a vybraná průřezová témata jako je osobnostní a sociální výchova, výchova demokratického občana, výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech a mediální výchova. Projekt měl také použít mezipředmětové vztahy a vést k rozvoji klíčových kompetencí.

Projekt byl plánován do podmínek malotřídní ZŠ s 1. - 5 ročníkem, kde byl také později, na malotřídní ZŠ ve Hvozdu, realizován.

Tento projekt vede žáky k rozvoji komunikačních schopností, vyjadřování vlastního názoru a postoje, naslouchání druhých, spolupráce ve skupině, ohodnocení práce ve smyslu kladů i záporů a odpovědnosti za svoji práci i práci skupiny.

#### Návrh projektu

**Název:** Vánoce  
**Autor:** Anna Přidálková

- Časová dotace:** 3 dny po 5 vyučovacích hodinách
- Cílová skupina:** malotřídní ZŠ, 1. - 5. ročník
- Počet žáků:** max. 40 žáků (1. - 5. ročník)
- Předpokládaná realizace:** týden před Vánocemi
- Realizace projektu:** 18. - 21. prosince 2015
- Typ projektu:**
- podle prostředí- školní,
  - podle délky- střednědobý
  - podle počtu zúčastněných- celoškolní,
  - podle organizace- vícepředmětový,
  - podle navrhovatele- uměle připravený,
  - podle účelu- konstruktivní, projekt směřující k estetické zkušenosti,
  - podle zdroje- kombinace volného a vázaného.

**Hlavní předmět:** Český jazyk a komunikace

**Mezipředmětové vztahy:** Matematika a její aplikace, Prvouka, Anglický jazyk, Hudební výchova, Výtvarná výchova, Pracovní činnosti

**Průřezová témata:**

- **osobnostní a sociální výchova**- žák je veden k utváření dobrých mezilidských vztahů a k dovednosti spolupracovat, rozvíjí základní dovednosti dobré komunikace, je veden k uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci a různosti lidí, názorů, přístupů k řešení problému
- **výchova demokratického občana**- žák je veden k pochopení pravidel, uvědomění si vlastní odpovědnosti s vědomím jeho důsledků, žák prohlubuje empatii a schopnost aktivního naslouchání, je veden k respektování kulturních, etnických a jiných odlišností
- **výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech**- žák rozvíjí vědomosti pro pochopení sociálním a kulturním odlišnostem mezi národy, rozvíjí schopnost srovnávat projevy kultury v evropském a globálním kontextu, žák si utváří pozitivní postoje k jinakosti a kulturní rozmanitosti
- **multikulturní výchova**
- **environmentální výchova**
- **mediální výchova**- žák rozvíjí komunikační schopnost zvláště při vystupování a stylizaci psaného a mluveného projevu, žák je veden k využívání tištěných i digitálních materiálů jako zdroje informací a ke kritické analýze existujícího textu



### **Klíčové kompetence:**

- **kompetence k učení**- žák vyhledává a třídí informace, dále je efektivně využívá v procesu učení, operuje s obecně známými pojmy, poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení
- **kompetence k řešení problémů**- žák rozpoznává a pochopí problém, hledá řešení přiměřené náročnosti úkolů, samostatně řeší problémy, ověřuje si správnost svých poznatků
- **kompetence komunikativní**- žák komunikuje s druhými, jasně a srozumitelně formuluje informace v ústním i písemném projevu, žák se zapojuje do diskuse, žák vyjadřuje a obhajuje svůj názor, naslouchá promluvám a názorům druhých
- **kompetence sociální a personální**- žák účinně pracuje ve skupině, podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, svým chováním přispívá k upevňování dobrých vztahů mezi lidmi, poskytne pomoc nebo o ni požádá, respektuje názory ostatních, hodnotí svou samostatnou práci i práci pro skupinu
- **kompetence občanské**- žák respektuje přesvědčení druhých, rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, respektuje, chrání a ocení naše tradice
- **kompetence pracovní** - žák vykonává zadanou práci s ohledem na svůj věk, dodržuje hygienická a bezpečnostní pravidla, plní povinnosti a závazky, využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech

### **Smysl projektu:**

- žáci si zopakují stávající poznatky o smyslu Vánoc a o Vánocích u nás, získají nové informace o Vánocích ve světě, v rámci skupinové práce vyhledávají informace, se kterými dále pracují a výsledky své práce prezentují, žáci prožívají některé tradiční vánoční zvyky

### **Výstup projektu:**

- výrobky: knížka o slavení Vánoc u nás, plakáty zaměřené na Vánoce v zahraničí, vánoční pohled napsaný kamarádovi, papírový Betlémek, vánoční perníčky, skořápková lodička
- vyřešení problému s nákupem potravin
- vlastní zážitek- při zkoušení vánočních tradic a zvyků „na vlastní kůži“ a zpěvu anglické vánoční koledy

### **Výchovně-vzdělávací cíle:**

- **kognitivní** - žák vyhledává, třídí a zapisuje informace, žák pracuje s informacemi v literatuře i na internetu, uvádí základní údaje o smyslu Vánoc a vyjmenuje příklady

prožívání Vánoc u nás, žák si osvojuje nové poznatky o Vánocích v jiných zemích světa, žák pracuje podle ústních instrukcí a písemného návodu, žák využívá osvojené schopnosti a dovednosti v nových situacích

- **afektivní**- žák pracuje ve skupině, zapojuje se v rámci ní do pracovních listů, žák přebírá zodpovědnost za svoji práci, vyjádří svůj názor a vyslechne názor druhých, žák hodnotí práci svoji i práci druhých a celé skupiny, přijme pochvalu i kritiku
- **psychomotorické**- žák prezentuje výsledky své práce i práce skupiny, rozvíjí komunikaci i spolupráci

### **Organizace:**

1. den: 1. vyučovací hodina: motivace, rozdělení žáků do skupin,  
2. a 3. vyučovací hodina: výroba knížečky, Vánoce u nás  
4. a 5. vyučovací hodina: vánoční pokrmy, hodnocení prvního dne;
2. den: 1. vyučovací hodina: motivace,  
2. vyučovací hodina: dopis Ježíškovi  
3. - 5. vyučovací hodina: Vánoce ve světě, hodnocení druhého dne;
3. den: 1. vyučovací hodina: motivace,  
2. - 4. vyučovací hodina: Vánoce „na vlastní kůži“  
5. vyučovací hodina: hodnocení třetího dne, hodnocení celého projektu;

### **Předpokládané činnosti:**

- vypracování pracovních listů skupin, vypracování pracovních listů jednotlivců- podle ročníků, poslech příběhu, vyprávění, výroba knížečky, tvorba plakátu, vykrajování perníčků, krájení jablka, louskání ořechů, výroba skořápkové svíčky, výroba a psaní dopisu, výroba papírového Betléma

### **Vyučovací formy:**

- individuální práce,
- práce ve dvojicích podle ročníku,
- práce ve stejnorodých skupinách.

### **Vyučovací metody:**

- metody slovní- vysvětlování, instruktáž, rozhovor, diskuse, metody práce s textem;
- metody názorně- demonstrační: pozorování;
- metody praktické: výtvarná práce, praktická dovednost,

### **Materiál, pracovní listy, pomůcky:**

#### **1. den projektu**

- **Motivace:** zvoneček; rádio, CD Vánoční příběhy a zázraky z Bible (vyprávějí Marek Eben a Dana Syslová), pro učitele Příloha č. 1: Přepis vyprávění (včetně otázek); mapa světa nebo glóbus, karty z bílého tvrdého papíru (A4 rozpůlená na 3 krát- celkově cca 20 karet), fix, magnety, tabule na připevnění karet pomocí magnetů
- **Rozdělení do skupin:** učitel Příloha č. 2: Baňky (papírové baňky 4 skupin: hvězdy, komety, vločky, zvonky- na každé baňce jedno jméno žáka), magnety, na tabuli nakreslený stromeček; každý žák pouzdro, pastelky, fixy
- **Výroba knížeky:** pro každého žáka knížeky vyrobená ze 3 A4 bílého měkkého papíru- přeložené a scvaknuté na formát A5, pro každého žáka krátký zápis ze společného povídání: Narození Ježíška; každý žák pouzdro, pastelky, fixy, lepidlo; učitel vzor knížeky
- **Vánoce u nás-** skupinová práce: lístečky s názvy témat (Advent, Štědrý den a následující svátky, Svatí, Vánoční symboly a zvyky), do každé skupiny 1 papír velikosti A5 pro krátkou zprávu s obrázkem, kopírka; každý žák pouzdro, pastelky, fixy, lepidlo; literatura (knihy, časopisy, noviny o Vánocích u nás i ve světě), počítače s přístupem na internet
- **Vánoční pokrmy-** skupinová práce: lístečky s názvy témat; pracovní listy s postupem výroby (Příloha č. 15), obchod nebo letáky s potravinami, kalkulačky pro kontrolu, papíry navíc, váha; pouzdra, papíry navíc
- **Hodnocení:** hodnotící karty, nakopírovaný Betlém (pro každou skupinu 1 komplet na tvrdém papíru; za správně vyřešenou aktivitu dostane skupina 1 postavičku)

#### **2. den projektu**

- **Motivace:** pro učitele vánoční příběh (Příloha č. 8: Vánoční příběh); pro každou skupinu bílý papír, papíry navíc, pouzdra

- **Dopis Ježíškovi**- pracovní list- dvojstrana pro každého žáka dle ročníku (Příloha č. 9 - 13: Dopis Ježíškovi 1. - 5. ročník), pouzdro, pastelky, pravítko, 3. ročník čítanka nebo jakákoli jiná kniha
- **Vánoce ve světě:** motivace- pro každého žáka kopie písně (Příloha č. 14: We wish you a Merry Christmas), kytara, mapa světa nebo glóbus, anglicko- český slovník; pro každou skupinu pracovní list (Příloha č. 15: Vánoce ve světě), tvrdé papíry různého formátu na plakát, pozdru, fixy, pastelky, atd.; literatura (knihy, časopisy, noviny o Vánocích), počítače s přístupem na internet
- **Hodnocení:** hodnotící karty, nakopírovaný Betlém (pro každou skupinu 1 komplet; za správně vyřešenou aktivitu dostane skupina 1 postavičku)

### 3. den projektu

- **Motivace:** zvoneček, kytara, anglická koleda (Příloha č. 14: We wish you a Merry Christmas)

- **Vánoce „na vlastní kůži“:**

**Pečení perníčků** - zpracované a uležené těsto na perníčky, váleček, hladká mouka, vykrajovátko se zimními a vánočními motivy, příborový nůž, plechy, pečicí papír, nůžky, trouba, postup práce pro skupinu (Příloha č. 16: Vánoční perníčky)

**Vánoční tradice a zvyky**- pro každého 1 jablko; nůž, kuchyňské prkénko; každý 4 vlašské ořechy; louskáček; pro každého 1 vyprázdňená polovina skořápky vlašského ořechu, malá svíčka; vosková svíčka na zakápnutí, plamen, velká nádoba s vodou, pro učitele vysvětlení významu (Příloha č. 17 Vánoční tradice a zvyky)

**Vánoční pohled**- každý žák- bílý tvrdý papír formátu A6, pravítko, pouzdro, kreslicí a malovací pomůcky dle svého výběru, každý žák předem zjištěnou adresu nějakého příbuzného nebo kamaráda

**Betlémek**- každá skupina postavičky z Betlémků, pastelky, fixy, nůžky, lepidlo, další pomůcky dle výběru žáků na dotvoření chléva v Betlémě: krabice, krepový papír, atd.

- **Hodnocení:** hodnotící karty, žákovský dotazník (Příloha č. 18)

#### **Motivace:**

1. den: poslech příběhů Ježíšovo narození, Návštěva pastýřů a Mudrci, odpovídání na otázky, povídání si o významu Vánoc v kruhu na koberci
2. den: poslech příběhu Dům plný štěstí, psaní vlastního příběhu ve skupině
3. den: povídání si o Štědrém dnu v kruhu na koberci

**Domácí úkol a příprava žáků:**

- žáci si předem seženou a na projekt donesou literaturu (knihy), tisk (noviny, časopisy), ve kterých se píše o Vánocích u nás i v zahraničí;
- připraví si adresu příbuzného nebo kamaráda, kterému by chtěli poslat vánoční pohled;
- donesou si 1 jablko, nožik, 4 vlašské ořechy, louskáček na ořechy, vykrajovátko se zimními a vánočními motivy;
- nachystají si pouzdro, psací a výtvarné potřeby, kalkulačku.

**Způsob prezentace:**

- výstava plakátů, pohledů a Betlémů;
- prezentace plakátů Vánoce ve světě;
- prezentace pracovních listů.

**Způsob hodnocení:**

- učitel hodnotí žáky během celého projektu ústně a vždy v závěru dne, učitel hodnotí pracovní listy;
- za každý správně vypracovaný skupinový úkol je odměnou pro skupinu jedna postavička z Betléma (viz Příloha 7), který si poslední den projektu vybarví a dotvoří dle své fantazie;
- žáci hodnotí projekt průběžně po aktivitách a v závěru dne i celého projektu ústně, na konci projektu jej celý zhodnotí v dotaznících.

**Poznámky:**

- lze realizovat jen část projektu nebo vybrané aktivity.

## 5.2 Charakteristika ZŠ Hvozd

Vesnice Hvozd leží 5,5 km severně od malého města Konice a 30 km od okresního města Prostějov. Do školy ve Hvozdu chodí nejen žáci z Hvozdu, ale dojíždějí sem i žáci z Milkova, Ospělova, Ludmírova, Dzbele a Ponikve.

Základní škola ve Hvozdu s celým názvem Základní škola a mateřská škola Hvozd, příspěvková organizace je typickou vesnickou malotřídní školou se spojenými ročníky. Žáci 1. - 5. ročníku jsou rozděleni do dvou tříd. Ve školním roce 2015/2016 školu navštěvuje 23 žáků všech 5 ročníků a pedagogický sbor tvoří 3 pedagogové. 1. a 2. ročník vyučuje pan ředitel, 3.,

4. a 5. ročník paní učitelka na plný úvazek a anglický jazyk a výchovy paní učitelka na zkrácený úvazek. Všichni pedagogové jsou aprobovaní pro 1. stupeň ZŠ. O děti v mateřské školce se pak starají 2 učitelky.

Díky péči předchozích generací se nyní stále vyučuje v původní budově školy z roku 1906. V této budově školy, která stojí uprostřed obce, se nachází dvě učebny ZŠ, mateřská škola, školní družina, tělocvična, školní jídelna, ředitelna, kabinet a šatny. K budově školy patří také dvě dětská hřiště.

Školní učebny jsou na rozdíl od některých okolních malotřídních i plně organizovaných škol vybaveny moderní technikou, jakou jsou interaktivní tabule, rádia, počítače pro pedagogy i pro žáky s připojením na internet. Škola také disponuje dobrou vybaveností výukových softwarů, moderních učebnic a pestrou škálou školních pomůcek, které jsou průběžně doplňovány. K dispozici je také školní knihovna, která je využívána jak žáky, tak pedagogy.

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání s názvem „Pohodová škola pro žáky i dospěláky“, podle kterého se na Základní škole ve Hvozdu vyučuje, je zaměřen především na rozvoj žáků po stránce českého a anglického jazyka, environmentální výchovy, sportovní výchovy a zdravého životního stylu. Škola také podporuje u žáků různé nadání, vede je k týmové práci, k pomoci a k vzájemnému respektu, učí žáky využívat znalosti a dovednosti v praktickém životě, rozvíjet silné stránky osobnosti a naopak napracovat svoje nedostatky a dodržovat nejen školní pravidla. K naplnění všech těchto záměrů škola využívá mimo jiné také skupinové a projektové vyučování, které má pomoci ke správnému komunikačnímu a sociálnímu rozvoji žáků. Během vzdělávání na ZŠ Hvozdu žáci také získávají klíčové kompetence, které dále rozvíjejí během celého života.

Škola se v rámci vyučování účastní různých soutěží ve škole i mimo ni, besed, přednášek, koncertů, výstav, kurzů plavání a dopravní výchovy a dalších výchovně-vzdělávacích programů dle aktuální nabídky. Škola také organizuje několik akcí, mezi které patří vánoční besídka, besídka ke Dni matek, maškarní karneval, školní výlety s kulturně vzdělávacím a o prázdninách cyklistické výlety nebo školní tábory.

Žákům je také na škole v době odpolední družiny nabídnuto mnoho zájmových kroužků, ve kterých mohou rozvíjet svoje nadání. Jsou to například florbal, pěvecký kroužek, keramika, šachy, vaření a náboženství.

Škola úzce spolupracuje s Obecním úřadem Hvozdu, s místním fotbalovým klubem, sborem dobrovolných hasičů, knihovnou a jeskyňáři. Důležitá je také spolupráce s okolními

školami, Městským kulturním střediskem v Konici, Pedagogicko- psychologickou poradnou v Prostějově a logopedickou poradnou, kdy na školu jezdí jednou za 14 dní logopedka.

Ve škole vládne rodinná atmosféra a žáci se tak v příjemném prostředí rozvíjí po všech stránkách osobnosti.

### 5.3 Historie ZŠ Hvozd

Školní vyučování ve Hvozdě probíhalo stejně jako v celém Rakousko- Uhersku nejprve na faře, později v roce 1860 byl pro tyto účely vystavěn domek. V roce 1884 školu navštěvovalo nejvíce žáků- 114. Školní podmínky v domě však byli nedostačující, proto se započala stavba nové dvojtřídní školní budovy, která byla slavnostně otevřena roku 1913.

Roku 1914 pak přišla první světová válka, která zapříčinila úpadek vzdělávání ve Hvozdě. Po válce se ale vše postupně modernizuje až k zavedení elektrického proudu roku 1923. Školní budova se opravila a také vzdělávání začalo být postupně oblíbenější mezi lidmi. V roce 1933 začali ve škole probíhat pravidelné zdravotní prohlídky, které ukázali na špatný zdravotní stav žáků. Předválečný školní rok navštěvovalo školu 78 žáků.

Během druhé světové války se opět úroveň výuky snižovala a ve školním roce 1944- 1945 byla dokonce na nějaký čas přerušena. Poté přišel vytoužený den, 9. květen 1945, kdy byla vesnice osvobozena Rudou armádou. Během války se naštěstí obec a škola zachovaly bez větší zkázy. Celá vesnice se vzpamatovává z kruté války a postupně se rozvíjí i škola, v této době z personálních důvodů jednotřídní. Od roku 1952 je na škole výuka náboženství změněna z povinné na dobrovolnou. Rok na to škola otevírá opět i druhou třídu.

Aktivita školy vzrůstá hlavně ve sběru papíru a bylin, a tak škola získává peníze na její opravy. Začíná však klesat počet žáků, který se v roce 1957 zastavil na 32. Školní rok 1961-1962 a následující roky byli ve znamení propojení výuky s výchovou. Byl založen kroužek turistiky a pořádány školní fotbalové zápasy. Škola je stále opravována a modernizována- byla opravena střecha, podlahy, elektrické rozvody zavedeny do zdi, do tříd přivedena voda a do školy připojen telefon. Nejen školní budova, ale i výuka prochází inovací. Jsou nakoupeny nové učebnice, nástěnky a mapy. Díky přístupu učitelů k žákům a díky názorným pomůckám se úroveň znalostí u žáků zvyšuje.

V roce 1966 je pak za školou vytvořeno hřiště, které slouží pro výuku tělesné výchovy. Práce na školní budově je stále dost, takže se stále něco opravuje. V roce 1973-1974 byly zrušeny školy v sousedních vesnicích Miklově a Vojtěchově, proto žáci z této vesnici

začali navštěvovat školu ve Hvozďe. Z důvodu dojíždějících žáků byla vybudována školní jídelna a vznikla školní družina. Následující roky přibyla ve škole výuka dopravní výchovy a branné výchovy. Naopak se vlivem politické situace silně bojovalo a vychovávalo proti náboženství. Ve školním roce 1978-1979 je do školy zapsáno 51 žáků ze 3 vesnic. V roce 1981-1982 je na škole snížen počet ročníků na první tři s celkovým počtem 46 žáků.. Vyšší ročníky pak museli dojíždět do města Konice, kde byla nejbližší plně organizovaná škola.

Školním rokem 1989-1990 započaly na škole veliké změny. Škola se proměňuje v moderní vzdělávací instituci, je dobře vybavena učebnicemi a pomůckami, věnuje se také mimoškolním činnostem a kroužkům. Díky tomuto vybavení a díky dobrému pedagogickému zázemí je škola řazena mezi nejlepší školy v okrese.

Roku 1991 nastupuje na školu nejprve na funkci učitele, později na post ředitele nynější pan ředitel Waldemar Zatloukal, který školu dále úspěšně vede v duchu moderního výchovně- vzdělávacího institutu.

V roce 1997 dochází k přestěhování mateřské školy do budovy základní školy a současně ke sloučení obou škol pod jednoho ředitele, ředitele základní školy. Během školního roku 1998-1999 navštívila školu inspekce, která ji shledala jako nadprůměrnou. To také potvrzují srovnávací testy ze základních předmětů, ve kterých se žáci umístili na prvních místech v celém okrese. Kromě výborných školních výsledků žáků škola nabízí i mnoho zajímavých kroužků a výletů- např. město Znojmo, rakouský Hardeg nebo ozdravný pobyt v Chorvatsku.

Zahájení školního roku 2003-2004 bylo neveselé. Jako většina škol z okolí, byla i ta ve Hvozďe vykradena. Škoda za ukradené věci nebyla naštěstí příliš vysoká, ale opravy vykopnutých dveří a úklid rozházených věcí trval více jak týden a stál mnoho peněz.

Následující rok po zlé zkušenosti se zlodějem přišla nadějná zpráva- škola získala po desetileté snaze peníze na stavbu tělocvičny. Největší a nejlépe vybavená tělocvična na Konicku byla slavnostně otevřena na konci roku 2005. Od té doby dobře slouží nejen žákům školy a školky, ale i občanům obce.

V dalších letech dává škola přednost výuce anglického jazyka. Zařazuje ji do výuky již od třetího ročníku a mladším žákům nabízí kroužek angličtiny. Závěr školního roku 2007/2008 patřil týdennímu výletu do chorvatského městečka Omiš. Byla tu navázána spolupráce s tamější školou s cílem nabídnout žákům zkušenost anglické komunikace se svými vrstevníky.

V následujících letech přišli těžké chvíle pro celé Konicko. Žáků ubývalo a mnoho malotřídních škol bylo zrušeno. Z původních pětadvaceti zůstalo pouze pět. Naštěstí mezi



těmi pěti byla i škola ve Hvozďe. Díky podpoře obce pak v roce 2013 mohla škola oslavit krásné 100. výročí svého vzniku.

## 5.4 Charakteristika žáků

Základní školu ve Hvozdu navštěvují nejen žáci ze samotného Hvozdu, ale i z přilehlých vesnic jako je Ludmírov, Miklov, Ponikev, Dzbel a Ospělov. Tito žáci do školy dojíždí linkovým autobusem.

Ve školním roce 2015/2016 školu navštěvuje 23 žáků z 1. - 5. ročníku. Do prvního ročníku nastoupilo 5 žáků, druhý ročník navštěvuje 7 žáků, do třetího ročníků chodí 3 žáci, do čtvrtého 5 žáků a do pátého 4 žáci. Z celkového počtu 23 žáků jsou pouze 4 dívky, ostatní jsou chlapci, tedy 19 chlapců.

Na škole jsou 2 žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, žádné z dětí nemá diagnostikovanou poruchu učení, žádné dítě neopakuje ročník, 1 žák je dyslektik a 1 žák nosí brýle kvůli šilhání.

Žáci byli během práce na projektu samostatní a pracovití a i přes velký počet chlapců ve třídě klidní. Jelikož na škole pracující často na projektech, nemají žáci problém pracovat i v různorodé skupině a každý problém řeší jako skupina. Žáci jsou k sobě vnímaví a ohleduplní a až na několik menších neshod s respektem naslouchají druhým a vyslechnou jiný názor. Na škole nemají žádné výraznější kázeňské problémy s žáky. Škola se řadí k prospěchově průměrným.

## 5.5 Průběh projektu

Průběh celého projektu můžeme rozdělit do několika fází. V první fázi se jednalo o organizační přípravu projektu, kdy jsem si v předstihu domluvila realizaci projektu na základní škole, návštěvu obchodu v místě školy, zajistila potřebné knihy, zadala žákům domácí úkol, vytiskla pracovní listy a připravila učebnu. Druhá fáze zahrnovala realizaci projektu na malotřídní základní škole. Třetí a zároveň poslední fází bylo zhodnocení projektu jak z mé strany, tak ze strany žáků.

### **5.5.1 Organizace**

Před samotnou realizací třídního projektu bylo potřeba zajistit mnoho věcí. Nejprve jsem si domluvila možnost realizace projektu na ZŠ Hvozd s panem ředitelem, domluvila se se všemi pedagogy na organizaci celého projektu, navštívila místní obchod a sjednala s její majitelkou možnost návštěvy žáků, z knihoven zapůjčila knihy o Vánocích, připravila a vytiskla pracovní listy pro samostatnou i skupinovou práci a nachystala potřebný materiál a pomůcky.

Týden před začátkem projektu dostali žáci domácí úkol. Měli se na projekt pokusit sehnat a donést knihy, noviny nebo časopisy, ve kterých se píše o Vánocích u nás i v zahraničí. Dále si měli napsat adresu příbuzného nebo kamaráda, kterému by chtěli poslat vánoční pohled. A poslední úkol byl donést si několik věcí nebo pomůcek, které budou pro práci na projektu potřeba. Každý si tedy obstaral 1 jablko, nožík, 4 vlašské ořechy, louskáček na ořechy, vykrajovátko se zimními a vánočními motivy, kalkulačka, pouzdro, psací a výtvarné potřeby.

Den před začátkem samotné realizace jsem si všechny potřebné materiály, jako byli knihy, pracovní listy, výtvarné materiály a pomůcky, potraviny shromáždila ve škole a po vyučování si vše ve třídě nachystala na následující ráno. Během celé realizace jsem měla k dispozici pana ředitele a paní učitelky, které na škole učí. Ti mně i žákům během celého projektu ochotně pomáhali a vedli některé dílčí aktivity.

### **5.5.2 Realizace**

Jelikož jsem den před začátkem projektu vše ve škole nachystala, ráno v den realizace jsem jen doladila detaily a s místními učiteli ujasnila průběh dne.

Všechny tři dny realizace projektu probíhaly organizačně stejně. Ráno se žáci shromáždili v jedné učebně, kde projekt probíhal, a dozvěděli se, co zajímavého je dnes čeká. Každé ráno i každou aktivitu jsem zahájila zazvoněním zvonečku. Ten sloužil po celý projekt jako signál nejen k započetí práce, ale k jejímu ukončení nebo ke svolávání. Po celý projekt jsme pracovali podle časového rozvrhu vyučovacích hodin, popřípadě jsme 2 až 3 hodiny spojili do vyučovacího bloku. Dle potřeb samotných aktivit i potřeb žáků jsme pak občas hodinu prodloužili nebo udělali více přestávek. Na závěr každého dne pak nechybělo hodnocení.

Pro přehlednost jsem každý den projektu rozdělila na několik částí podle vyučovacích hodin. Vyučovací hodiny pak obsahují několik aktivit, které jsou podrobně popsány.

### 5.5.2.1 První den

Na úvod celého projektu si vzal slovo pan ředitel, který mě žákům představil a krátce sdělil, co je v následujících třech dnech pod mým vedením čeká. Nato jsem i já přidala pár informací o mé osobě a o své práci a projekt mohl začít.

## 1. vyučovací hodina

### Motivace- poslech příběhu o narození Ježíška

Celý projekt byl zahájen zazvoněním zvonečku, který nabudil atmosféru Vánoc. Všichni žáci se na můj pokyn posadili do kruhu na koberec. Následně jsem pustila 1. ukázkou z CD s názvem Vánoční příběhy a zázraky z Bible. Po ukázce jsem žákům položila několik připravených otázek týkající se toho, co žáci právě slyšeli. Tyto ukázky byly celkem 3- 1. Ježíšovo narození, 2. Návštěva pastýřů, 3. Mudrci a mezi nimi žáci odpovídali na moje dotazy. Žáci soustředěně poslouchali příběh o narození Ježíška, zvláště někteří z nich, kteří tento příběh podrobně neznají. Při odpovídání na dotazy všichni aktivně spolupracovali.

Pro případ nefungování rádia či počítače jsem si předem připravila přepis nahrávek a k nim přidala otázky k poslouchanému (viz Příloha 1).

### Povídání o Vánocích a tvorba pojmové mapy

Po poslechu ukázek a odpovídání na dotazy následovalo povídání o Vánocích a odpovídání na mé další otázky: Kdy slavíme Vánoce? Proč slavíme Vánoce? Jak se těšíte na Vánoce? Co všechno patří k vánočním svátkům? Kde se narodil Ježíšek? Dokážeš převyprávět příběh o narození Ježíška?

Žáci se do povídání s velkým zájmem zapojovali, div se nepřekřikovali.

Z povídání o Vánocích jsme plynule přešli k tvorbě pojmové mapy Vánoc. Žáci říkali různá slova, která se týkala příprav i samotného slavení Vánoc. Všechny nápady zapisoval jeden žák velkým písmem na karty bílého papíru a jiný žák je magnetem připevňoval na tabuli kolem nápisu Vánoce. Některé důležité pojmy, které žáci nezmínili, jsem pak doplnila. Nato žáci společně bez mé pomoci poskládali některé pojmy do správného časového sledu.

## **Rozdělení žáků do skupin a určení funkcí ve skupině**

Po úvodní motivaci přišlo rozdělení žáků do skupin, ve kterých spolupracovali během většiny aktivit. Žáci byli rozděleni do skupin tak, že v každé skupině byl zastoupen alespoň 1 žák z 1. - 5. ročníku. Rozdělení proběhlo následujícím způsobem: na tabuli byl nakreslený vánoční stromeček a na něm magnety připevněné papírové baňky se jmény (viz Příloha 2). Z druhé strany každé baňky byl nakreslený symbol vyjadřující jednu ze 4 skupin: hvězdy, komety, vločky, zvonky. Žáci přistupovali k tabuli a po sejmutí baňky se svým jménem, která mu pak zůstala, zjistili název své skupiny. Takto se utvořily 4 skupiny, které si hned připravily své pracovní místo spojením několika lavic k sobě.

Každá skupina si sama určila funkce jednotlivých žáků pro tento projekt: zapisovatel, kreslíř, nosič, čtenář. Ve zbytku času si každý žák svou baňku jakkoli kreativně dotvořil.

## **2. - 3. vyučovací hodina**

### **Výroba knížečky**

Po povídání následovala kreativní chvílka. Každý žák ve skupině dostal knížečku ve formátu A5 na výšku, kterou jsem každému připravila přehnutím 4 bílých papírů a scvaknutím. Obalové stranu knížečky si každý dotvořil podle své fantazie a na čelní stranu napsal Vánoce. Do prvního vnitřního okénka si pak každý žák vlepil krátkou zprávu z úvodního povídání: Narození Ježíška (viz Příloha 3), kterou jsme jim předem připravila. Nyní byla knížečka připravena pro použití v další aktivitě.

### **Vánoce u nás**

Každá skupina vyslala jednoho žáka, který si vylosoval jedno ze 4 témat- Advent, Štědrý den a následující svátky, Svatí, Vánoční symboly a zvyky. Podle tématu pak skupina dostala příslušný pracovní list (viz Přílohy 4). Skupiny měli nyní vyčleněný čas na vypracování otázek v pracovním listu a písemné shrnutí nejdůležitější informací do krátké zprávy s nakresleným obrázkem na papír velikosti A5 na výšku. Žáci při vypracování otázek vyhledávali informace na internetu i v literatuře, kterou jsem jim poskytla nebo kterou si sami přinesli.

Po vypracování otázek každá skupina předstoupila před třídu a přečetla krátkou zprávu na svoje téma a každý žák všech skupin dostal kopii jejich zprávy. Zprávu si žáci hned nalepili na patřičnou stranu knížečky, tedy na následující stranu od mé krátké zprávy o

narození Ježíška. Jakmile tak učinili, představila svoje téma další skupina. Takto se vystřídali všechny skupiny a všichni žáci tak měli nalepených 5 krátkých zpráv o Vánocích.

Poté si mohli žáci ještě vybarvit obrázky ve své knížečce a závěrečně ji dotvořit.

#### **4. - 5. vyučovací hodina**

##### **Vánoční pokrmy**

Před poslední aktivitou jsem žáky upozornila, že nyní využijí všechny své dosavadní vědomosti a dovednosti v praktickém úkolu. Opět jsme začali losování témat. Tentokrát si skupina losovala jeden z pokrmů- Bramborový salát, Perníčky, Vánočka, Pařížské rohlíčky a k němu dostala příslušný pracovní list (viz Příloha 5), volný papír na poznámky a pevnou podložku. Po rozebrání témat jsem žákům oznámila, že informace k vypracování pracovního listu nebudeme tentokrát hledat v knihách nebo na internetu, ale že navštívíme místní obchod, kde najdeme potřebné informace pro naši práci. Skupinky dostali chvíli na přečtení zadání, rozmyšlení všech úkolů, rozdělení práce a vymyšlení strategie. Poté jsme se oblékli a vyrazili do nedalekého obchodu. Každá skupina hledala potřebné ingredience, vážila potraviny, přepočítávala a hlavně vše zapisovala.

Po návratu z prodejny potravin měli skupiny vyhrazený čas pro vypracování úkolů v pracovním listu. Hlavním úkolem skupin byl výpočet přiděleného pokrmu pro šestičlennou rodinu a pro celou třídu. Pro tyto výpočty jsem na tabuli nakreslila přehlednou tabulku, do které skupiny postupně dopisovali hodnoty. Na závěr pak všechny skupiny dostali stejný úkol, a to vypočítat cenu všech pokrmů pro šesti člennou rodinu a cenu všech pokrmů pro všechny ve škole.

Výsledné hodnoty opět zapisovali na tabuli do předkreslené tabulky a já jsem pak vyhodnotila správný výpočet.

##### **Hodnocení dne**

V závěru prvního dne projektu jsme ještě zhodnotili dnešní práci. K lepšímu vyjadřování žákům pomáhali karty s pojmy (viz Příloha 6), které jsem umístila magnety na viditelné místo na tabuli. Pomocí těchto slov mohl každý jasněji vyjádřit své myšlenky, pocity a dojmy z dnešního dne, zhodnotit práci svoji, druhých i skupin.

Karty s hodnotícími slovy byly žákům neustále na očích a pomáhali v jakémkoli dalším hodnocení ať už dílčích aktivit nebo celého dne.

## 5.5.2.2 Druhý den

### 1. vyučovací hodina

#### Motivace- psaní vánočního příběhu

Druhý den opět začal zazvoněním zvonečku. Žáky jsem zazvoněním svolala na koberec, kde se posadili do kruhu. Přivítala jsem je do nového dne a krátce informovala, že dnes budeme mimo jiné psát dopis Ježíškovi a pak se za Vánoci vydáme do jiných zemí světa.

Na úvod jsem žákům přečetla vánoční příběh s názvem Dům plný štěstí (viz Příloha 8) a poté pokládá otázky k příběhu.

Po vyslechnutí příběhu a zodpovězení otázek následoval první úkol dnešního dne- ve skupinkách vymyslet a napsat svůj vánoční příběh. V rámci této aktivity pracovali žáci ve skupinkách z prvního dne projektu. Každá skupina dostala bílý papír, na který napsala 10 věcí, které nějakým způsobem souvisí s Vánoci a se zimním časem. Poté si všechny 4 skupiny navzájem mezi sebou papíry vyměnily. Ve vymezeném čase vymýšleli a psali příběh, který obsahovat všech 10 věcí na papíře. Slova mohla být napsaná v jakémkoli pořadí, jiném pádu a čísle.

Po napsání příběhu každá skupina vystoupila a přečetla svůj vánoční příběh přede všemi. Příběh jsme si pak vystavili na nástěnku.

### 2. vyučovací hodina

#### Dopis Ježíškovi

Na druhou část dne se žáci posadili ke stolečkům po ročnících. Každý žák obdržel pracovní list dle svého ročníku a měl za úkol jej samostatně vypracovat (viz Příloha 9 - 13). V pracovních listech žáci procvičovali osvojené učivo českého jazyka, matematiky a angličtiny dle ročníků.

Po vypracování si žáci v rámci ročníku své pracovní listy vyměnili a své odpovědi ve dvojici vzájemně kontrolovali, konzultovali, případně opravovali. V případě nevědomosti nebo neshod ve dvojici se na mě mohli obrátit.

V rámci této aktivity jsem většinu času věnovala žákům první třídy, neboť ti ještě neumí dobře číst a mají tak problémy se samostatným vypracováním úkolu.

### **3. - 5. vyučovací hodina**

#### **Povídání o jiných zemích světa**

Třetí aktivita dnešního dne navazovala na včerejší povídání a čtení o Vánocích u nás, v České republice. Dnes nás čekalo slavení Vánoc v jiných zemích - státech světa.

Nejprve jsme si v kruhu na koberci obecně povídali o světě a o jiných zemích a naše povídání jsme doplňovali prací s mapou, atlasem a glóblem.

Během povídání jsme odpovídali na následující otázky. Jakou zemi znáš kromě České republiky? Kde leží a jak se jmenuje hlavní město? Najdeš a ukážeš zemi na mapě nebo na glóbu? Jakým jazykem zde lidé mluví? Najdeš tuto informaci v atlasu?

#### **We wish you a Merry Christmas**

V rámci povídání o jiných zemích světa jsme zjistili, že se v mnoha státech mluví anglicky, a tímto jazykem také lidé zpívají koledy a vánoční písně. Oznámila jsem žákům, že se i my společně naučíme anglicky zpívat koledu *We wish you a Merry Christmas*, která pochází Anglie (viz Příloha 14). Každý žák dostal jednu kopii písně, která mu zůstala. Nejprve jsem ji žákům pro ukázkou zazpívala, poté jsme si ji společně přečetli. Nyní měli žáci vyhrazenou chvíli na překlad neznámých slovíček, pro který využili anglicko - český slovník v papírové i elektronické podobě. Při překladu mohli pracovat ve dvojici až trojici. Po překladu a společné kontrole jsme si text několikrát po částech přečetli a píseň se naučili zpívat s kytarou.

#### **Vánoce ve světě**

Zpěv anglické písně nás pěkně motivoval pro další práci, ve které jsme zjišťovali, jak se slaví Vánoce v jiných zemích světa. Opět se žáci sešli v původních skupinách. Každá skupina si vylosovala jednu ze 4 zemí, o které si během vyhrazeného času zjišťovala potřebné informace vyhledáváním v literatuře a na internetu. Žáci zjišťovali, jak lidé slaví Vánoce ve Spojených státech amerických, Finsku, Itálii a Rusku. Úkolem každé skupiny bylo zpracovat slavení Vánoc v daném státě v rámci pracovního listu (viz Příloha 15) a vytvořit k němu na balicí papír plakát. Závěrem aktivity každá skupina předstoupila a představila slavení Vánoc ve vybrané zemi.

#### **Hodnocení dne**

Posledním bodem druhého dne projektu bylo hodnocení celého dne i jednotlivých aktivit. Hodnocení celého dne ze strany učitele i žáků proběhl na konci vyučování ústně v kruhu na koberci. Pro lepší a jasnější ústní vyjadřování žáků při hodnocení jsme opět použili karty s pomocnými slovy.

### 5.5.2.3 Třetí den

#### 1. vyučovací hodina

##### Motivace- povídání o Štědrém dni

I třetí a zároveň poslední den projektu jsem žáky svolala tradičně zvoněním zvonečku. Posadili jsme se do kruhu na koberec a připomněli si, co všechno jsme se za poslední 2 dny nového naučili. Nesměla chybět ani anglická koleda *We wish you a Merry Christmas*, kterou jsme se včera naučili zpívat.

Celé povídání jsem směřovala k nejhlavnějšímu dni celých Vánoc, tedy ke Štědrému dni. A právě Štědrý den byl dnešním ústředním tématem. Ani jsem moc nemusela žáky pobízet, aby se s ostatními podělili, jak vypadá právě jejich Štědrý den. Všichni ochotně povídali o své rodině, co kdo připravuje, co mají k večeři a jaké tradice v rodinném kruhu dodržují. Ostatní spolužáci vyprávějíciho soustředěně poslouchali.

Závěrem povídání jsme si shrnuli, jak většinou vypadá Štědrý den v dnešní době, a připomněli si, jak vypadal dříve.

#### 2. - 4. vyučovací hodina

##### Vánoce „na vlastní kůži“

Po povídání o Štědrém dni následovalo skutečné prožití některých Vánočních tradic, nakreslení a napsání vánočního pohledu a vytvoření Betléma. Pro žáky jsem připravila 4 stanoviště, na kterých si vyzkoušeli Vánoce „na vlastní kůži“. V rámci 2., 3. a 4. vyučovací hodiny žáci pracovali v původních skupinách a po 30 minutových intervalech se vystřídali na všech 4 stanovištích.

Na prvním stanovišti na žáky čekali vánoční perníčky. Žáci pracovali jako skupina podle návodu (viz Příloha 16). Nejprve si nachystali potřeby a pomůcky, pak rozváleli těsto a vykrajovali z něj zimní a vánoční tvary. Poté vykrajené motivy pomocí příborového nože



přemístili na plech vyložený pečícím papírem. Perníčky nám pak paní kuchařka dozlatova upekla v troubě a vůně z nich se linula celou školou.

Druhé stanoviště bylo ve znamení štědrovečerních tradic a zvyků. Žáci si pod dohledem vyzkoušeli rozkrojit napříč jablíčko a rozlousknout vlašské ořechy, aby zjistili, zda budou další rok zdraví. Vyrobili si také lodičku ze skořápky a svíčky, svíčku zapálili a sledovali, kam loďka popluje. Postup i význam jednotlivých zvyků se dověděli od dohlížejícího učitele (viz Příloha 17).

Výtvarná kreativita se žákům hodila na třetím stanovišti, kde každý žák obdržel tvrdý papír formátu A6 a podle své fantazie namaloval svůj vánoční pohled. Žáci mohli používat jakoukoli výtvarnou techniku a pomůcky dle vlastního výběru. Poté si každý na druhou stranu pohledu podle pravítka narýsoval linky pro napsání adresy, nakreslil okénko pro poštovní známku a okénka pro PSC a pohled někomu napsal. Žákům prvních tříd jsem se psaním pomáhala. Adresu kamaráda si žáci donesli v rámci domácí přípravy na projekt.

Na poslední stanovišti si pak celá skupinka vybarvila, vystříhla a poskládala postavičky v Betlémku, které po celou dobu projektu sbírala jako odměny za splněné úkoly.

## **5. vyučovací hodina**

### **Hodnocení dne**

Žáky jsem si posadila do kruhu na koberec a následovalo hodnocení dnešního dne projektu. Opět žákům pomáhali hodnotící karty na tabuli.

### **Hodnocení celého projektu a vyplnění dotazníků**

Hodnocení celého projektu proběhlo nejprve ústní formou, tedy povídáním na koberci, a nato žáci vyplnili samostatně dotazník. Hodnocení bylo zaměřeno nejen na vlastní projekt, ale také na práci žáků samotných i práci ve skupině.

Na úplný závěr jsem měla pro žáky připravený krátký dotazník (viz Příloha 18), kde hodnotili celý projekt. Před samotným vyplněním jsme si zrekapitulovali, jaké činnosti nás celým třídním projektem provázeli. Krátce jsem jim vysvětlila, co vlastně dotazník je a k čemu slouží. Ujistila jsem je, že se nemusejí bát vyjádřit jakýkoli svůj názor, protože dotazník je anonymní.

Po rozdání dotazníků jsem žákům přečetla všechny otázky a stručně každou z nich vysvětlila. Poté žáci dotazník samostatně vyplnili. Pokud potřeboval někdo poradit, zvedl

ruku, a já nebo jiná paní učitelka jsme mu pomohli. Většinu času vyplňování dotazníků jsem pomáhala prvňáčků, protože ještě neumí všechno přečíst.

### **5.5.3 Hodnocení**

Hodnocení probíhalo během celého projektu několika způsoby. Z mé strany co by učitele to bylo slovní hodnocení práce žáků i skupin, skupina pak za splněné úkoly dostávala postavičky s Betlémku, které si v závěru projektu vybarvili, vystříhli a dotvořily dle své fantazie.

Žáci projekt také hodnotili. Vždy v závěru dne jsme se posadili na koberec a povídali si o celém dni. Žáci říkali, co se jim povedlo, co nepovedlo a jak se jim pracovalo. Pracovní list určený pro samostatné žáky jednotlivých ročníků pak zkontrolovali ve dvojicích. V závěru projektu žáci zhodnotili celý projekt nejen povídáním v kruhu na koberci, ale také v anonymním dotazníku.

#### **5.5.3.1 Hodnocení pracovních listů**

Hodnocení pracovních listů jsem prováděla po každém realizované dni projektu ještě ve škole. Při skupinové práci na pracovních listech bylo potřeba zapojit všechny žáky skupiny prvního až pátého ročníku. Menší problémy nastaly s prvňáčky, kteří ještě neumí dobře číst ani psát. Jelikož jsou ale žáci celé školy zvyklí pracovat i v takto různorodých skupinách, většinou si s tím poradili sami a prvňáčkům zadávali dílčí práci. Příkladem bylo nakreslit nebo vymalovat obrázek, podávat věci nebo při čtení textu starším spolužákem dávat pozor a hlásit důležité informace. V jedné skupině nastal problém již na začátku, kdy starší spolužačka odmítla do skupinové práce zainteresovat ve srovnání s ní pomalejšího prvňáka i druháka se slovy, že těm malým nebude pořad všechno vysvětlovat. Po krátkém rozhovoru s ní v ústraní nakonec žáky zapojovala.

Skupinová práce i v takto různorodých skupinách byla žákům veskrze vlastní. Tato souhra pracovní skupiny mě velice potěšila. Již v úvodu projektu si skupiny na můj pokyn rozdělili funkce ve skupině, které dodržovali a vzájemně si v případě potřeby i pomáhali. Na začátku práce si nejprve rozdělily úkoly, pak je dle instrukcí vypracovávali, případně si i pomáhali, a nakonec se sešli a jako skupiny vše zkontrolovali a opravily. Výstupem skupinového pracovního listu byla většinou prezentace zjištěného před třídou, kterou měl na starosti mluvčí skupiny.

Hodnocení pracovních listů určených jednotlivcům podle ročníků provedli nejprve sami žáci mezi sebou. Při kontrole si vzájemně vysvětlovali svá stanoviska a v případě potřeby úkoly opravovali. Poté jsem i já tyto pracovní listy zkontrolovala.

První list z počátečního dne projektu byl zaměřen na Vánoce u nás. Jednalo se o skupinovou práci na jedno ze 4 témat, kdy žáci pracovali s literaturou a internetem a vyhledávali potřebné informace. Tohoto úkoly se všechny skupiny zhostili s elánem, neboť se jedná o poutavé téma. Pracovní listu vypracovali svědomitě.

Pracovní list s tématem Vánoční pokrmy byl opět určen skupině. Úkolem bylo vypočítat cenu potravin a následně cenu daného vánočního pokrmu. Součástí byla návštěva obchodu, kde si žáci zjišťovali potřebné informace. V obchodu se ve skupině uplatňovali i žáci nižších ročníků, kteří hledali a nosili potraviny. Pracovní list pak vypracovali ve škole. Výpočty cen jednotlivých surovin dělali žákům problémy. Naopak výpočet cen všech pokrmů pro šestičlennou rodinu a pro všechny ve škole byl až na jednu skupinu v pořádku. Moje hodnocení tohoto pracovního listu bylo zdlouhavé, neboť jsem musela u každého ze čtyř pracovních listů zvlášť přepočítávat hodnoty potravin a zkontrolovat konečnou cenu.

Třetí pracovní list byl odlišný od těch předchozích. Jmenoval se Dopis Ježíškovi a byl určen žákům jednotlivých ročníků. Každý žák pracoval sám. Na 2, prvňáci na 3 tematicky zaměřených stránkách zopakoval osvojené učivo svého ročníků z oboru český jazyk, matematika a anglický jazyk. Žáci pracovali samostatně, a nato ve dvojicích své výsledky zhodnotili a opravili. Už při práci žáků jsem zjistila problémy se špatným zadáním, což žáky trochu zmátlo. Nakonec většina žáků listy vyplnila. Při jejich kontrole jsem objevila nějaké chyby, nejvíce v českém jazyce, ale celkově jsem je hodnotila kladně.

Při rozdání posledních pracovních listů s názvem Vánoce ve světě byl i žáci nadšeni. Tento úkol byl poutavý, ale ne už tak lehce splnitelný. Některé žáky proto po čase přestal bavit. Žáci na začátku aktivity o Vánocích ve světě nevěděli v podstatě nic, proto museli úplně všechny informace najít. Hledání bylo zdlouhavé a pro některé žáky nudné. Z toho důvodu byl pracovní list dvou skupin vyplněn velice stroze. K tomuto pracovnímu listu pak následovala malba plakátu, které se již všichni aktivně zúčastnili.

U vypracování pracovních listů mě velice potěšila vzájemná spolupráce všech žáků ať už skupin nebo ve dvojicích. Žáci rozuměli zadání a i přes moje chyby v pracovních listech si dokázali poradit. Při vzájemné kontrole si problematické úkoly vysvětlovali. Celkově pracovní listy hodnotím kladně.

### 5.5.3.2 Vyhodnocení dotazníků

Dotazník jsem žákům zadala jako zpětnou vazbu na prožitý projekt. Mým záměrem bylo zjistit, jak se žákům celý projekt líbil. Zjišťovala jsem, co se žákům líbilo nejvíce, co nejméně, a co nového jim projekt přinesl. Jednalo se o anonymní dotazník. Žáci byli předem ujistěni, že mohou vyjádřit svůj názor beze strachu.

Po rozdání dotazníků jsem žákům vysvětlila způsob kroužkování a dopisování odpovědí. Přečetla jsem jim i úvodní slovo k dotazníku. Několik žáků se ještě dotazem ujistilo, zda správně pochopily způsob hodnocení projektu v rámci dotazníku a už pracovali.

Moje pozornost se v tuto chvíli obrátila hlavně na žáky prvního i druhého ročníku, kteří si otázky i odpovědi zatím neuměli sami přečíst. Na pomoc jim přišli i tamní paní učitelky, čímž i mně moc pomohli.

Dotazník obsahoval osm uzavřených, čtyři otevřené otázky. První dvě otázky byly určeny pouze pro moji evidenci a obsahovali informace o pohlaví a ročníku. Dotazník vyplnilo všech 23 žáků.

Tabulka č. 1: Vyhodnocení otázky č. 3 *Jak se ti líbil projekt?*

	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Ano, velice se mi líbil.	3	2	1	2	1
Ano, docela se mi líbil.	2	4	1	3	2
Nevím.	0	0	1	0	1
Ne, moc se mi nelíbil.	0	1	0	0	0
Ne, vůbec se mi nelíbil.	0	0	0	0	0

Výsledky ukazují, že většině žáků se projekt líbil, pouze dva nevěděli a jednomu se projekt nelíbil.

Tabulka č. 2: Vyhodnocení otázky č. 4 *Bavilo tě téma Vánoce?*

	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Ano, velice mě bavilo.	4	3	1	5	3
Ano, docela mě bavilo.	1	4	1	0	1
Nevím.	0	0	1	0	1
Ne, moc mě nebavilo.	0	0	0	0	0
Ne, vůbec mě nebavilo.	0	0	0	0	0

Odpovědi na tuto otázku byli veskrze pozitivní, což mě velice potěšilo.

Tabulka č. 3: Vyhodnocení otázky č. 5 *Jaký typ práce tě nejvíce bavil?*

	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
povídání na koberci	2	2	1	1	1
práce ve skupině- prac. list	1	2	0	1	1
samostatná práce- prac. list	0	1	1	2	1
vlastní zážitek	2	2	1	1	1

Z tabulky je vidět, že se odpovědi opravdu různí. Nedá se tedy jednoznačně říct, který typ práce žáky nejvíce bavil.

Tabulka č. 4: Vyhodnocení otázky č. 6 *Dozvěděl ses něco nového?*

	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Ano.	5	7	3	5	4
Nevím.	0	0	0	0	0
Ne.	0	0	0	0	0

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že si všichni žáci z projektu odnesli nějakou novou informaci. V dodatku otázky se vícekrát objevila odpověď Vánoce ve světě, zpívání anglické koledy a vánoční zvyky.

Tabulka č. 5: Vyhodnocení otázky č. 7 *Jak ohodnotíš svoji práci ve skupině? Označuj jako ve škole.*

	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
1	1	2	1	2	1
2	1	2	2	2	1
3	0	3	0	1	1
4	0	0	0	0	0
5.	0	0	0	0	0

Podle výsledků z tabulky vyplývá, že většina žáků byla se svojí prací spokojená. Známky byli v rozmezí 1 až 3.

Tabulka č 6: Vyhodnocení otázky č. 8 *Jak hodnotíš práci spolužáků ve tvé skupině?*  
Oznámkuj jako ve škole.

	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
1	1	1	1	2	0
2	1	2	1	2	2
3	1	2	1	1	1
4	2	1	0	0	1
5.	0	1	0	0	0

Na tuto otázku se odpovědi velice různili. Žáci byli při hodnocení práce svých spolužáků více kritičtí, než při hodnocení své vlastní práce v předchozí otázce.

Tabulka č. 7: Vyhodnocení otázky č. 9 první část *Jaká aktivita se ti nejvíce líbila?*  
Zakroužkuj zeleně.

		1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
1. den	poslech- narození Ježíška	0	2	1	0	2
	povídání o Vánocích a tvorba pojmové mapy	2	2	1	1	1
	výroba knížečky a Vánoce u nás	2	3	2	0	2
	vánoční pokrmy	2	3	1	2	1
	hodnocení dne	0	0	0	0	1
2. den	psaní vánočního příběhu	1	0	1	1	2
	dopis Ježíškovi	1	2	0	2	1
	anglická koleda	3	2	2	3	2
	Vánoce ve světě	1	0	0	2	1
	hodnocení dne	0	0	0	0	0
3. den	povídání o Štědrém dni	0	2	1	1	1
	Vánoce „na vlastní kůži“-vánoční perníčky	4	3	2	2	2
	Vánoce „na vlastní kůži“-vánoční tradice a zvyky	2	5	1	2	1
	Vánoce „na vlastní kůži“-vánoční dopis	1	3	0	3	2
	Vánoce „na vlastní kůži“-tvorba Betléma	2	5	3	1	2
	hodnocení dne	1	0	0	0	0

Z tabulky je vidět, že každého žáka bavily jiné aktivity. Některé žáky bavilo i hodnocení dne. Nejvíce však žáky napříč ročníky nadchlo povídání o Vánocích a Vánoce „na vlastní kůži“ - různé části.

Tabulka č. 8: Vyhodnocení otázky č. 9 druhá část *Jaká aktivita se ti nejméně líbila?*

*Zakroužkuj červeně.*

		1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
1. den	poslech- narození Ježíška	1	0	2	0	0
	povídání o Vánocích a tvorba pojmové mapy	1	0	1	0	2
	výroba knížečky a Vánoce u nás	0	1	0	1	0
	vánoční pokrmy	0	1	0	0	1
	hodnocení dne	2	0	1	0	0
2. den	psaní vánočního příběhu	1	0	0	0	0
	dopis Ježíškovi	0	2	0	1	0
	anglická koleda	0	1	0	0	1
	Vánoce ve světě	1	0	2	0	1
	hodnocení dne	0	1	0	2	0
3. den	povídání o Štědrém dni	1	0	2	0	0
	Vánoce „na vlastní kůži“- vánoční perníčky	0	0	0	0	0
	Vánoce „na vlastní kůži“- vánoční tradice a zvyky	0	0	1	0	0
	Vánoce „na vlastní kůži“- vánoční dopis	1	0	0	0	0
	Vánoce „na vlastní kůži“- tvorba Betléma	0	0	0	0	1
	hodnocení dne	1	0	0	0	2

Výsledky v tabulce ukazují, že většině žáků se projekt líbil, tudíž nehodnotili mnoho aktivit negativně. Opakovaně žáky nejméně bavilo hodnocení dne. Naopak pouze tři žáci označili některou část z Vánoc „na vlastní kůži“.

Desátá otevřená otázka *Kdyby sis mohl vybrat, na jakém tématu bys chtěl v rámci projektu pracovat?* dala žákům prostor k zamyšlení se nad tématem potenciálního projektu.

Většina žáků na tuto otázku odpověděla. Témata, která se opakovala byly různé pohádky, domácí mazlíčci a sport.

Na bonusovou otázku „*Chceš ještě něco napsat o projektu nebo mi něco vzkázat?*“ odpovídali žáci nejčastěji nějakým veselým obrázkem nebo heslovitě, že byl projekt super.

### 5.5.3.3 Sebehodnocení projektu

Jelikož jsem ve školním prostředí neměla žádnou pedagogickou praxi, plánování a příprava projektu pro mě byla velice náročná. Vycházela jsem pouze z teoretických poznatků o projektech a z rad pana ředitele školy, kde jsem projekt realizovala.

Téma projektu jsem se snažila vybrat tak, aby žáky zaujalo a práce na něm je bavila. Dalším faktorem pro výběr byl záměr mé diplomové práce, ve které jsem zkoumala realizaci projektu v podmínkách malotřídní školy. Bylo proto důležité vybrat téma, které bude blízké žákovi prvního až pátého ročníku. Zvolila jsme proto téma „Vánoce“. Stěžejním předmětem se stal český jazyk a vybraná průřezová témata jako je osobnostní a sociální výchova, výchova demokratického občana, výchova k myšlení k evropských a globálních souvislostech a mediální výchova. Snažila jsem se ale využít i mezipředmětových vztahů. Cílem bylo zopakovat stávající poznatky o Vánocích a doplnit je o nové informace. K tomu směřovalo veškeré povídání, pracovní listy skupin i vlastní prožívání dílčích aktivit. Vysvětlila jsem jim principy skupinové práce jako je vzájemná spolupráce, komunikace a zodpovědnost za svou vlastní práci. Žáci tyto postupy pochopili a během celého projektu se jich drželi.

Na každý den projektu jsem měla připraveno několik aktivit. Ty se mi podařilo všechny realizovat, i když některé v delším nebo kratším rozsahu, než jsem původně plánovala. Žáky již na začátku téma nadchlo, takže pracovali s velkým nasazením. Mnohdy s prací ani nechtěli přestat a udělat si přestávku. Pracovali jsme v rámci vyučovacích hodin, případně vyučovacích blocích o 2 hodinách. Přestávky jsem se snažila dodržovat, občas však bylo potřeba hodinu trochu natáhnout. Nato ale následovala přestávka.

V závěru projektu došlo i na jeho hodnocení. Žákům se téma projektu líbilo, což mě velice potěšilo. Ve skupinové práci se mi také povedlo žáky zaujmout a dovést je k poznávání nových věcí.

Po skončení projektu jsem si ještě povídala s panem ředitelem o průběhu celého projektu. Důkladnou přípravu a organizaci vyučování hodnotil jako velmi dobrou. I s prací žáků byl spokojený.



Z hodnocení žáků v ústní podobě i v dotazníku, hodnocení pana ředitele a dalších pedagogů, i z mých vlastních dojmů z celého projektu jej hodnotím za zdařilý. Věřím, že se pro žáky stal přínosným pro získání nových poznatků a prožití vlastního vánočního zážitku. Pro mě byl dobrou pedagogickou zkušeností.

## Závěr

Ve své diplomové práci jsem studovala projektovou metodu po teoretické i praktické stránce. Studium pedagogické literatury mi přineslo hlubší seznámení s touto komplexní výukovou metodou a získané znalosti jsem pak uplatnila při plánování a realizaci vlastního projektu Vánoce.

Cílem teoretické části bylo rozebrání Rámcového vzdělávacího programu se zaměřením na vzdělávací obor Český jazyka a literatura a na průřezová témata. Dále krátké shrnutí výukových metod a závěrem představení projektové metody z hlediska terminologie, typologie, historie, kladů a záporů. Při zpětném pohledu se domnívám, že jsem svůj záměr naplnila.

Praktickou část mé diplomové práce jsem věnovala tvorbě vlastního projektu s názvem Vánoce. Téma jsem volila dle přínosnosti pro všechny ročníky a v souvislosti s nadcházející zimou. Projekt byl prvoplánově určen pro konkrétní malotřídní školu se všemi ročníky, kde se také později povedl uskutečnit. Mým záměrem bylo žáky seznámit s Vánocemi se vším, co k němu kdy patřilo a stále by patřit mělo. Představili jsme si příběh narození Ježíška v Betlémě, vysvětlily jsme si princip vánočních tradic a některé z nich i zkusili, seznámili jsme se se slavením Vánoc v jiných koutech světa a naučili se anglickou koledu.

## Seznam použité literatury a pramenů

### Seznam použité literatury

COUFALOVÁ, J. *Projektové vyučování pro první stupeň základní školy*. Praha: Fortuna, 2006. 135 s. ISBN 80-7168-958-0.

DÖMISCHOVÁ, I. *Projektová výuka. Moderní strategie vzdělávání v České republice a německy mluvících zemích*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. 212 s. ISBN 978-80-244-2915-1.

GRECMANOVÁ, H., URBANOVSKÁ, E. *Aktivizační metody ve výuce, prostředek ŠVP*. 1. vyd. Olomouc: Hanex, 2007. 219 s. ISBN 978-80-85783-73-5.

JŮVA, V. sen. & jun. *Stručné dějiny pedagogiky*. 3. rozš. vyd. Brno: Kungl. Biblioteket, 1995. 65 s. 80-85931-07-9.

KAŠOVÁ, J. *Škola trochu jinak, projektové vyučování v teorii a praxi*. Kroměříž: IUVENA, 1995. 81 s. Bez ISBN.

KRATOCHVÍLOVÁ, J. *Teorie a praxe projektové výuky*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. 160 s. ISBN 80-210-4142-0.

MÁŇÁK, J., JANÍK, T., ŠVEC, V. *Kurikulum v současné škole*. Brno: Paido, 2008. 127 s. ISBN 978-80-7315-175-1.

MAŇÁK, J., ŠVEC V. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315039-5.

MOJŽÍŠEK, L. *Vyučovací metody*. Praha: SPN, 1975. 344 s. Bez ISBN.

MUSIL, F., SEDLÁČEK, J. *Naše málotřídní školy: příručka ke studiu a praxi*. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 1964. 195 s. Bez ISBN.

NELEŠOVSKÁ, A., SPÁČILOVÁ, H. *Didaktika primární školy*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2005. 254 s. ISBN 80-244-1236-5.

PRŮCHA, J. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. Praha: Portál, 2001. ISBN 807178-584-9.

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. a kol. *Pedagogický slovník*. 4. vyd. Praha: Portál, 2003. 322 s. ISBN 80-7178-722-8.

SKALKOVÁ J. *Obecná didaktika*, Praha: ISV nakladatelství, 1999. 292 s. ISBN 80-85866-33-1.

ŠIKULOVÁ, R. *Didaktika primární školy*. Ústí nad Labem: UJEP, 2013. 130 s. ISBN 978-80-7414-594-0.

TOMKOVÁ, A., KAŠOVÁ, J., DVOŘÁKOVÁ, M. *Učíme v projektech*. Praha: Portál, 2009. 173 s. ISBN 978-80-7367-527-1.

TRNKOVÁ, K., KNOTOVÁ, D., CHALOUPKOVÁ, L. *Málotřídní školy v České republice*. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-204-8.

VALENTA, J. aj. *Projektová metoda ve škole a za školou. Pohledy*. Praha : Ipos Artama, 1993. 61 s. ISBN 80-7068-066-0.

VALENTA, J. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2015/2016*. 6. aktualizované vydání. Olomouc : Anag, 2015. 1000s. ISBN 978-80-7263-974-8.

VRÁNA, S. *Učebné metody*. Praha: Nákladem dědictví Komenského, 1938. 250 s. Bez ISBN.

ŽANTA, R. *Projektová metoda, pokus o řešení pracovní školy*. Praha: Nákladem dědictví Komenského, 1934. 54 s. Bez ISBN.

## Seznam pramenů

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČESKÉ REPUBLIKY. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. [online]. Praha: MŠMT ČR, 2013. 142 s. [cit. 2015-11-05]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/upraveny-ramcovy-vzdelavaci-program-pro-zakladni-vzdelavani>.

SVOBODA M. a kol. *Citáty slavných osobností*. [online]. [cit. 2015-10-01]. Dostupné z: <https://citaty.net/autori/jan-amos-komensky/>.

SVOBODA M. a kol. *Citáty slavných osobností*. [online]. [cit. 2015-10-01]. Dostupné z: <https://citaty.net/blog/citaty-o-skole/>.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA HVOZD. *Kroniky základní školy Hvozd*, od roku 1877 do roku 2015, uložené v archivu ZŠ Hvozd.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA HVOZD. *Třídní výkazy Základní školy Hvozd*, 2015, uložené v ZŠ Hvozd.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA HVOZD. *Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání. Pohodová škola pro žáky i dospěláky*. [online]. 2007, [cit. 2014-10-25]. Dostupné z: [http://www.zshvozd.cz/kestazeni/SVP\\_HVOZD.pdf](http://www.zshvozd.cz/kestazeni/SVP_HVOZD.pdf).

## **Seznam zkratek**

č.- číslo

s.- strana

ŠD- školní družina

ŠVP- Školní vzdělávací plán

RVP- Rámcový vzdělávací program

RVP ZV- Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

ZŠ- Základní škola

## Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Vyhodnocení otázky č. 3: Jak se ti líbil projekt?

Tabulka č. 2: Vyhodnocení otázky č. 4: Bavilo tě téma Vánoce?

Tabulka č. 3: Vyhodnocení otázky č. 5: Jaký typ práce tě nejvíce bavil?

Tabulka č. 4: Vyhodnocení otázky č. 6: Dozvěděl ses něco nového?

Tabulka č. 5: Vyhodnocení otázky č. 7: Jak ohodnotíš svoji práci ve skupině? Označuj jako ve škole.

Tabulka č. 6: Vyhodnocení otázky č. 8: Jak hodnotíš práci spolužáků ve tvé skupině? Označuj jako ve škole

Tabulka č. 7: Vyhodnocení otázky č. 9 první část: Jaká aktivita se ti nejvíce líbila? Zakroužkuj zeleně.

Tabulka č. 8: Vyhodnocení otázky č. 9 druhá část: Jaká aktivita se ti nejméně líbila? Zakroužkuj červeně.

## Seznam příloh

- Příloha 1 – text poslechu- přepis a otázky
- Příloha 2 – baňky pro rozdělení žáků do skupin
- Příloha 3 – text: Narození Ježíška
- Příloha 4 – pracovní listy: Vánoce u nás
- Příloha 5 – pracovní listy: Vánoční pokrmy
- Příloha 6 – hodnotící karty
- Příloha 7 – papírový Betlém
- Příloha 8 – text: Vánoční příběh
- Příloha 9 – pracovní listy: Dopis Ježíškovi- 1. ročník
- Příloha 10 – pracovní listy: Dopis Ježíškovi- 2. ročník
- Příloha 11 – pracovní listy: Dopis Ježíškovi- 3. ročník
- Příloha 12 – pracovní listy: Dopis Ježíškovi- 4. ročník
- Příloha 13 – pracovní listy: Dopis Ježíškovi- 5. ročník
- Příloha 14 – koleda: We wish you a Merry Christmas
- Příloha 15 – pracovní listy: Vánoce ve světě
- Příloha 16 – text: Vánoční perníčky
- Příloha 17 – text: Vánoční tradice a zvyky
- Příloha 18 – evaluační dotazník pro žáky
- Příloha 19 – fotografie z prvního dne
- Příloha 20 – fotografie z druhého dne
- Příloha 21 – fotografie ze třetího dne
- Příloha 22 – fotografie vánoční knížečky
- Příloha 23 – vypracovaný pracovní list: Vánoce u nás
- Příloha 24 – vymyšlený vánoční příběh na vybraná slova
- Příloha 25 – vypracované pracovní listy: Dopis Ježíškovi - 1. ročník
- Příloha 26 – vypracované pracovní listy: Dopis Ježíškovi - 2. ročník
- Příloha 27 – vypracované pracovní list: Dopis Ježíškovi - 3. ročník
- Příloha 28 – vypracované pracovní listy: Dopis Ježíškovi - 4. ročník
- Příloha 29 – vypracované pracovní listy: Dopis Ježíškovi - 5. ročník
- Příloha 30 – vypracovaný pracovní list: Vánoce ve světě
- Příloha 31 – příklad evaluačního dotazníku žáka



## Příloha 1 – text k poslechu- přepis a otázky

Vánoce

Příloha č. 1 a): Poslech- přepis a otázky

Přepis vyprávění pro učitele: CD Vánoční příběhy a zázraky z Bible

### 1. Ježíšovo narození (1. stopa- 2:29)

Josef byl spravedlivý muž, a když seznal, že Maria čeká dítě, byla jeho první myšlenka ochránit ji před hanbou a potají ji propustit ze zasnubního slibu. Zjevil se mu však anděl a pravil mu: „Neobávej se vzít si Marii za manželku. Počala dítě z Ducha Svatého. Porodí syna, jehož jméno bude Ježíš.“ Zakrátko poté byli Josef s Marií oddáni.

Císař Augustus vydal tehdy zákon, že má být provede sčítání všech lidí v říši a každý se tedy musel vrátit do svého domovského města, aby se dal zapsat. Josef s Marií, která už brzy měla porodit, se vydali do Betléma v Judsku. Když tak konečně dorazili, bylo město obleženo lidmi. Ulice byly plné a v žádném hostinci ani noclehárně nebylo volné místo. Josef věděl, že čas porodu je blízko, ale ať hledal, jak hledal, nenašel příbytek, kde by mohli zůstat. Až nakonec unavení dlouhým putováním našli alespoň přístřešek. A zde se v noci narodil Mariin syn. Zavinula ho podle zvyků do pruhů plátna a něžně položila do jeslí, do krmítka pro zvířata. Nebylo jiného místečka, kde by dítě mohlo spát.

#### Otázky:

1. Ve kterém městě se narodil Ježíšek? Jak se jmenovala ta země? *(v Betlémě v Judsku)*  
Ukažte si společně na mapě světa nebo na glóbu.
2. Jak se jmenovali jeho rodiče? *(Marie, Josef)*
3. Do čeho položila Maria Ježíška? *(do jeslí)*
4. Co jsou to jesle? *(krmítka pro zvířata)*

### 2. Návštěva pastýřů (2. stopa- 1:04)

V polích okolo Betléma hlídali pastýři svá stáda. Náhle se v temnotě rozzářilo jasné světlo a zjevil se anděl. Pastýři si zděšením zakryli oči. Anděl jim však řekl: „Přináším Vám dobrou zprávu. Dnes se v Betlémě narodilo dítě, které bude Spasitelem všech lidí. Naleznete ho v jeslích.“ Noční obloha byla plná nebeských bytostí a andělé zpívali ke chvále Boží. Promlouvali o míru na zemi a přátelství mezi všemi.

„Podívejme se ihned na to dítě,“ řekli si pastýři. Pospíšili do města a brzy našli Marii, Josefa a novorozeně. Se vzrušením vypověděli, co viděli a slyšeli a pak odcházeli chválíce Boha. Maria mlčela a rozvažovala potichu o všem, co se přihodilo.

#### Otázky:

1. Kdo přišel navštívit Ježíška? *(pastýři)*
2. Kdo jim řekl, že se narodil Ježíšek a jde jej mají hledat? *(zjevil se jim na poli anděl)*
3. Znáš nějaké koledy, kde se zpívá o návštěvě pastýřů?  
*(Půjdem spolu do Betléma; Slyšte, slyšte; Jak si krásné neviňátko; Z jedné strany chvojka; Nesem vám noviny; Pásli ovce Valaši; Rychle bratři; Veselé Vánoční hody; atd.)*

**3. Mudrci (4. stopa- 1:56)**

Zpráva o narození Ježíše se rozšířila po kraji. Z Výchovu připutovala do Betléma skupina mudrců. Když dorazili, tázali se každého: „Kde je to dítě? Kde je ten, který se narodil, aby byl Králem Židů? Viděli jsme jeho hvězdu a přišli jsme se mu poklonit.“

Králem judským byl tehdy Herodes a zprávy o dítěti, které má vládnout se donesli i k němu. Znepokojen a v obavách se rozhodl usmrtit jakéhokoli soka, který a svolal všechny kněze a zákoníky židovského národa, aby se otázal, v kterém městě se to dítě mělo narodit. „V Betlémě,“ řekli mu. Herodes dal pak v tichosti poslat pro ony mudrce a předstíral, že je tak zbožný jako oni. Dotazoval se jich na hvězdu. Kde ji viděli a kdy se objevila. „Jděte do Betléma,“ řekl jim potom. „Pátrejte důkladně po onom dítěti a přijďte mi říci, neboť i já toužím jít a poklonit se mu.“

Mudrci tedy odjeli z Jeruzaléma a vydali se na cestu do Betléma. Hvězda je vedla po celý čas, a když se přiblížili ke zdem městečka, rozzářila se jasněji a zastavila se nad místem, kde byl Ježíš. Když vstoupili, spatřili Marii a její malé dítě. Padli na kolena a klaněli se. Pak otevřeli těžké skříňky, které přinesli a rozložili na zem skvělé dary. Obdarovali malého Ježíše drahocenným zlatem, kadidlem a myrhou. A protože ve snu vyslechli varování, aby se nevraceli k Herodovi, odcestovali jinou cestou do svých zemí.

**Otázky:**

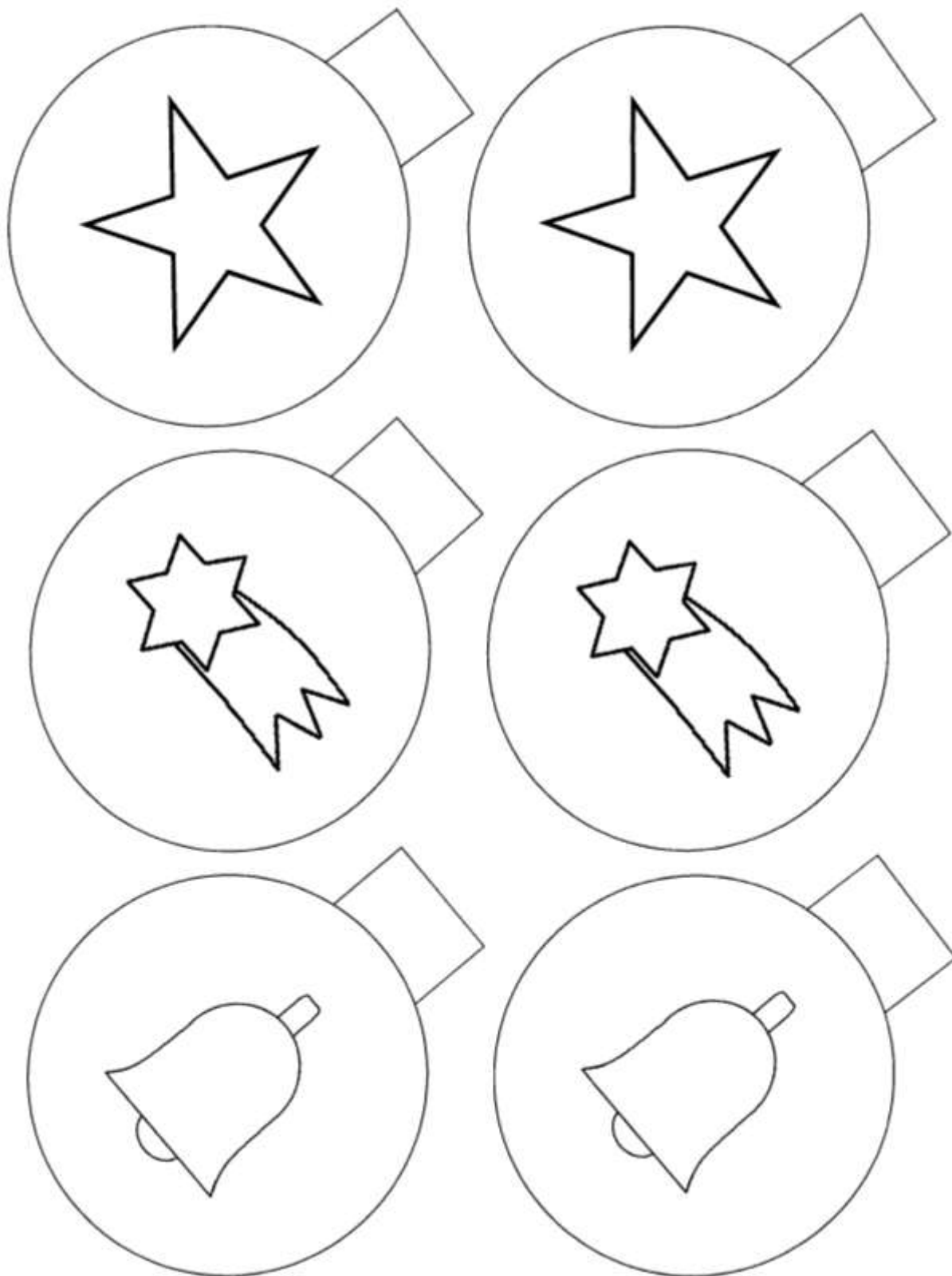
1. Kdo to byl mudrc? *(moudrý, vzdělaný člověk)*
2. Kolik mudrců se přišlo poklonit Ježíškovi? *(tři)*
3. Kdo dovedl mudrce do Betléma? *(zářící hvězda)*
4. Jak jinak nazýváme tři mudrce? *(tři králové)*
5. Jakými jmény jim dnes říkáme? *(Kašpar, Melichar, Baltazar)*
6. Jaké dary přinesli tři mudrci? *(zlato, kadidlo, myrhu)*
7. Co je to zlato? K čemu slouží? *(drahý kov, výroba šperků)*
8. Co je to kadidlo? K čemu slouží?  
*(vonná pryskyřice, která se získává ze stromu kadidlovníku; zrna pryskyřice se páli spolu s jinými vonnými látkami a vznikne tak kořeněné aroma; pálení kadidla je i v dnešní době součástí náboženských obřadů různých náboženství; dříve byla ceněná jako zlato)*
9. Co je to myrha? K čemu slouží?  
*(vonná pryskyřice, která se získává z keře myrhy pravé; myrha byla používána jako balzamovací mast při pohřbech; byla ceněná jako zlato; dnes se přidává k pálení kadidla při náboženských obřadech; přidává se do různých parfémů, zubních past, pleťových vod a jiných kosmetických přípravků)*
10. Znáš nějakou koledu, ve které se zpívá o třech králich? *(My tři králové)*

## Příloha 2 - baňky pro rozdělení žáků do skupin

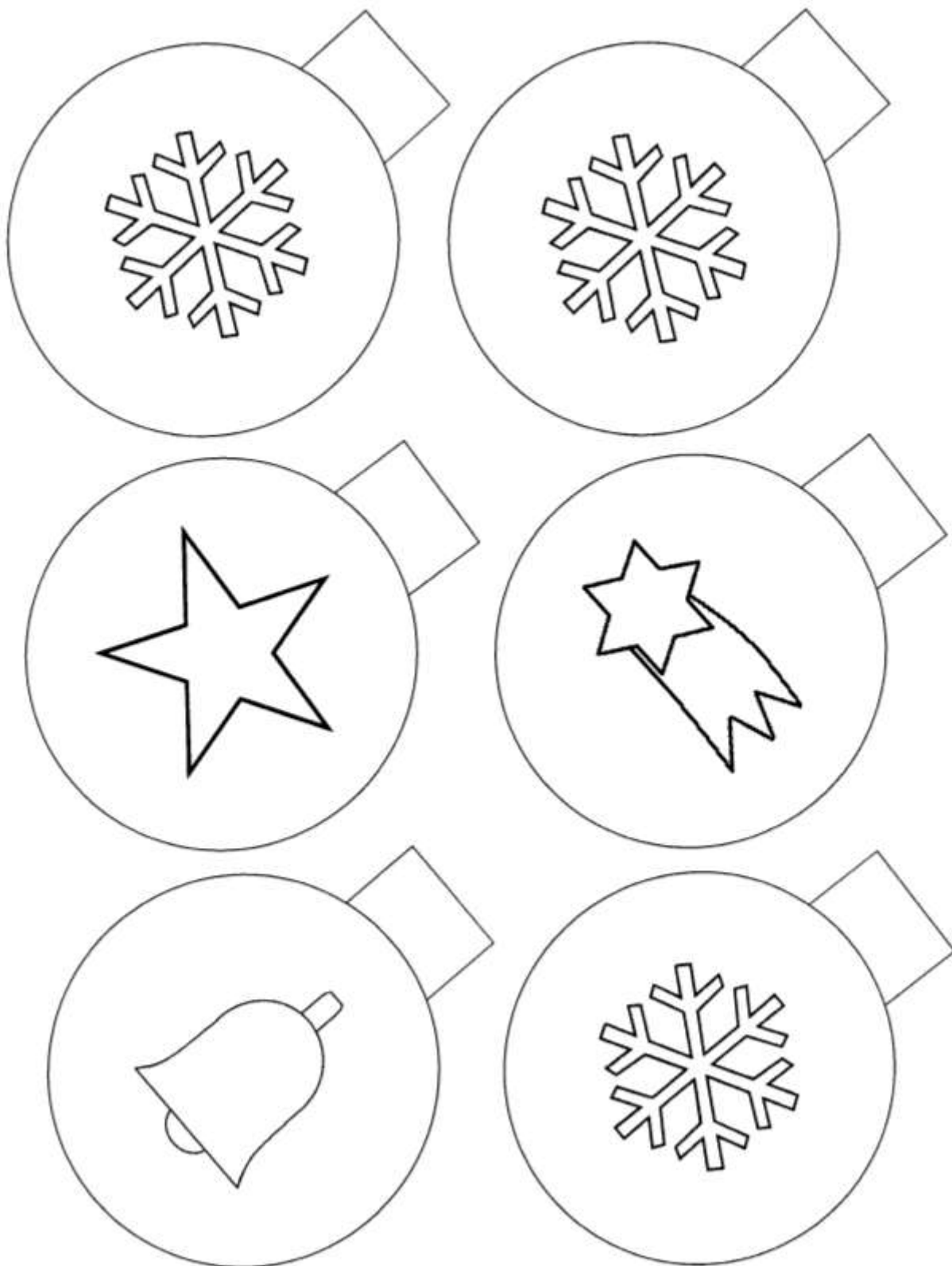
Vánoce

Příloha č. 2 a): Baňky

Baňky na rozdělení žáků do skupin. Na druhou stranu učitel napíše jména žáků podle skupin.



Baňky na rozdělení žáků do skupin. Na druhou stranu učitel napíše jména žáků podle skupin.



Krátká zpráva z motivačního poslechu a povídání o narození Ježíška dostane každý žák a nalepi si ho na první vnitřní stranu lepopřelky.

### Narození Ježíška

Josef s Marií, která už brzy měla porodit, se vydali do Betléma v Judsku, aby se nechali zapsat pro sčítání lidu. V Betlémě však nebylo v žádném hostinci volné místo. Střechu nad hlavou našli až v chlévě za městem. A zde se v noci narodil Ježíšek. Maria ho zavinula do pruhů plátna a něžně položila do jeslí.

Jako první se o narození Ježíška dozvěděli pastýři, kteří nedaleko pásli ovce. Zjevil se jim anděl a zvěstoval jim zprávu o narození Spasitele. Pastýři se hned vydali na cestu se mu poklonit.

Zářící hvězda na obloze dovedla k Ježíškovi také tři mudrce, kteří mu přinesli cenné dary- zlato, kadidlo a myrhu.



### Narození Ježíška

Josef s Marií, která už brzy měla porodit, se vydali do Betléma v Judsku, aby se nechali zapsat pro sčítání lidu. V Betlémě však nebylo v žádném hostinci volné místo. Střechu nad hlavou našli až v chlévě za městem. A zde se v noci narodil Ježíšek. Maria ho zavinula do pruhů plátna a něžně položila do jeslí.

Jako první se o narození Ježíška dozvěděli pastýři, kteří nedaleko pásli ovce. Zjevil se jim anděl a zvěstoval jim zprávu o narození Spasitele. Pastýři se hned vydali na cestu se mu poklonit.

Zářící hvězda na obloze dovedla k Ježíškovi také tři mudrce, kteří mu přinesli cenné dary- zlato, kadidlo a myrhu.



## Příloha 4 – pracovní listy: Vánoce u nás

Vánoce

Příloha č. 4 a): Vánoce u nás: Advent

Pracovní list určený pro skupinovou práci. Žáci pracují s literaturou a internetem. S výsledky seznámí ostatní skupiny. Každá skupina také vytvoří krátkou zprávu s obrázkem k tématu.

*V knížkách, časopisech a na internetu najdi odpovědi na následující otázky.*

Co je to advent?

---

Jak dlouho trvá advent?

---

Kdo stanovil advent?

---

Co znamená, že nastala doba půstu?

---

Co jsou roráty a kdy se konají?

---

---

Co symbolizuje adventní věnec se svíčkami?

---

---

Kdy se zapalují na adventním věnci svíčky?

---

Jaký je význam adventního kalendáře?

---

---

Čím vším se připravujeme v adventu na slavení Vánoc?

---

---

---

Vánoce Příloha č. 4 b): Vánoce u nás: Štědrý den a následující svátky

Pracovní list určený pro skupinovou práci. Žáci pracují s literaturou a internetem. S výsledky seznámí ostatní skupiny. Každá skupina také vytvoří krátkou zprávu s obrázkem k tématu.

*V knížkách, časopisech a na internetu najdi odpovědi na následující otázky.*

Na který den v týdnu letos připadá Štědrý den? \_\_\_\_\_

Kdo má svátek na Štědrý den? \_\_\_\_\_

Jak dříve probíhal Štědrý den? \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Jak probíhá váš Štědrý den?

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Jak probíhala štědrovečerní večeře dříve? Jak probíhá dnes?

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Jaké jsou tradiční pokrmy o Vánocích v České republice?

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Napiš názvy koled, které se o Vánocích zpívají.

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Po Štědrém dnu, který je 24. prosince, přichází první a druhý svátek vánoční.

Jak se nazývá první svátek vánoční? \_\_\_\_\_

Co se v tento den stalo? \_\_\_\_\_

Koho si připomínáme na druhý svátek vánoční? \_\_\_\_\_

Kdo to byl? \_\_\_\_\_

Pracovní list určený pro skupinovou práci. Žáci pracují s literaturou a internetem. S výsledky seznámí ostatní skupiny. Každá skupina také vytvoří krátkou zprávu s obrázkem k tématu.

*V knížkách, časopisech a na internetu najdi odpovědi na následující otázky.*

### **Svatá Lucie**

Kdo byla svatá Lucie? \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Koho je patronem? \_\_\_\_\_

Kdy má svátek? \_\_\_\_\_

### **Svatá Barbora**

Kdo byla svatá Barbora? \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Koho je patronem? \_\_\_\_\_

Kdy má svátek? \_\_\_\_\_

Jaká vánoční tradice souvisí se svatou Barbarou? \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

### **Svatý Mikuláš**

Kdo byl svatý Mikuláš? \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Koho je patronem? \_\_\_\_\_

Jaká tradice je se svatým Mikulášem spojená? \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Koho slavíme 6. ledna? Jak se jmenují? Kdo tento den chodí a co dělá?

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_





## Příloha 5 – pracovní listy: Vánoční pokrmy

Vánoce Příloha č. 5 a): Vánoční pokrmy: Bramborový salát

Pracovní list určený pro skupinovou práci. Žáci navštíví obchod, kde si zjistí potřebné informace, které pak zpracovávají.

### **Bramborový salát pro 6 osob**

Omyjeme 1,5 kg menších brambor a 0,5 kg mrkve, naskládáme je do hrnce, zalijeme vodou a dáme je ve slupce vařit. Po půl hodině varu zjistíme pomocí vidličky, zda jsou už brambory a mrkve uvařené. Scedíme vodu a ještě za horka loupeme. Oloupané brambory i mrkev dáme stranou vychladnout. V druhém hrnci si mezitím uvaříme 3 vejce na tvrdo (vodu necháme mírně vřít 10 minut).

Do větší mísy nejmenno nakrájíme půl sklenice sterilovaných okurek (sklenice 0,7 l), 1 velkou cibuli a 3 uvařená vejce natvrdo. Vychladlé brambory a mrkev protlačíme přes strunový kráječ na brambory do mísy. Přidáme středně velkou plechovku scezeného hrášku, 2 lžičky plnotučné hořčice a 300 ml majonézy. Vše zamícháme a podle chuti osolíme a opeříme.

### **Úkoly:**

1. Vypočítej cenu nezbytně kupovaných potravin.
2. Vypočítej skutečnou cenu pokrmu pro šestičlennou rodinu.
3. Vypočítej skutečnou cenu pokrmu pro všechny ve škole.
4. Z cen zapsaných v tabulce na tabuli vypočítej cenu všech pokrmů pro šestičlennou rodinu.
5. Z cen zapsaných v tabulce na tabuli vypočítej cenu všech pokrmů pro všechny ve škole.
6. Vypiš pomůcky, které budeš při své práci potřebovat.

Pracovní list určený pro skupinovou práci. Žáci navštíví obchod, kde si zjistí potřebné informace, které pak zpracovávají.

### **Perníčky pro 6 osob**

Do větší misky nasypeme 650 g hladké mouky, 250 g moučkového cukru, půl balíčku perníkového koření a 3 lžičky jedlé sody. Tyto sypké suroviny pořádně promícháme. Dále přidáme 4 celá vejce, 100 g medu a na malé kousky nakrájené tuky- 30 g sádla a 50 g másla.

Všechny suroviny smícháme v misce vařečkou, poté vyklopíme na pracovní desku a rukama důkladně prohněteme. Vypracované těsto zabalíme do mikrotenového sáčku a necháme v lednici uležet na dobu jednoho dne až týdne.

Uleželé těsto vyválíme na asi půl centimetru silný plát, vykrajujeme různé tvary, které přendáváme na sádlem vymaštěný plech. Před upečením perníčky potíráme rozšlehaným žloutkem s vodou. Perníčky pečeme podle barvy asi 10 minut při teplotě 200 °C. Perníčky budou asi 1 cm vysoké.

Upečené perníčky zdobíme podle fantazie bílkovou polevou, kterou připravíme našleháním 1 bílku, 150 g moučkového cukru a trochy citronové šťávy.

### **Úkoly:**

1. Vypočítej cenu nezbytně kupovaných potravin.
2. Vypočítej skutečnou cenu pokrmu pro šestičlennou rodinu.
3. Vypočítej skutečnou cenu pokrmu pro všechny ve škole.
4. Z cen zapsaných v tabulce na tabuli vypočítej cenu všech pokrmů pro šestičlennou rodinu.
5. Z cen zapsaných v tabulce na tabuli vypočítej cenu všech pokrmů pro všechny ve škole.
6. Vypiš pomůcky, které budeš při své práci potřebovat.

Pracovní list určený pro skupinovou práci. Žáci navštíví obchod, kde si zjistí potřebné informace, které pak zpracovávají.

### **Vánočka pro 6 osob**

Nejprve si připravíme kvásek. Do misky nalijeme 200 ml vlažného mléka, přidáme 120 g cukru krupice a rozdrobíme 1 kostku droždí. Vše jemně promícháme a necháme na teplém místě půl hodiny nakynout.

Mezi tím si ve druhé míse smícháme 500 g polohrubé mouky, 1 balíček vanilkového cukru, špetku soli. Do mísy pak přidáme kvásek, 3 vejce a 150 g změkklého másla. Vypracujeme hladké a lesklé těsto. Těsto přikryjeme utěrkou a necháme na teplém místě 1 - 2 hodiny nakynout.

Vykynuté těsto vyklopíme na pracovní desku a přidáme 3 lžice rozinek. Těsto znovu zpracujeme, rozdělíme na 9 dílů a každý díl vyválíme do válečku. Ze 4 válečků upleteme spodní díl a položíme ho na sádlem vymaštěný plech. Ze 3 válečků upleteme prostřední díl a položíme ho na díl spodní. Horní díl vánočky ukončíme svinutím posledních 2 válečků. Prostřední a horní patro vánočky můžeme zpevnit pomocí špejli, aby se nám při pečení nerozjela.

Na plechu necháme vánočku ještě půl hodiny kynout a před pečením potřeme rozšlehaným vejcem. Pečeme v předem vyhřáté troubě na 180 °C zhruba 30 minut. Jestli je vánočka upečená zjistíme tak, že do ní na několik místech zapíchneme špejli. Pokud se těsto nelepí, je vánočka upečená.

### **Úkoly:**

1. Vypočítej cenu nezbytně kupovaných potravin.
2. Vypočítej skutečnou cenu pokrmu pro šestičlennou rodinu.
3. Vypočítej skutečnou cenu pokrmu pro všechny ve škole.
4. Z cen zapsaných v tabulce na tabuli vypočítej cenu všech pokrmů pro šestičlennou rodinu.
5. Z cen zapsaných v tabulce na tabuli vypočítej cenu všech pokrmů pro všechny ve škole.
6. Vypiš pomůcky, které budeš při své práci potřebovat.

Pracovní list určený pro skupinovou práci. Žáci navštíví obchod, kde si zjistí potřebné informace, které pak zpracovávají.

### **Pařížské rohlíčky pro 6 osob**

V míse ušleháme dotuha bílky ze 4 vajec a do nich zašleháme 300 g mletého cukru. Vmícháme 200 g mletých ořechů a 2 lžice hrubé mouky. Hmotu dáme do pytlíku a na pečicí papír tvarujeme rohlíčky. Rohlíčky pečeme - sušíme v mírně rozehřáté troubě na 100°C po dobu zhruba 10 minut.

Vychladlé rohlíčky zdobíme krémem, který si připravíme následovně: Do hrnce si dáme 300 ml mléka, 4 žloutky, 130 g krystalového cukru a 30 g hrubé mouky a uvaříme hustou kaši. Po vychladnutí hmotu smícháme s 250 g rozšlehaného másla a ochutíme 2 lžicemi kakaa. Pomocí zdobícího sáčku nastříkáme krém na rohlíčky, necháme v chladu ztuhnout a poté stranu s krémem namočíme do čokoládové polevy, kterou si připravíme rozpuštěním 100 g čokolády na vaření a 50 g ztuženého tuku ve vodní lázni. Na vodní lázeň potřebujeme dva hrnce, kdy jeden se dá položit do druhého tak, aby se při tom nedotýkala dna. Do většího hrnce dáme trochu vody, postavíme do něj menší hrnec, který musí být trochu ponořen a do menšího hrnce dáme čokoládu a ztužený tuk. Velký hrnec pak dáme na plotýnku a zahříváme tak dlouho, dokud nám voda nezačne mírně vařit. Tímto způsobem se nám pomalu ohřívá i obsah menšího hrnce.

### **Úkoly:**

1. Vypočítej cenu nezbytně kupovaných potravin.
2. Vypočítej skutečnou cenu pokrmu pro šestičlennou rodinu.
3. Vypočítej skutečnou cenu pokrmu pro všechny ve škole.
4. Z cen zapsaných v tabulce na tabuli vypočítej cenu všech pokrmů pro šestičlennou rodinu.
5. Z cen zapsaných v tabulce na tabuli vypočítej cenu všech pokrmů pro všechny ve škole.
6. Vypiš pomůcky, které budeš při své práci potřebovat.

**Příloha 6 - hodnotící karty**

Vánoce

Příloha č. 6 a): Hodnotící karty

Hodnotící karty učitel vyvěsí na tabuli nebo položí před žáky na koberec.

**líbilo se mi**

**nelíbilo se mi**

Hodnoticí karty učitel vyvěsí na tabuli nebo položí před žáky na koberec.

bavilo mě

nebavilo mě

uměl jsem

neuměl jsem



Hodnoticí karty učitel vyvěsí na tabuli nebo položí před žáky na koberec.

**bylo zajímavé**

**bylo nudné**

dozvěděl

jsem se

nedozvěděl

jsem se

našel jsem

nenášel jsem

naučil jsem se

spolupracoval  
jsem

pracoval jsem

nepracoval  
jsem

sám

ve skupině

vyhledal jsem

nehledal jsem

pečlivě

svědomitě



**věnoval**

**nevěnoval**

**soustředil**

**nesoustředil**

**soustředil**

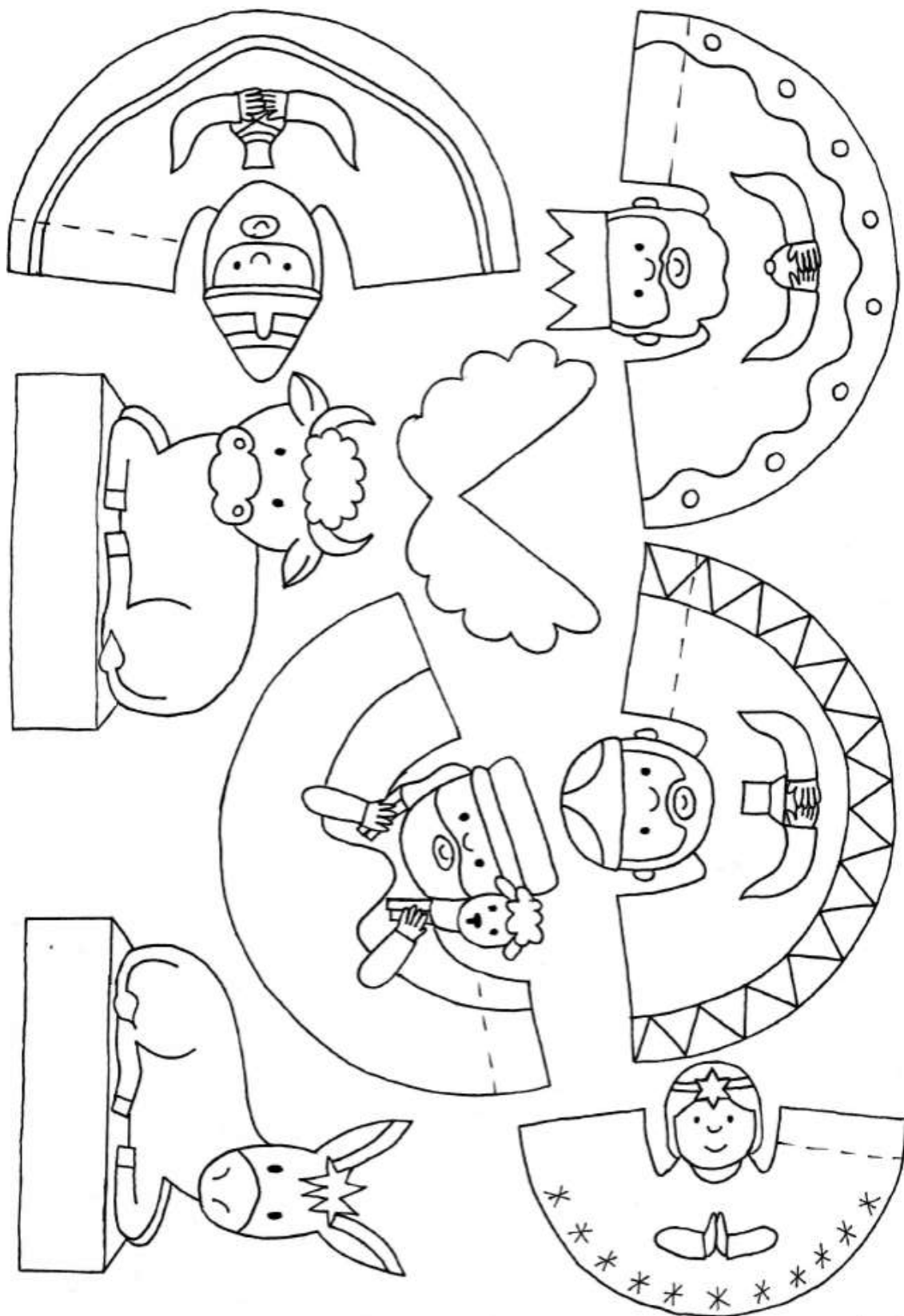
**nesoustředil**

## Příloha 7 – papírový Betlém

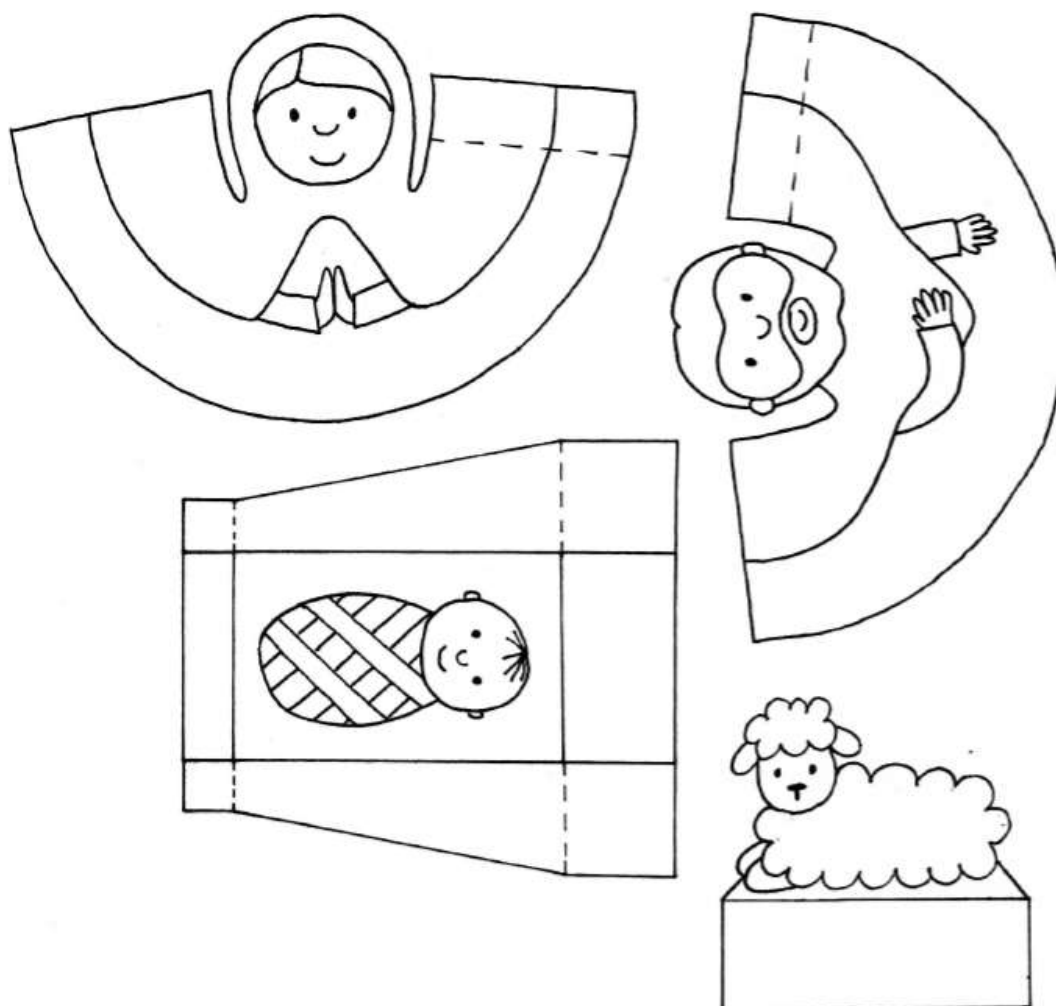
Vánoce

Příloha č. 7 a): Betlém

Učitel nakopíruje tak, aby každá skupina měla k dispozici jeden celý Betlém.



Učitel nakopíruje tak, aby každá skupina měla k dispozici jeden celý Betlém.



## Příloha 8 – text: Vánoční příběh

Vánoce

Příloha č. 8: Vánoční příběh

Pracovní list určený učitelům. Učitel čte příběh žákům a potom pokládá otázky.

### Dům plný štěstí

Z mraků vykukovala hvězda. Byla zvědavá, jestli už v některém domečku svítí světýlka na stromečku. „Chceš na zem?“ zeptal se jí měsíc. „Vezmi si mé sněžné sáně!“ A tak hvězda letěla. Prolétla otevřeným oknem a přistála na větvičce ozdobeného vánočního stromečku. Do pokoje vběhl chlapeček, holčička, maminka, tatínek, babička, dědeček a pes s kočkou. Pod vánočním stromečkem ležely dárky, na stole bylo cukroví a celý dům voněl radostí. Hvězda si pomyslela: Tolik štěstí a lásky se hned tak nevidí. Takhle vypadají vánoce u lidí...

*(Poznáváme svět: Eva Ostenová)*

1. O čem příběh vypráví? Převyprávěj.
2. Kdo je hlavní postavou celého příběhu? *(hvězda)*
3. Jakou měla vlastnost? *(zvědavost)*
4. Na čem přijela? Od koho je měla? *(na saních, o měsíce)*
5. Kdo všechno přišel ke stromečku? *(celá rodina, pes, kočka)*
6. Jaké vánoční symboly a předměty související s Vánocemi nebo se zimou se v příběhu objevily? *(vánoční stromeček, cukroví, dárky, hvězda, světýlka na stromečku, rodina, radost, štěstí, láska; sáně)*
7. Vyjmenuj další předměty jakkoli související s Vánoci a se zimou. *(Betlémek, Ježíšek, ovečky, pastýři, půlnoční mše, koledy, sněhová vločka, sněhulák, boby, atd.)*

## Příloha 9 – pracovní listy: Dopis Ježíškovi- 1. ročník

Vánoce

Příloha č. 9 a): Dopis Ježíškovi- 1. ročník

Pracovní list určený pro každého žáka dle ročníku. Každý pracuje dle pokynů. S prvním ročníkem pracuje učitel.

① Přečtěte si společně dopis Ježíškovi. Zodpověz otázky a vypracuj úkoly.  
(význam obrázků: Ježíšek, Vánoce, těšíme; nepořádek, vánoční stromeček, dárky; auto, kolo, medvídek, prosím, pejsek)

Dopis



Milý



Máme tady



. Já, máma a táta se moc



Nemáme doma



. Mám sen pod



najít

moc



:



,



a

moc



o

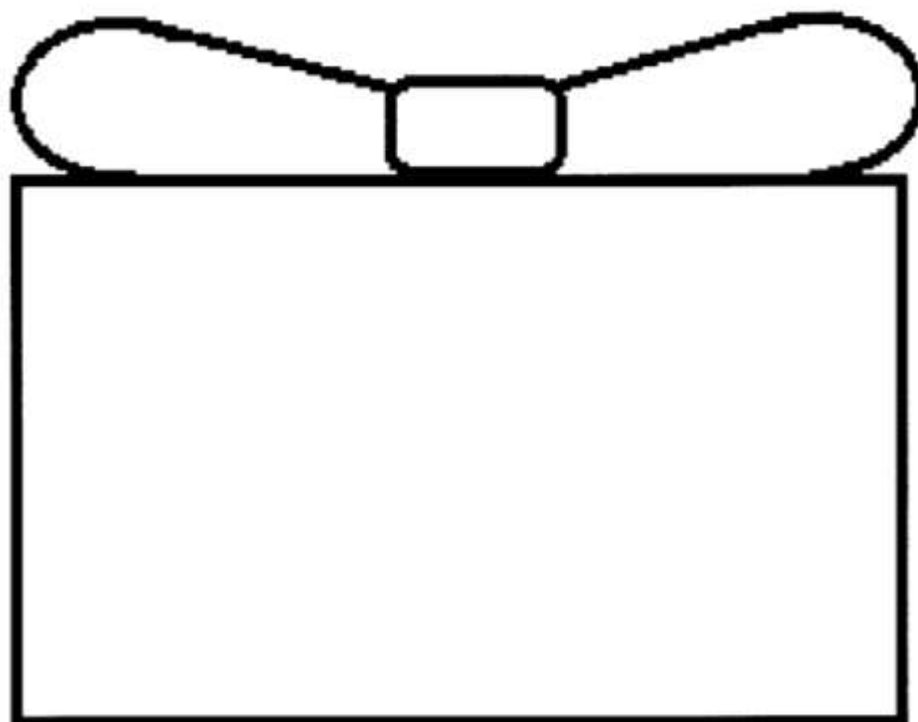


.

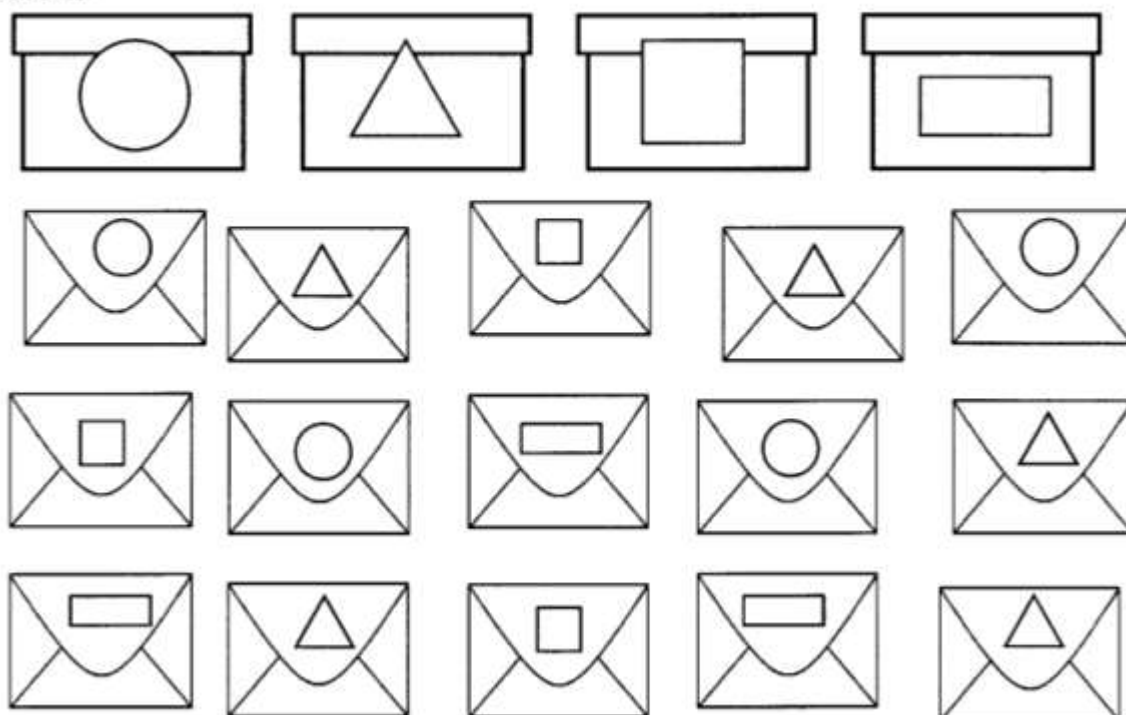
Emá Malá

### Otázky a úkoly:

1. Kdo píše dopis? Co si přeje najít pod stromečkem?
2. Co si přeješ ty dostat pod stromeček? Namaluj na druhou stranu do dárečku.
3. Čarou rozděl slova na slabiky.
4. Všechna písmena *t* zakroužkuj modrou pastelkou.
5. Všechna písmena *m* zakroužkuj červenou pastelkou.
6. Vybarvi si všechny obrázky v dopise.

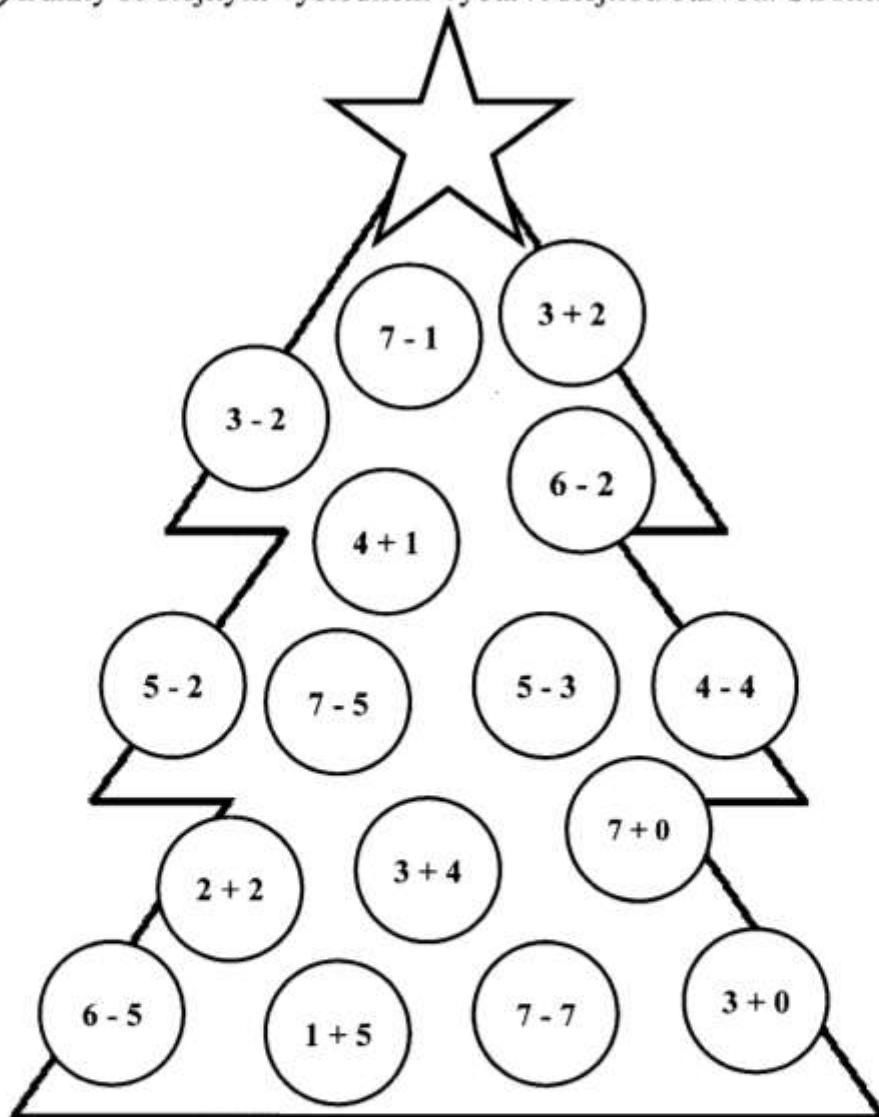


② Ježíškovi se pomíchala dopisy od dětí. Rozděl je podle tvarů na obálce do správné krabice. Každý tvar vybarvi jinou barvou. Na krabici napiš, kolik je v ní obálek.

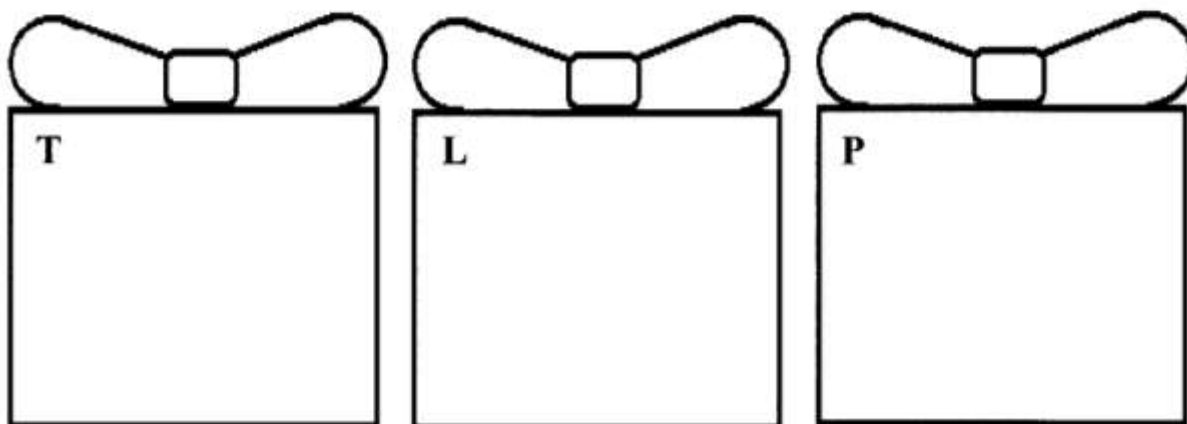




- ③ Baňky se stejným výsledkem vybarvi stejnou barvou. Stromeček vybarvi.



- ④ Do dárků nakresli vždy předmět, který začíná na dané písmeno.



## Příloha 10 – pracovní listy: Dopis Ježíškovi- 2. ročník

Vánoce

Příloha č. 10 a): Dopis Ježíškovi- 2. ročník

Pracovní list určený pro každého žáka dle ročníku. Každý pracuje dle pokynů.

① Přečti si dopis, podtrhni chybně napsaná slova a poté je správně opiš na řádek pod textem.

Milý Ježíšku,

jmeme se Michalka, bydlím v Jihlavě a chodím do 2. třídy. Tento rok bych si přela pod stromečkem najít oblečení na lyžování, lyže, plyšovou kočičku, památníček s klíčkem a flétničku. Nejvíce bych ale chtěla mít sestřičku nebo bratříčka. Prosím tě o splnění mých přání. Děkuji ti Ježíšky.

Míža

### Otázky a úkoly:

1. Kdo píše dopis? \_\_\_\_\_ Co si nejvíce přeje? \_\_\_\_\_

2. Napiš slova podle abecedy: hvězda, Betlém, pastýř, cukroví, perníčky, Josef,

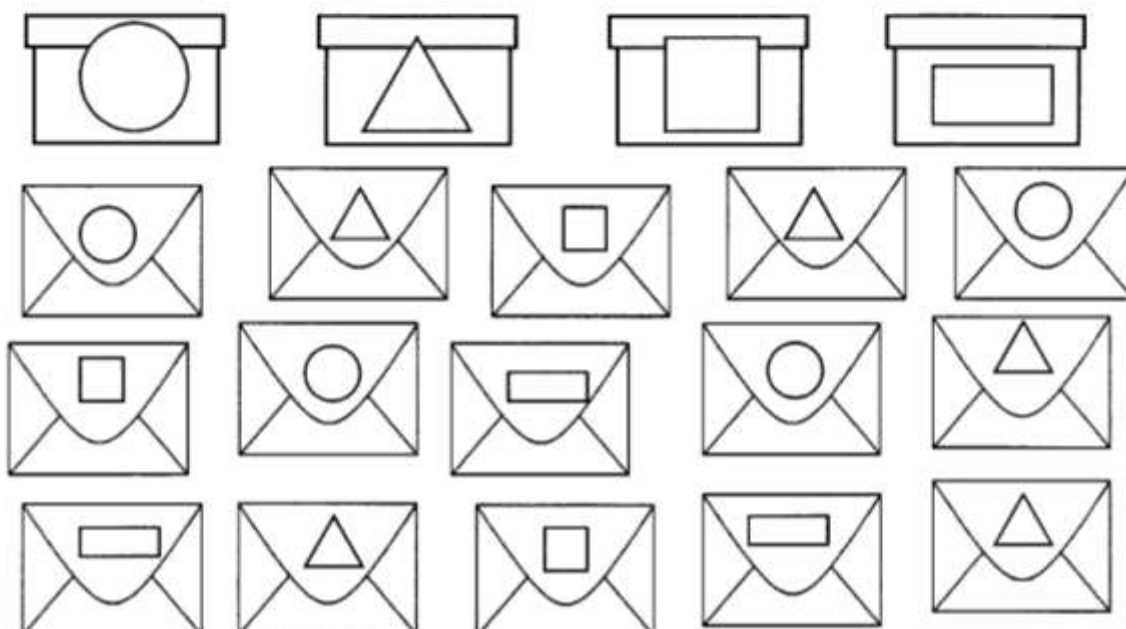
3. Napiš větu tázací tak, aby odpověď zněla (slovo může být v jiném tvaru):

vánoční stromeček: \_\_\_\_\_

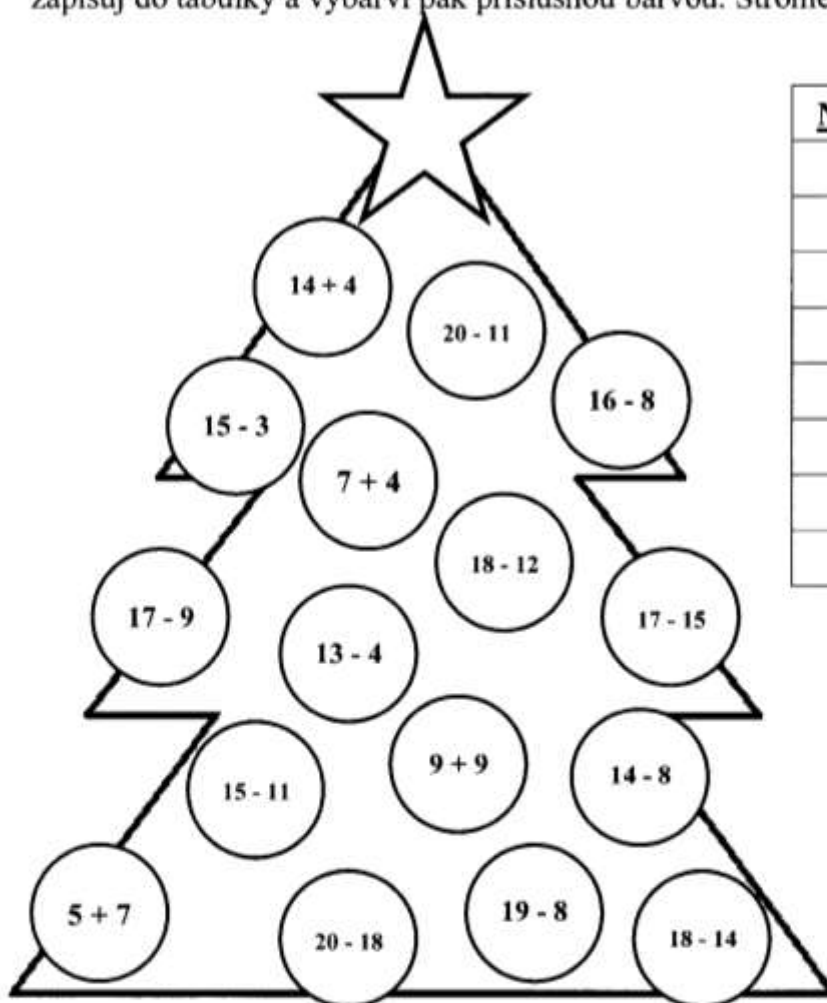
kapr: \_\_\_\_\_

advent: \_\_\_\_\_

② Ježíškovi se pomíchala dopisy od dětí. Rozděl je podle tvarů do správné krabice. Každý tvar vybarvi jinou barvou. Na krabici napiš kolik je v ní obálek a nad krabici napiš název geometrického tvaru.



③ Baňky se stejným výsledkem vybarvi stejnou barvou. Výsledky příkladů si zapisuj do tabulky a vybarvi pak příslušnou barvou. Stromeček také vybarvi.



<u>Number</u>	<u>Colour</u>
	pink
	orange
	blue
	green
	yellow
	red
	purple
	brown

④ Do dárků napiš vždy slova podřazená k danému pojmu.



## Příloha 11 – pracovní listy: Dopis Ježíškovi- 3. ročník

Vánoce

Příloha č. 11 a): Dopis Ježíškovi- 3. ročník

Pracovní list určený pro každého žáka dle ročníku. Každý pracuje dle pokynů.

① Přečti si dopis a správně doplň i, í/y, ý. Chybně napsaná slova barevně vyznač a poté je správně opiš na řádek pod textem. Rovně podtrhni všechna podstatná jména a vlnovkou všechna slovesa.

Milý Jež\_šku,

jmenuj\_ se Michalka, bydlím v J\_ hlavě a chod\_ m do 3. tř\_ d\_. Tento rok bych si přela pod stromečkem naj\_ t oblečen\_ na lyžován\_ , lyže, plyšovou koč\_čku, památn\_ček s klíčkem a flétn\_čku. Nejvíce bych ale chtěla mít sestř\_čku nebo bratr\_čka. Prosím tě o splněn\_ mých přán\_. Děkuj\_ t\_ Jež\_šku.

Míza

### Otázky a úkoly:

1. Kdo píše dopis? \_\_\_\_\_ Co si nejvíce přeje? \_\_\_\_\_

2. Napiš slova podle abecedy: hvězda, Betlém, pastýř, cukroví, perníčky, Josef,

3. Napiš větu tázací tak, aby odpověď zněla (slovo může být v jiném tvaru):

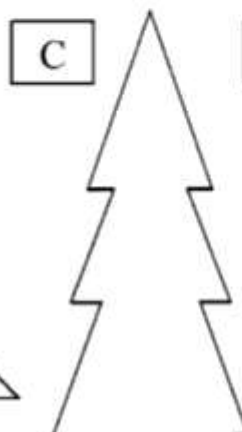
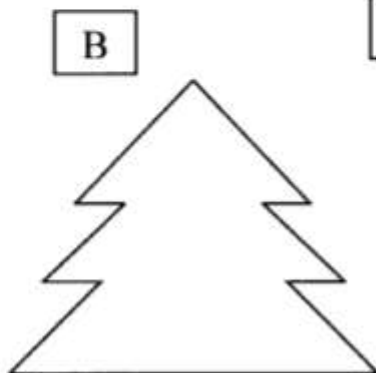
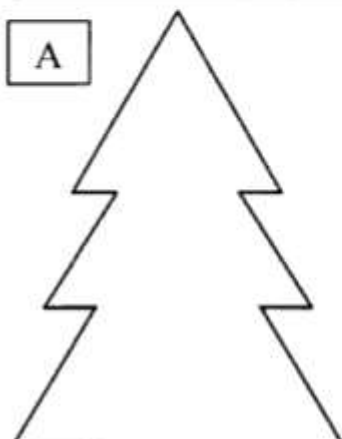
vánoční stromeček: \_\_\_\_\_

kapr: \_\_\_\_\_

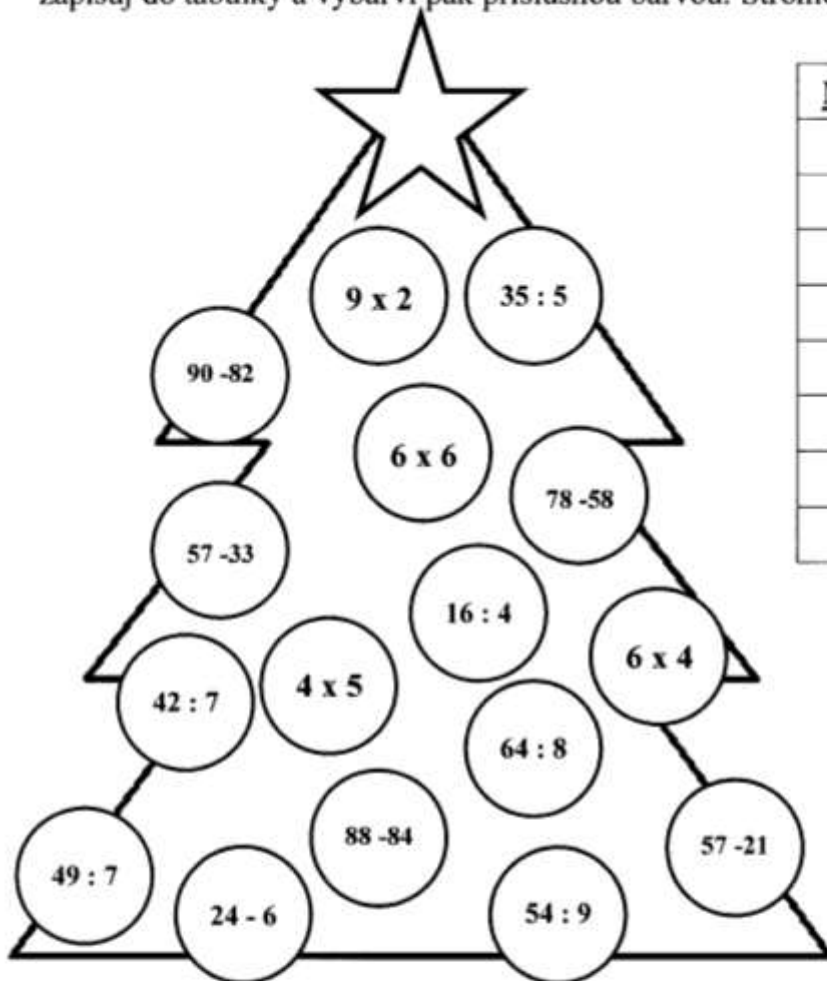
advent: \_\_\_\_\_

② Změř vánoční stromečky a hodnoty doplň do tabulky. Poté zakroužkuj největší hodnotu výšky a největší hodnotu šířky.

	A	B	B	D
Výška stromu				
Největší šířka stromu				

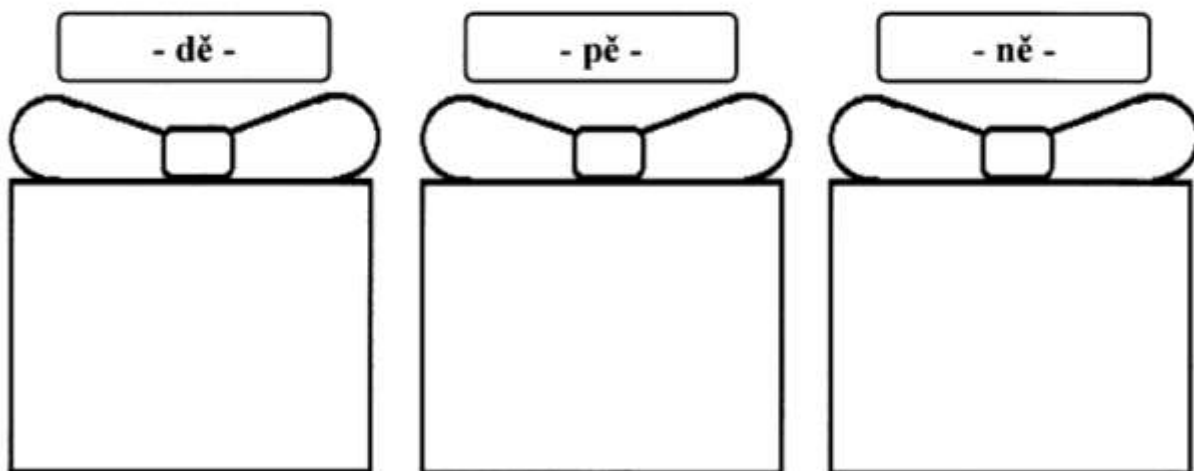


③ Baňky se stejným výsledkem vybarvi stejnou barvou. Výsledky příkladů si zapisuj do tabulky a vybarvi pak příslušnou barvou. Stromeček také vybarvi.



<u>Number</u>	<u>Colour</u>
	pink
	orange
	blue
	green
	yellow
	red
	purple
	brown

④ Vezmi si čítanku nebo jinou knihu a vyhledej slova, která obsahují níže uvedené slabiky. Slova napiš do správného dárečku.



## Příloha 12 – pracovní listy: Dopis Ježíškovi- 4. ročník

Vánoce Příloha č. 12 a): Dopis Ježíškovi- 4. ročník  
Pracovní list určený pro každého žáka dle ročníku. Každý pracuje dle pokynů.

① Přečti si dopis a správně doplň i, í/y, ý. Rovně podtrhni všechna podstatná jména a vlnovkou všechna slovesa.

M\_ lý Jež\_ šku,

jmenuj\_ se M\_ charka, b\_ dl\_ m v J\_ hlavě a chod\_ m do 4. tř\_ d\_. Tento rok b\_ ch si přála pod stromečkem naj\_ t oblečen\_ na l\_ žován\_ , l\_ že, pl\_ šovou koč\_ čku, památn\_ ček s kl\_ čkem a flétn\_ čku. Nejv\_ ce b\_ ch ale chtěla m\_ t sestř\_ čku nebo bratr\_ čka. Prs\_ m tě o splněn\_ mých přán\_ . Děkuj\_ t\_ Jež\_ šku.

M\_ ša

Otázky a úkoly:

1. Kdo píše dopis? \_\_\_\_\_ Co si nejvíce přeje? \_\_\_\_\_

2. Napiš slova podle abecedy: hvězda, Betlém, pastýř, cukroví, perníčky, Josef,

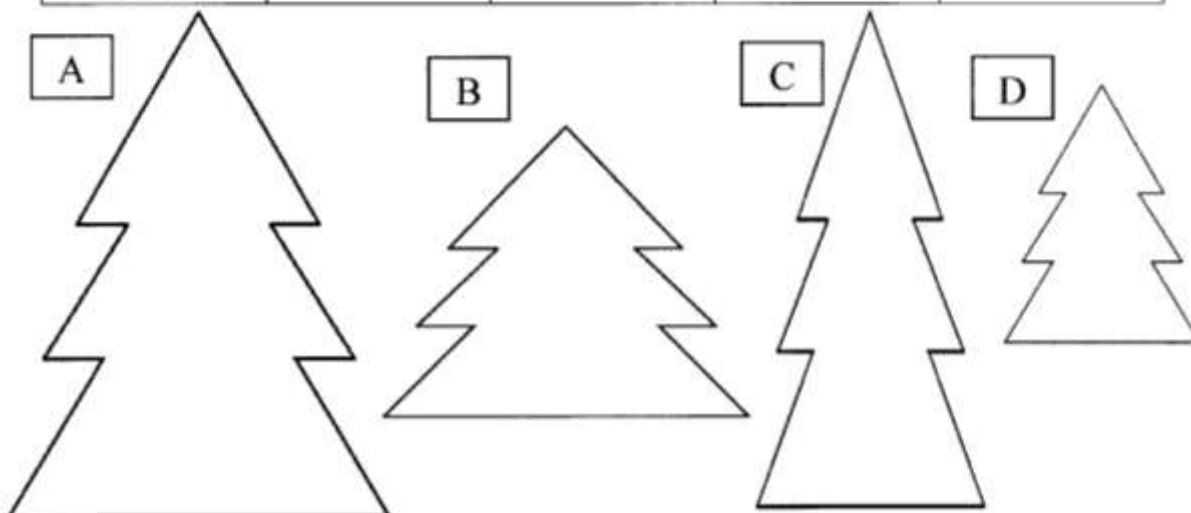
3. U sloves urči osobu, číslo a čas:

zpívají: \_\_\_\_\_ procházel se: \_\_\_\_\_

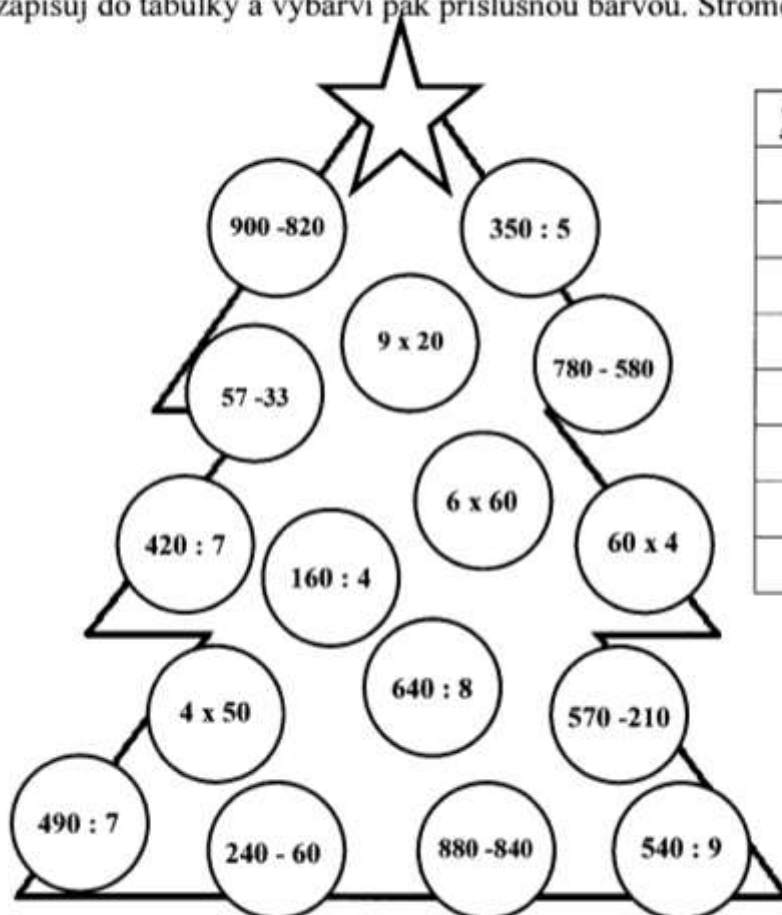
budou se třpytit: \_\_\_\_\_ sněží: \_\_\_\_\_

② Změř vánoční stromečky a hodnoty doplň do tabulky. Poté zakroužkuj největší hodnotu výšky a největší hodnotu šířky.

	A	B	B	D
Výška stromu				
Největší šířka stromu				



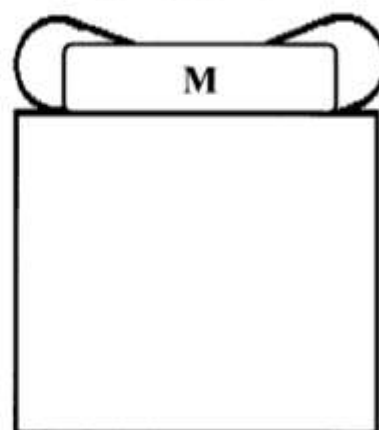
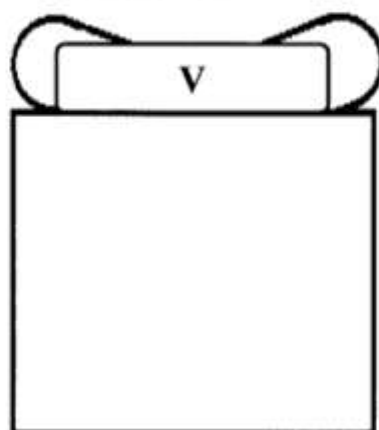
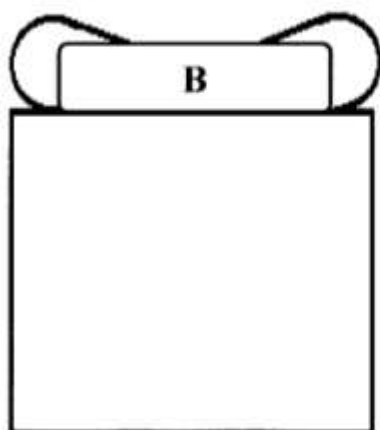
③ Baňky se stejným výsledkem vybarvi stejnou barvou. Výsledky příkladů si zapisuj do tabulky a vybarvi pak příslušnou barvou. Stromeček také vybarvi.



<u>Number</u>	<u>Colour</u>
	pink
	orange
	blue
	green
	yellow
	red
	purple
	brown

④ Správně doplň i,í/y,ý. Ze seznamu vyber vyjmenovaná slova a slova k nim příbuzná k nim a zapiš je do správné skupiny.

bl\_žké Vánoce, třp\_t\_vá baňka, trhy v L\_tom\_šli, b\_l Štědr\_den, ut\_rá náb\_tek, ukl\_d b\_tu, čertův p\_tel, um\_l ovoce, m\_ší porce, v\_soká jedle, v\_zdobené přib\_tky, neb\_valá z\_ma, bl\_kaj\_c\_svět\_lko, sv\_ce z vosku, z\_mn\_v\_šlap



## Příloha 13 – pracovní listy: Dopis Ježíškovi- 5. ročník

Vánoce

Příloha č. 13 a): Dopis Ježíškovi- 5. ročník

Pracovní list určený pro každého žáka dle ročníku. Každý pracuje dle pokynů.

① Přečti si dopis a správně doplň i, í/y, ý. Rovně podtrhni všechna podstatná jména a vlnovkou všechna slovesa. U všech slov urči slovní druh (číslicí nad).

M\_lý Jež\_šku,

jmenuj\_se M\_chalka, b\_dl\_m v J\_hlavě a chod\_m do 4. tř\_d\_. Tento rok b\_ch si přála pod stromečkem naj\_t oblečen\_na l\_žován\_, l\_že, pl\_šovou koč\_čku, památn\_ček s kl\_čkem a flétn\_čku. Nejev\_ce b\_ch ale chtěla m\_t sestř\_čku nebo bratř\_čka. Prs\_m tě o splněn\_mých přán\_. Děkuj\_t\_ Jež\_šku.

M\_ša

Otázky a úkoly:

1. Kdo píše dopis? \_\_\_\_\_ Co si nejvíce přeje? \_\_\_\_\_

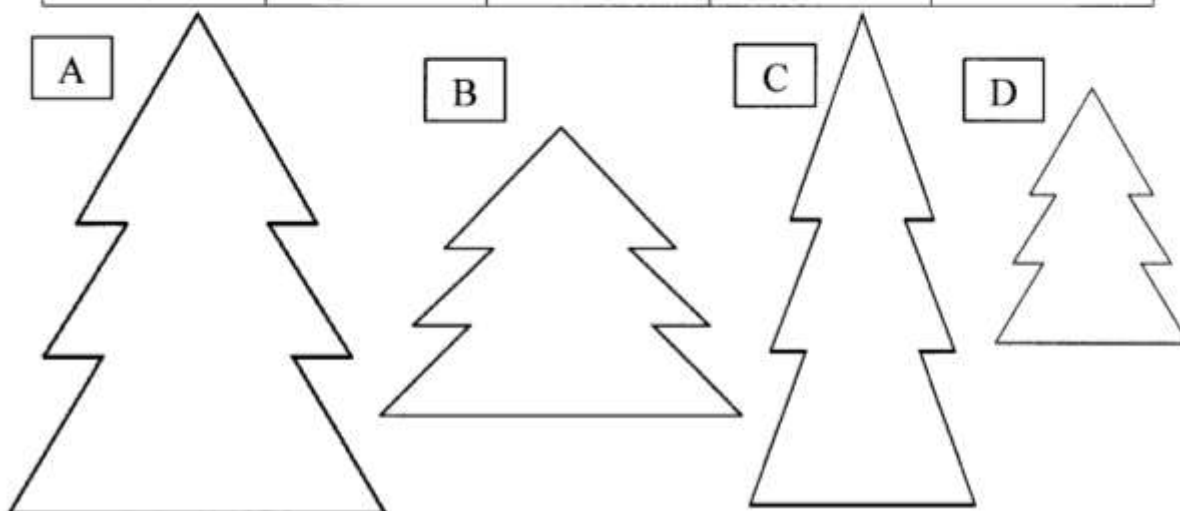
2. U podstatných jmen urči číslo, rod, vzor, pád:

hvězdy: \_\_\_\_\_ překvapení: \_\_\_\_\_

sněhulák: \_\_\_\_\_ ohňostroje: \_\_\_\_\_

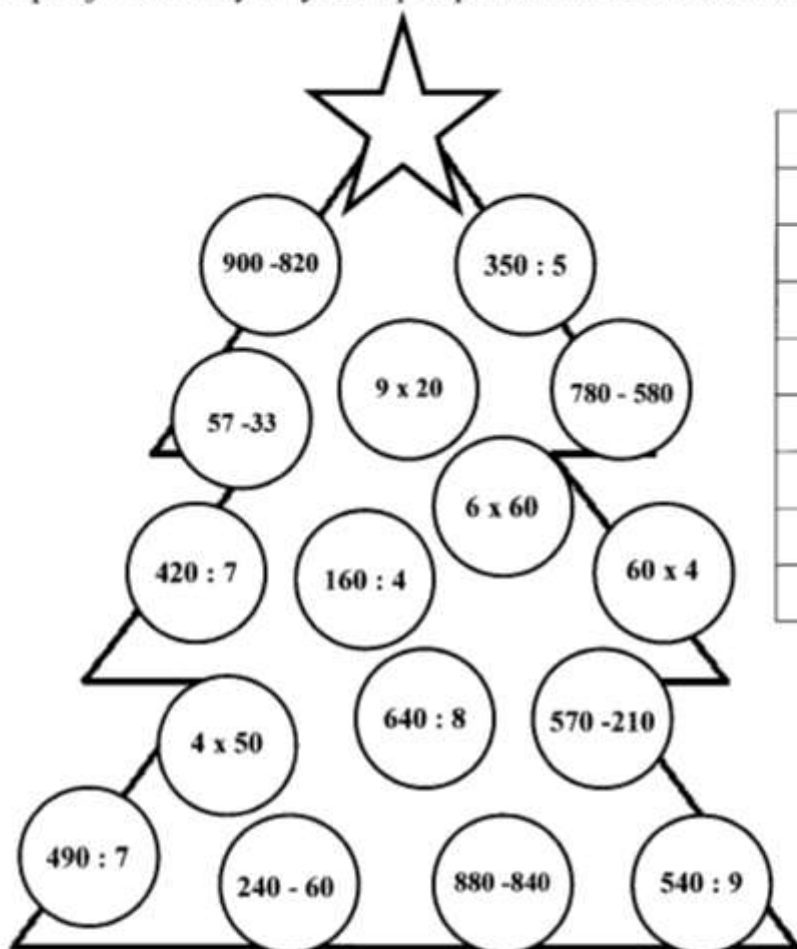
② Změř vánoční stromečky a hodnoty doplň do tabulky. Poté zakroužkuj největší hodnotu výšky a největší hodnotu šířky.

	A	B	B	D
Výška stromu				
Největší šířka stromu				





③ Baňky se stejným výsledkem vybarvi stejnou barvou. Výsledky příkladů si zapisuj do tabulky a vybarvi pak příslušnou barvou. Stromeček také vybarvi.



<u>Number</u>	<u>Colour</u>
	pink
	orange
	blue
	green
	yellow
	red
	purple
	brown

④ *Správně doplň i, í/y, ý. Podstatná jména přepiš do správné skupiny.*  
 hvězdy zářil\_, pastýři pospíchal\_, sněhové vločky padal\_, sny se zdál\_, čekal\_  
 nás překvapení, koledy zněl\_, Tři králové mířil\_ do Betléma, všechna stvoření  
 jásal\_, zaměstnanci odpočíval\_, žáci sáňkoval\_, starosti mizel\_, psal\_ se dopisy

rod ženský

rod střední

rod mužský

## Příloha 14 – koleda: We wish you a Merry Christmas

Vánoce

Příloha č. 14: We wish you a Merry Christmas

Pracovní list určený pro každého žáka. Anglickou koledu se všichni naučí společně.

### We wish you a Merry Christmas

1. We wish you a mer-ry Christ-mas, we wish you a mer-ry Christ-mas, we wish you a mer-ry  
Christ-mas, and a Hap-py New Year! Good ti-dings we bring to  
you and your kin. Good ti-dings for Christ-mas and a Hap-py New Year!

Chords: G, C, A7, D, D7, G, G7, C, D, G, Refrain, D, C, G, D, C, D7, G

Vypiš si z písně neznámá anglická slovíčka a k nim vyhledej český překlad:

anglicky

česky

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

## Příloha 15 – pracovní listy: Vánoce ve světě

Vánoce Příloha č. 15 a): Vánoce ve světě: Spojené státy americké  
Pracovní list určený pro skupinovou práci. Žáci pracují s literaturou a internetem. Získané informace zpracují do plakátu. Každá skupina poté představí Vánoce v dané zemi.

*V knížkách, časopisech a na internetu najdi odpovědi na následující otázky.*

### **Vánoce ve Spojených státech amerických (USA)**

1. Najdi na mapě nebo na glóbu, kde leží tato země (při představení Vánoc v této zemi pak ukážeš spolužákům)? Jaké je hlavní město? \_\_\_\_\_
2. Jakým jazykem v této zemi lidé hovoří? \_\_\_\_\_
3. Jak zde lidé slaví Vánoce? Popiš je.

---

---

---

---

---

---

---

---

4. Kdo nosí dárky? Kdy je nosí?

---

---

---

---

5. Dodržují lidé nějaké tradice? Jaké?

---

---

---

---

6. Jaká jsou tradiční vánoční jídla?

---

---

---

---

7. Našel jsi nějaké zvláštnosti? Napiš o nich.

---

---

---

## Vánoce

## Příloha č. 15 b): Vánoce ve světě: Finsko

Pracovní list určený pro skupinovou práci. Žáci pracují s literaturou a internetem. Získané informace zpracují do plakátu. Každá skupina poté představí Vánoce v dané zemi.

*V knížkách, časopisech a na internetu najdi odpovědi na následující otázky.*

### **Vánoce ve Finsku**

1. Najdi na mapě nebo na glóbu, kde leží tato země (při představení Vánoc v této zemi pak ukážeš spolužákům)? Jaké je hlavní město? \_\_\_\_\_
2. Jakým jazykem v této zemi lidé hovoří? \_\_\_\_\_
3. Jak zde lidé slaví Vánoce? Popiš je.

---

---

---

---

---

---

---

---

4. Kdo nosí dárky? Kdy je nosí?

---

---

---

---

5. Dodržují lidé nějaké tradice? Jaké?

---

---

---

---

6. Jaká jsou tradiční vánoční jídla?

---

---

---

---

7. Našel jsi nějaké zvláštnosti? Napiš o nich.

---

---

---

---

## Vánoce

## Příloha č. 15 c): Vánoce ve světě: Rusko

Pracovní list určený pro skupinovou práci. Žáci pracují s literaturou a internetem. Získané informace zpracují do plakátu. Každá skupina poté představí Vánoce v dané zemi.

*V knížkách, časopisech a na internetu najdi odpovědi na následující otázky.*

### Vánoce v Rusku

1. Najdi na mapě nebo na glóbu, kde leží tato země (při představení Vánoc v této zemi pak ukážeš spolužákům)? Jaké je hlavní město? \_\_\_\_\_
2. Jakým jazykem v této zemi lidé hovoří? \_\_\_\_\_
3. Jak zde lidé slaví Vánoce? Popiš je.

---

---

---

---

---

---

---

---

4. Kdo nosí dárky? Kdy je nosí?

---

---

---

---

5. Dodržují lidé nějaké tradice? Jaké?

---

---

---

---

6. Jaká jsou tradiční vánoční jídla?

---

---

---

7. Našel jsi nějaké zvláštnosti? Napiš o nich.

---

---

---

Pracovní list určený pro skupinovou práci. Žáci pracují s literaturou a internetem. Získané informace zpracují do plakátu. Každá skupina poté představí Vánoce v dané zemi.

*V knížkách, časopisech a na internetu najdi odpovědi na následující otázky.*

### **Vánoce v Itálii**

1. Najdi na mapě nebo na glóbu, kde leží tato země (při představení Vánoc v této zemi pak ukážeš spolužákům)? Jaké je hlavní město? \_\_\_\_\_
2. Jakým jazykem v této zemi lidé hovoří? \_\_\_\_\_
3. Jak zde lidé slaví Vánoce? Popiš je.

---

---

---

---

---

---

---

---

4. Kdo nosí dárky? Kdy je nosí?

---

---

---

---

5. Dodržují lidé nějaké tradice? Jaké?

---

---

---

---

6. Jaká jsou tradiční vánoční jídla?

---

---

---

7. Našel jsi nějaké zvláštnosti? Napiš o nich.

---

---

---

## **Příloha 16 – text: Vánoční perníčky**

Vánoce

Příloha č. 16: Vánoční perníčky

Pracovní list určený pro skupinu jako návod při práci.

*Postupuj ve skupině podle následujícího návodu.*

### **Vánoční perníčky**

#### **Potřeby a pomůcky:**

zpracované a uležené těsto na perníčky, váleček, hladká mouka, vykrajovátka se zimními a vánočními motivy, příborový nůž, plechy, pečící papír, nůžky, trouba

#### **Postup:**

1. Nachystej si všechny potřeby a pomůcky.
2. Hladkou moukou si pomouči stůl i váleček.
3. Polož si těsto na pomoučený stůl a pomalu, mírným tlakem válečkem rozvaluj do stran. Při rozvalování pravidelně moučíme a obracíme těsto.
4. Jakmile máš těsto rovnoměrně rozválené na půl centimetru, můžeš začít vykrajovat.
5. Vykrajuj tvary blízko u sebe, abys šetřil těstem.
6. Vykrojené tvary opatrně podeber příborovým nožem a polož na pečícím papírem vyložený plech.
7. Plný plech dej paní učitelce, která perníčky upeče v troubě.

## Příloha 17 – text: Vánoční tradice a zvyky

Vánoce

Příloha č. 17: Vánoční tradice a zvyky

Pracovní list určený pro učitele. Učitel říká žákům pracovní postup a poté vysvětlení význam.

### Vánoční tradice a zvyky

#### Rozkrojení jablka

**Potřeby a pomůcky:** pro každého 1 jablko; nůž, kuchyňské prkénko

**Postup:** Každý si vezme jedno jablko a rozkrojí ho napříč, tedy kolmo ke stopce.

**Význam:** Kdo ve svém jablku najde pěticípu tzv. hvězdičku ze zdravých jadérek, bude mít podle tradice celý příští rok štěstí.

Kdo najde v jablku červavý jádřinec, čeká jej nemoc a útrapy. Ten, jehož jablko má po rozkrojení uvnitř jádérka uspořádaná do křížku, může čekat to nejhorší. Osud lze ale předem napomoci výběrem krásného a zdravého jablka.

#### Louskání vlašských ořechů

**Potřeby a pomůcky:** každý 4 vlašské ořechy; louskáček

**Postup:** Každý si vezme 4 ořechy a všechny je pěkně rozlouská.

**Význam:** Kdo ve všech čtyřech nalezne zdravá jádra, bude celý nadcházející rok zdravý.

#### Skořápkové lodičky

**Potřeby a pomůcky:** pro každého 1 vyprázdněná polovina skořápky vlašského ořechu, malá svíčka; vosková svíčka na zakápnutí, plamen, velká nádoba s vodou

**Postup:** Každý si vezme jednu polovinu prázdné skořápky od vlašského ořechu a malou svíčku. Pomocí nakapaného vosku do skořápky připevníme malou svíčku. Svíčku po zaschnutí zapálíme a pustíme po vodě.

**Význam:** Když svíčka vydrží dlouho svítit, čeká člověka dlouhý a šťastný život. Jestliže skořápka se svíčkou vypluje na volnou vodu, člověk se vydá na cesty. Naopak, drží-li se skořápka u břehu, člověk zůstane doma.



## Příloha 18 - evaluační dotazník pro žáky

Vánoce

Příloha č. 18: Dotazník pro žáky

Evaluační dotazník určený žákům. Každý žák samostatně vyplní na konci projektu.

### Dotazník pro žáky

Milý žáčku,

máš za sebou celý projekt „Vánoce“. Vyplň teď, prosím, tento dotazník a zhodnot' v něm celý projekt. Vyplněním dotazníku mi sdělíš, co tě nejvíce bavilo, co naopak nebavilo a co nového ses dozvěděl, naučil nebo prožil. Svoji odpověď dej do kroužku. Dotazník je anonymní, nepodepisuj se tedy.

Předem ti děkuji za vyplnění dotazníku a přeji ti krásné Vánoce a mnoho dárečků pod stromečkem.

autorka projektu

1.) Pohlaví:

chlapec

dívká

2.) Ročník:

1. ročník

2. ročník

3. ročník

4. ročník

5. ročník

3.) Jak se ti líbil projekt?

Ano, velice se mi líbil.

Ano, docela se mi líbil.

Nevím.

Ne, moc se mi nelíbil.

Ne, vůbec se mi nelíbil.

4.) Bavilo tě téma Vánoce?

Ano, velice mě bavilo.

Ano, docela mě bavilo.

Nevím.

Ne, moc mě nebavilo.

Ne, vůbec mě nebavilo.

5.) Který typ práce tě nejvíce bavil?

povídání na koberci

práce ve skupině- pracovní list

samostatná práce- pracovní list

vlastní zážitek

6.) Dozvěděl ses něco nového?

Ano

Nevím

Ne

Pokud ano, co to bylo?

---

7.) Jak hodnotíš svoji práci ve skupině? Označuj jako ve škole. \_\_\_\_\_

8.) Jak hodnotíš práci spolužáků ve tvé skupině? Označuj jako ve škole. \_\_\_\_\_

9.) Z následujících otázek můžeš vybrat i několik odpovědí.

Která aktivita se ti nejvíce líbila? Zakroužkuj zeleně.

Která aktivita se ti nejméně líbila? Zakroužkuj červeně.

1. den      poslech- narození Ježíška  
              povídání o Vánocích a tvorba pojmové mapy  
              výroba knížečky a Vánoc u nás  
              vánoční pokrmy  
              hodnocení dne
2. den      psaní vánočního příběhu  
              dopis Ježíškovi  
              anglická koleda  
              Vánoce ve světě  
              hodnocení dne
3. den      povídání o Štědrém dni  
              Vánoce „na vlastní kůži“- vánoční perníčky  
              Vánoce „na vlastní kůži“- vánoční tradice a zvyky  
              Vánoce „na vlastní kůži“- vánoční dopis  
              Vánoce „na vlastní kůži“- tvorba Betléma  
              hodnocení dne

10.) Kdyby sis mohl vybrat, na jakém tématu bys chtěl v rámci projektu pracovat? Můžeš jich napsat i více. \_\_\_\_\_

\* Chceš ještě něco napsat o projektu nebo mi něco vzkázat? Nyní máš možnost.

## Příloha 19 - fotografie z prvního dne



Fotografie – úvodní poslech příběhu o Vánocích a následný rozhovor



Fotografie - rozdělování žáků do skupin



Fotografie – tvorba vánoční knížečky



Fotografie – Vánoce u nás – vyhledávání informací v knize



Fotografie – Vánoce u nás – vyhledávání informací na internetu



Fotografie – Vánoce u nás – prezentace skupinové práce



Fotografie – Vánoční pokrmy – zjišťování cen v obchodě



Fotografie – Vánoční pokrmy – řešení úkolu ve skupinách

**Příloha 20 - fotografie z druhého dne**



Fotografie – Motivace- psaní vánočního příběhu- vymýšlení



Fotografie – Motivace- psaní vánočního příběhu- lepení kopii do knížečky



Fotografie – Dopis Ježíškovi – řešení pracovních listů po ročnících



Fotografie – Dopis Ježíškovi – řešení pracovní listů po ročnících



**Příloha 21 - fotografie ze třetího dne**



Fotografie – Motivace – povídání o Štědrém dni



Fotografie – Motivace – povídání o Štědrém dni



Fotografie – Vánoce „na vlastní kůži“ – kresba a psaní pohledu



Fotografie – Vánoce „na vlastní kůži“ – výroba těsta na perníčky

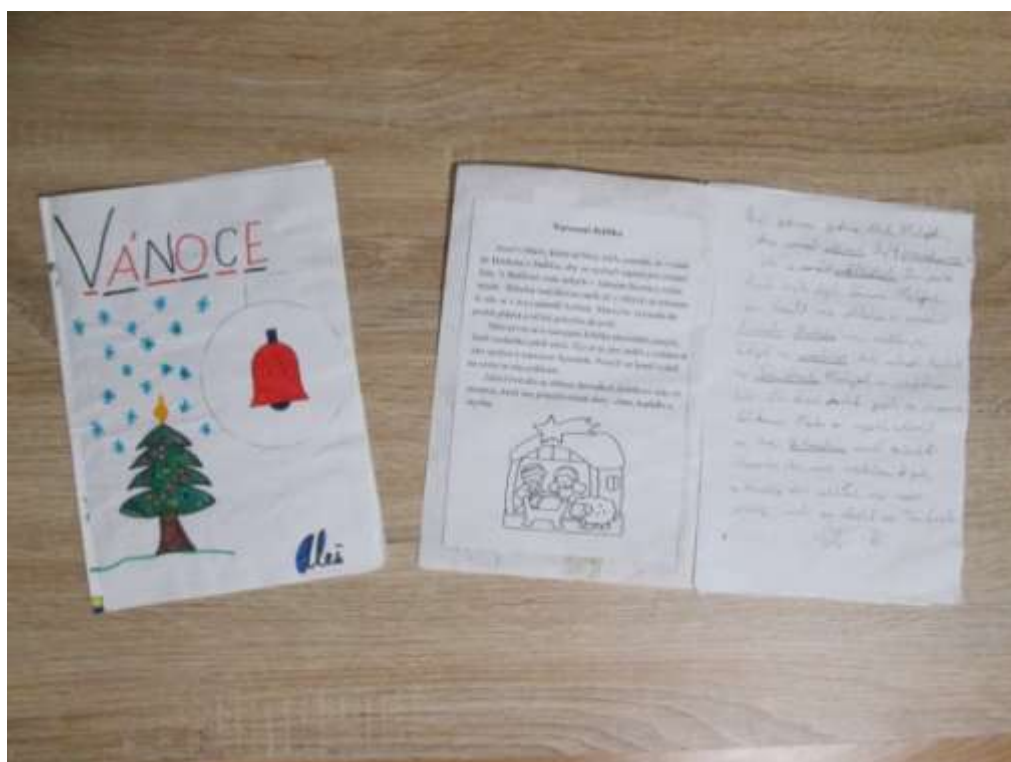


Fotografie – Vánoce „na vlastní kůži“ – vybarvování Betlémů



Fotografie – Vánoce ve světě- plakát

## Příloha 22 - fotografie vánočních knížeček



Fotografie – Vánoční knížečka



Fotografie – Vánoční knížečka

## Příloha 23 - vypracovaný pracovní list: Vánoce u nás

Vánoce

Příloha č. 4: Vánoce u nás: Advent

Pracovní list určený pro skupinovou práci. Žáci pracují s literaturou a internetem. S výsledky seznámí ostatní skupiny. Každá skupina také vytvoří krátkou zprávu s obrázkem k tématu.

V knížkách, časopisech a na internetu najdi odpovědi na následující otázky.

Co je to advent?

Advent je začátek liturgického období.

Jak dlouho trvá advent?

to 4 neděle

Kdo stanovil advent?

Papež Řehoř Veliký

Co znamená, že nastala doba půstu?

Příprava na Vánoce

Co jsou roráty a kdy se konají?

Mariánské mše v době adventní.

Roráty procházejí celým měsícem inkantací 4. adventní <sup>neděle</sup>

Co symbolizuje adventní věnec se svíčkami?

Symbolizují pomoc, věru, Lásku, Pokoj

Kdy se zapalují na adventním věnci svíčky?

29. 11, 6. 12, 13. 12, 20. 12

Jaký je význam adventního kalendáře?

Slovní každodenní dny adventu ke svátku.

Čím vším se připravujeme v adventu na slavení Vánoc?

Pěčeme cukroví, zdobíme stromek.

Příloha 24 – vymyšlený vánoční příběh na vybraná slova

Byl jednou jedeno kluk Matyáš,  
ten nechtěl uklidit. Byl prázdni a  
on si pořád neuklidil. Za pár  
dní měli být Vánoce. Matyáš  
se koukl na oblohu a uviděl  
hvězdu. Hvězda mu říkala, že  
když si neuklidí, tak nebude chodit  
za Tři krále. Matyáš se najednou  
lehl. On chtěl chodit ještě za dvěma  
klukama. Matyáš si rychle uklidil  
a na Gibberia mohl sástak  
dlouhá do noci vzkřes. A pak  
si každé den uklidil, aby mohl  
půstí rok se chodit za Tři krále

\*



## Příloha 25 - vypracované pracovní listy: Dopis Ježíškovi - 1. ročník

Vánoce



Příloha č. 9 a: Dopis Ježíškovi- 1. ročník

Pracovní list určený pro každého žáka dle ročníku. Každý pracuje dle pokynů. S prvním ročníkem pracuje učitel.

- ① Přečtěte si společně dopis Ježíškovi. Zodpověz otázky a vypracuj úkoly.  
(význam obrázků: Ježíšek, Vánoce, těšíme; nepořádek, vánoční stromček, dárky; auto, kolo, medvídek, prosím, pejsek)

Dopis 

Milý  .

Máme tady  . Já, máma a táta se moc  .

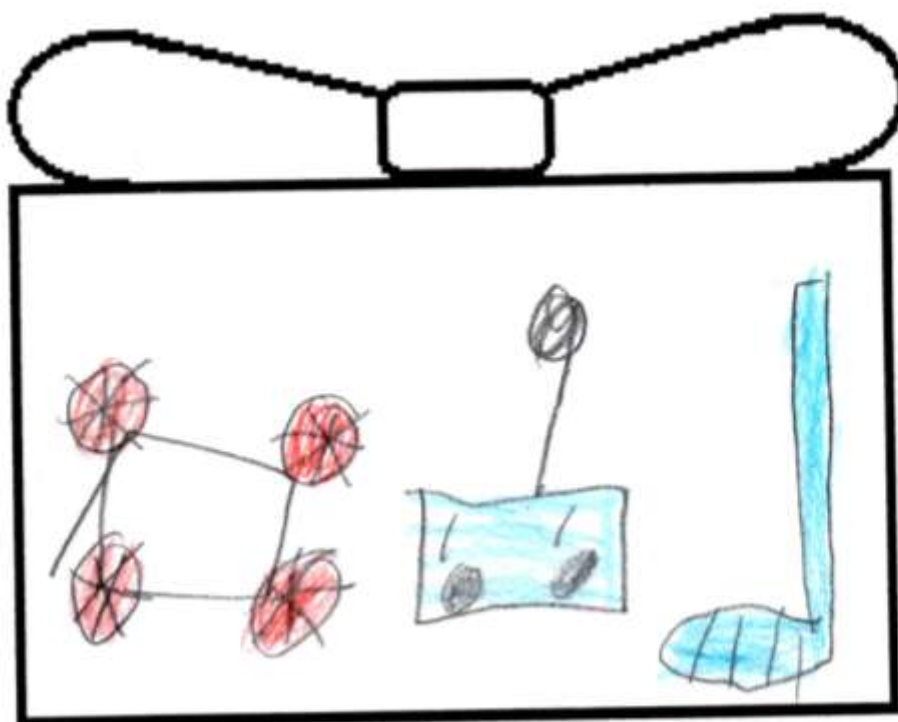
Nemáme doma  . Mám sen pod  najít  .

moc  :  ,  ,  a

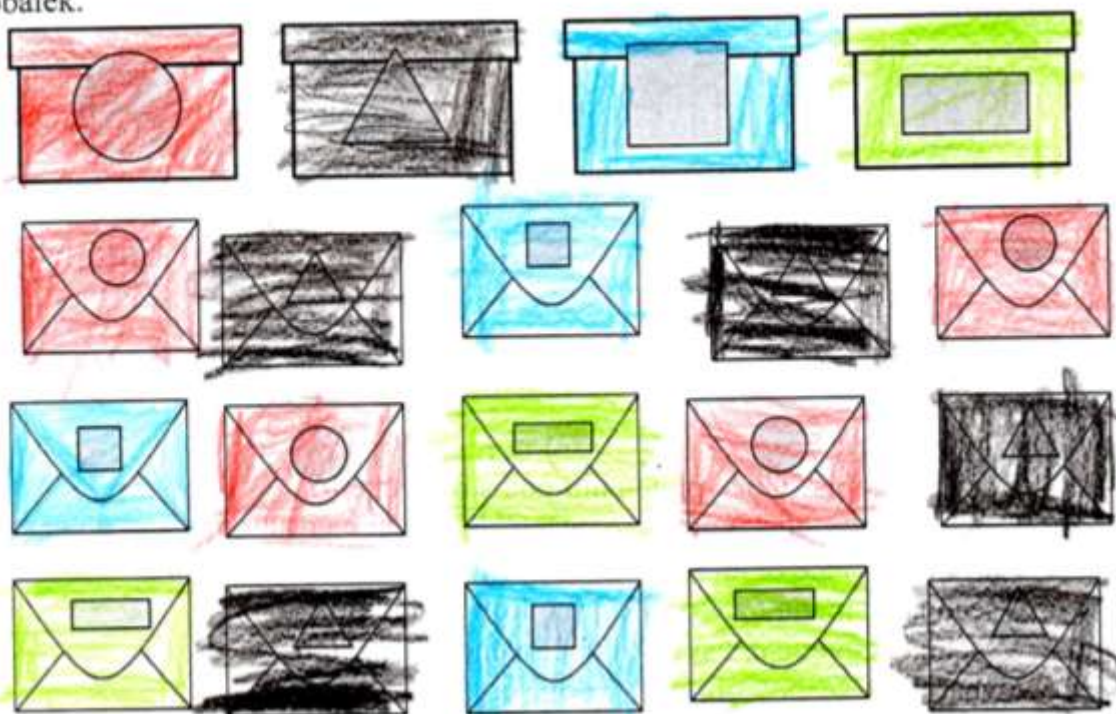
moc  o  . Ema/Malá 

### Otázky a úkoly:

1. Kdo píše dopis? Co si přeje najít pod stromčkem?
2. Co si přeješ ty dostat pod stromček? Namaluj na druhou stranu do dárčku.
3. Čarou rozděl slova na slabiky.
4. Všechna písmena *t* zakroužkuj modrou pastelkou.
5. Všechna písmena *m* zakroužkuj červenou pastelkou.
6. Vybarvi si všechny obrázky v dopise.

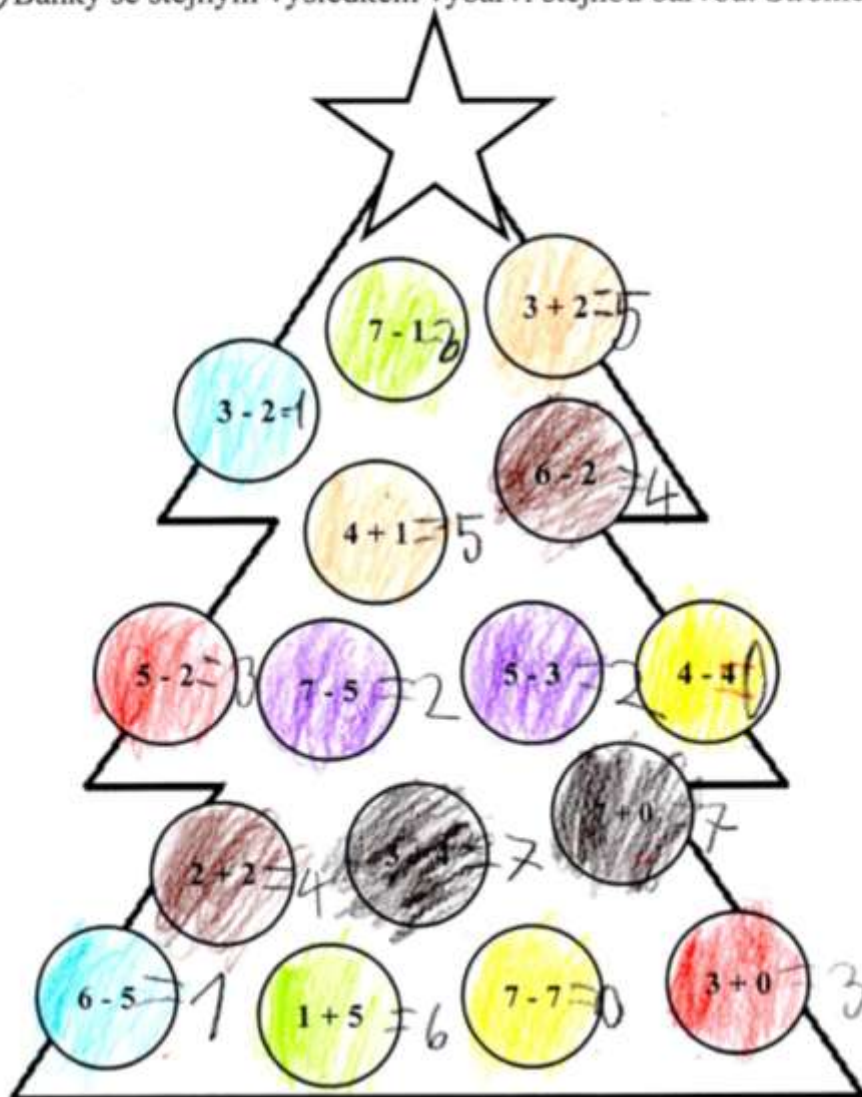


② Ježíškovi se pomíchala dopisy od dětí. Rozděl je podle tvarů na obálce do správné krabice. Každý tvar vybarvi jinou barvou. Na krabici napiš, kolik je v ní obálek.

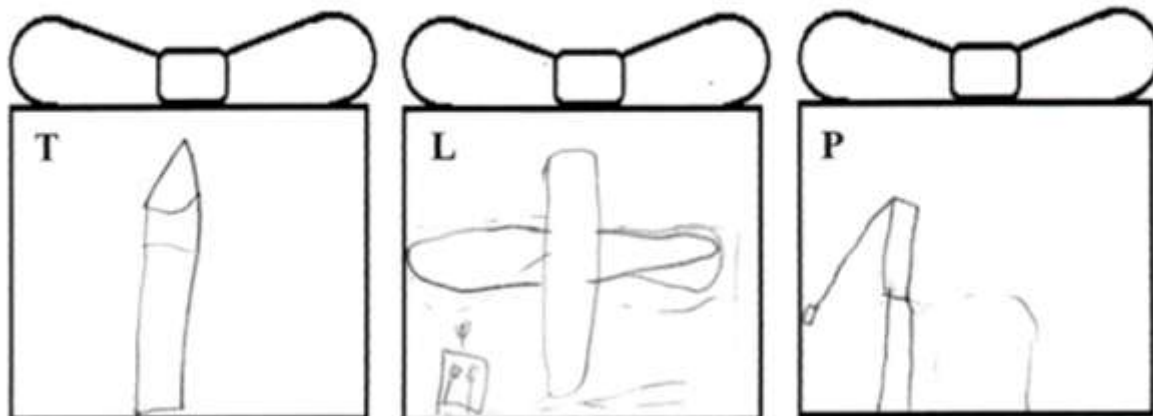




- ③ Baňky se stejným výsledkem vybarvi stejnou barvou. Stromeček vybarvi.



- ④ Do dárků nakresli vždy předmět, který začíná na dané písmeno.



## Příloha 26 - vypracované pracovní listy: Dopis Ježíškovi - 2. ročník

Vánoce

Příloha č. 10 a): Dopis Ježíškovi- 2. ročník

Pracovní list určený pro každého žáka dle ročníku. Každý pracuje dle pokynů.

① Přečti si dopis, podtrhni chybně napsaná slova a poté je správně opiš na řádek pod textem.

Milý Ježíšku,

jmenuji se Michalka, bydlím v Jihlavě a chodím do 2. třídy. Tento rok bych si přela pod stromečkem najít oblečení na lyžování, lyže, plyšovou kočičku, památníček s klíčkem a flétničku. Nejvíce bych ale chtěla mít sestřičku nebo bratříčka. Prosím tě o splnění mých přání. Děkuji ti Ježíšky.

Míša

nejvíce, Nejvíce, sem, Ježíšku.

Otázky a úkoly:

1. Kdo piše dopis? Michalka Žáková o si nejvíce přeje? deklou kovu,

2. Napiš slova podle abecedy: hvězda, Betlém, pastýř, cukrovi, peřničky, Josef,

Betlém, cukrovi, hvězda, Josef, pastýř, peřničky

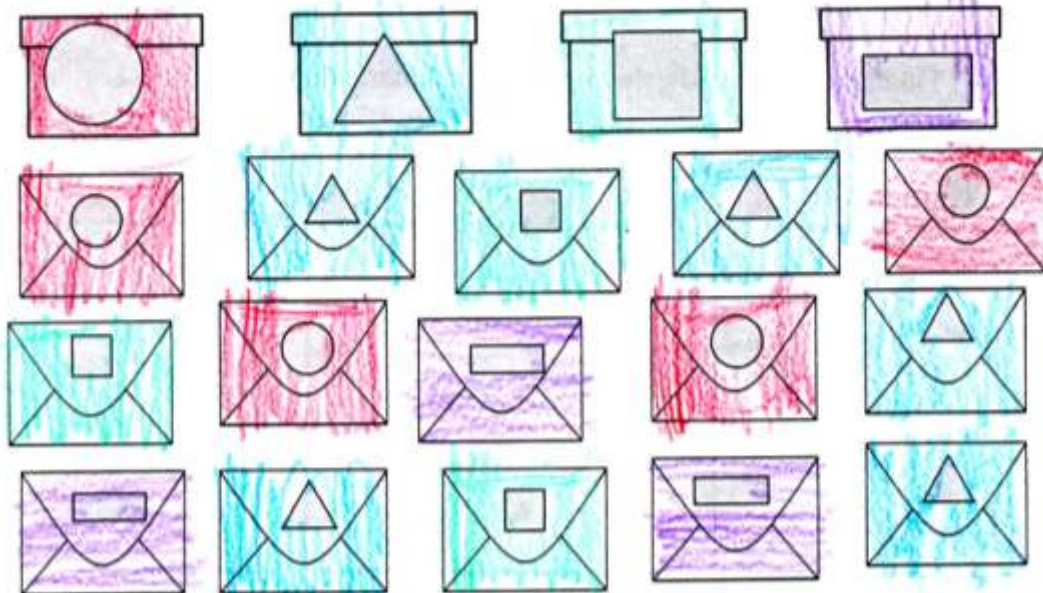
3. Napiš větu tázací tak, aby odpověď zněla (slovo může být v jiném tvaru):

vánoční stromeček: Co se radí na vánoce?

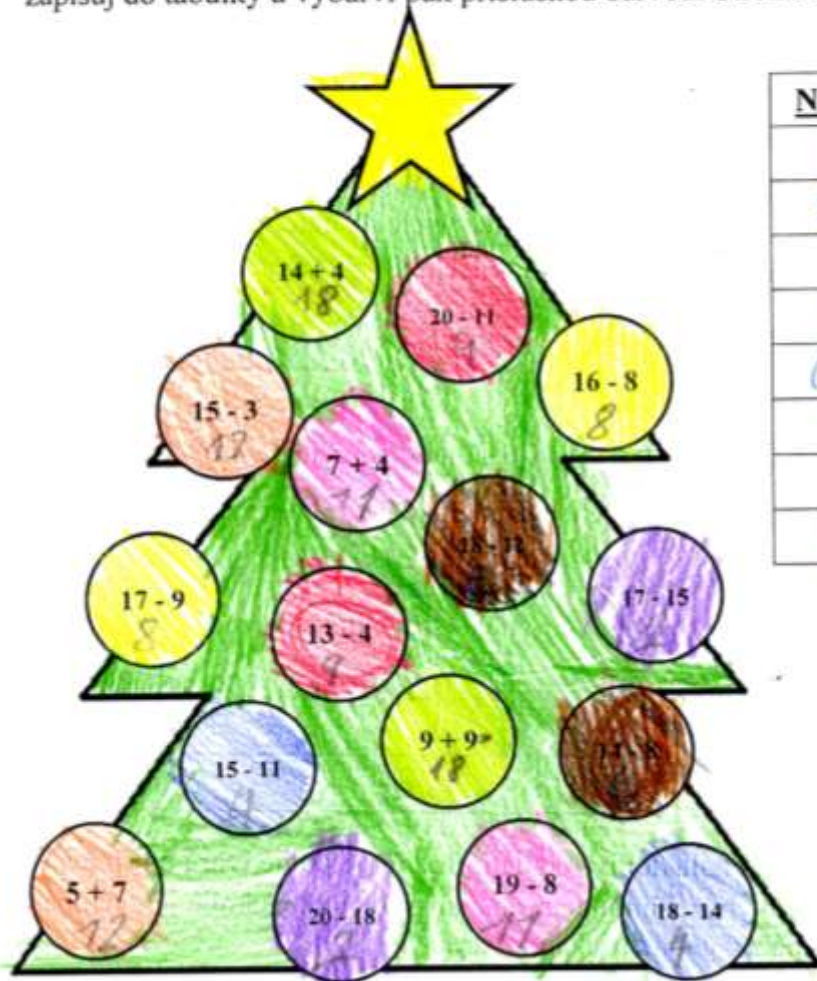
kapr: Co pluje ve vodě?

advent: Jak se slaví před vánoční čas?

② Ježíškovi se pomíchala dopisy od dětí. Rozděl je podle tvarů do správné krabice. Každý tvar vybarvi jinou barvou. Na krabici napiš kolik je v ní obálek a nad krabici napiš název geometrického tvaru.

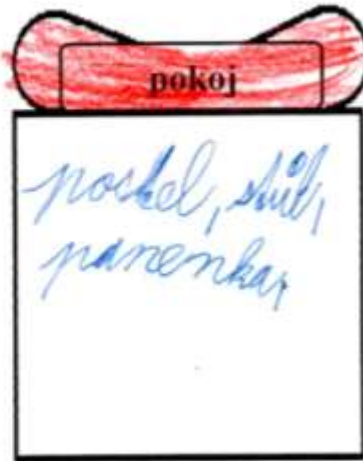


③ Baňky se stejným výsledkem vybarví stejnou barvou. Výsledky příkladů si zapisuj do tabulky a vybarví pak příslušnou barvou. Stromeček také vybarví.



Number	Colour
11	pink
12	orange
4	blue
18	green
18	yellow
9	red
2	purple
6	

④ Do dárků napiš vždy slova podřazená k danému pojmu.



## Příloha 27 - vypracované pracovní list: Dopis Ježíškovi - 3. ročník

Vánoce Příloha č. 11 a): Dopis Ježíškovi- 3. ročník  
Pracovní list určený pro každého žáka dle ročníku. Každý pracuje dle pokynů.

① Přečti si dopis a správně doplň i, í/y, ý. Chybně napsaná slova barevně vyznač a poté je správně opiš na řádek pod textem. Rovně podtrhni všechna podstatná jména a vlnovkou všechna slovesa.

Milý Ježíšku,  
jmenuj se Michalka, bydlím v J. hlavě a chodím do 3. tř. d. Tento rok bych si přela pod stromečkem naj. t oblečen. na lyžován. lyže, plyšovou koč. čku, památn. ček s klíčkem a flétn. čku. Nejvíce bych ale chtěla mít sestř. čku nebo bratr. čka. Prosím tě o splněn. mých přán. Děkuj. t. Ježíšku.

Míža

prálek mý  
Otázky a úkoly:

1. Kdo píše dopis? Míža Co si nejvíce přeje? sestřičku nebo bratříčka

2. Napiš slova podle abecedy: hvězda, Betlém, pastýř, cukrovi, perníčky, Josef,

Betlém, cukrovi, hvězda

3. Napiš větu tázací tak, aby odpověď zněla (slovo může být v jiném tvaru):

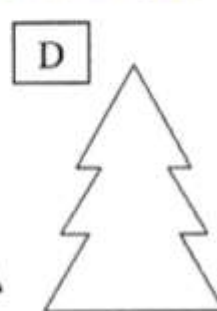
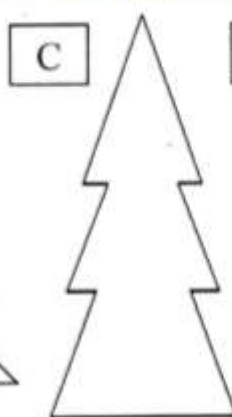
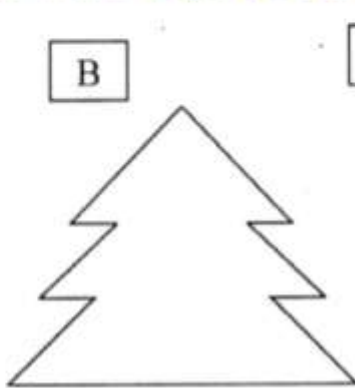
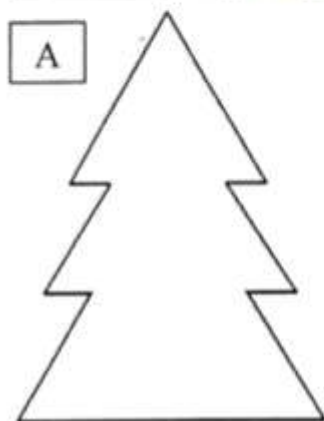
vánoční stromeček: Kdy už bude v obýváku vánoční stromeček?

kapr: Kdy se bude houpat ve vodě kapr?

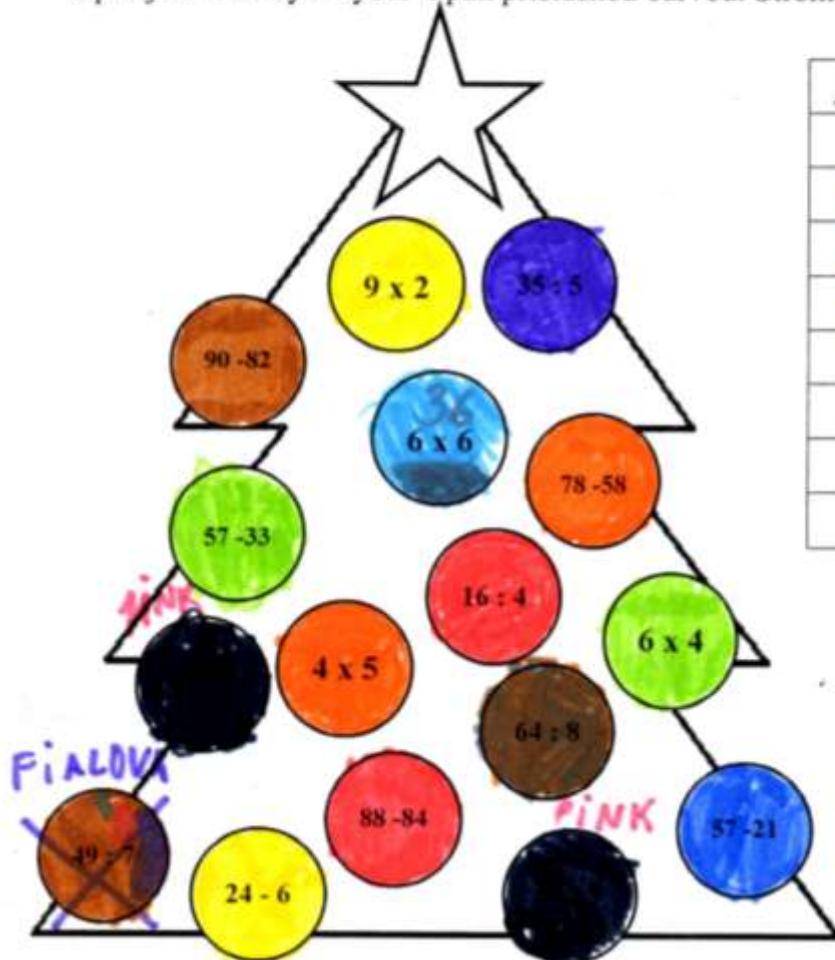
advent: Už bude hořící adventní svíčka?

② Změř vánoční stromečky a hodnoty doplň do tabulky. Poté zakroužkuj největší hodnotu výšky a největší hodnotu šířky.

	A	B	<del>B</del> C	D
Výška stromu	7 cm	4 cm 2 ml	3 cm 2 ml	3 cm 8 ml
Největší šířka stromu	4 cm 6 ml	5 cm 3 ml	2 cm 8 ml	2 cm 6 ml



③ Baňky se stejným výsledkem vybarvi stejnou barvou. Výsledky příkladů si zapisuj do tabulky a vybarvi pak příslušnou barvou. Stromeček také vybarvi.



Number	Colour
6	pink
20	orange
36	blue
20	green
18	yellow
4	red
7	purple
8	brown

④ Vezmi si čítanku nebo jinou knihu a vyhledej slova, která obsahují níže uvedené slabiky. Slova napiš do správného dárčku.

- dě -	- pě -	- ně -
<p>děčák dělník dělnička dělo dělník děda dívčinka</p>	<p>pět pěnic pěška pěšček pěna pěňky</p>	<p>něco nějak někoho někdy němucha</p>

**Příloha 28 - vypracované pracovní listy: Dopis Ježíškovi - 4. ročník**

Vánoce Příloha č. 12 a): Dopis Ježíškovi- 4. ročník  
Pracovní list určený pro každého žáka dle ročníku. Každý pracuje dle pokynů.

① Přečti si dopis a správně doplň i, í/y, ý. Rovně podtrhni všechna podstatná jména a vlnovkou všechna slovesa.

Milý Ježíšku,  
jmenuji se Michalka, bydlím v Jihlavě a chodím do 4. třídy. Tento rok bych si přála pod stroměčkem najít oblečení na ložování, lože, plušovou kočku, památňáček s klíčkem a flétničku. Nejvíce bych ale chtěla mít sestřičku nebo bratříčka. Prsím tě o splnění mých přání. Děkuji ti Ježíšku.

Miša

Otázky a úkoly:

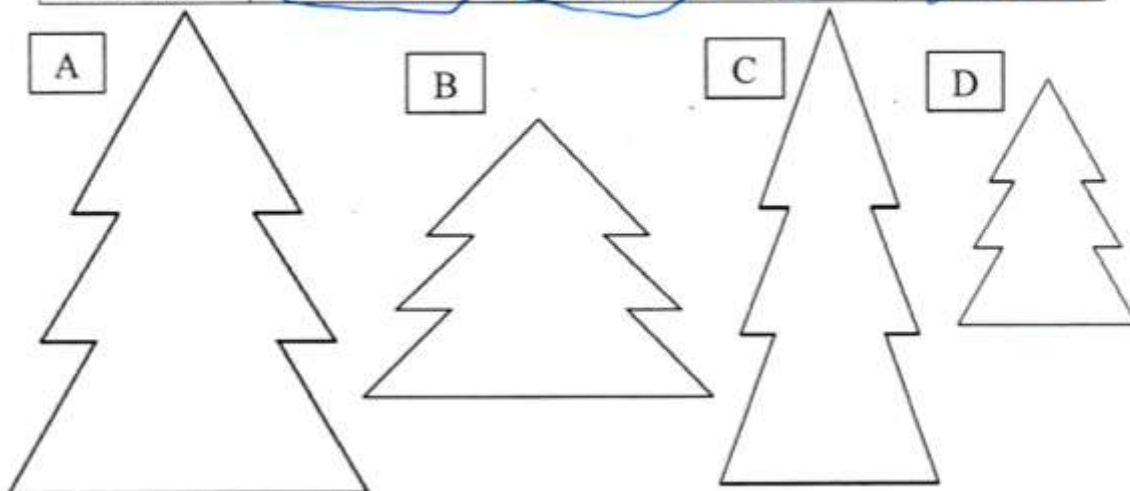
1. Kdo píše dopis? Michalka Co si nejvíce přeje? sestřičku a bratřičku

2. Napiš slova podle abecedy: hvězda, Betlém, pastýř, cukroví, perničky, Josef,  
Betlém, cukroví, Josef, pastýř, perničky

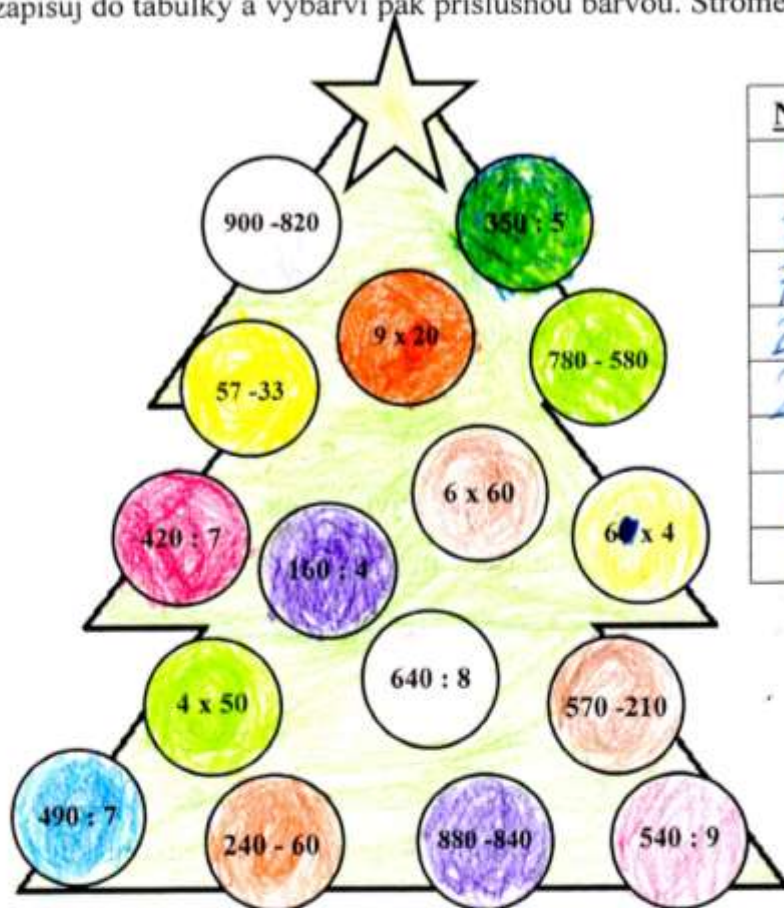
3. U sloves urči osobu, číslo a čas:  
zpívají: 3, množné, přítomný procházel se: 3, jednotný, minulý  
budou se třpytit: 3, množné, budoucí sneží: 3, množný, přítomný

② Změř vánoční stromečky a hodnoty doplň do tabulky. Poté zakroužkuj největší hodnotu výšky a největší hodnotu šířky.

	A	B	C	D
Výška stromu	<u>8 cm 5 mm</u>	4 cm	7 cm	4 cm
Největší šířka stromu	<u>5 cm 5 mm</u>	<u>5 cm 5 mm</u>	3 cm	3 cm



- ③ Baňky se stejným výsledkem vybarvi stejnou barvou. Výsledky příkladů si zapisuj do tabulky a vybarvi pak příslušnou barvou. Stromeček také vybarvi.



Number	Colour
80	pink
180	orange
70	blue
200	green
24	yellow
60	red
40	purple
360	brown

- ④ Správně doplň i, i/y, ý. Ze seznamu vyber vyjmenovaná slova a slova k nim příbuzná k nim a zapiš je do správné skupiny.

blízké Vánoce, třývá baňka, trhy v Litomyšli, byl Štědrýden, utírá nábytek, ukládá tu, čertův přitel, umí ovoce, mýší porce, výsoká jedle, výzdobené přibídky, nebývalá zíma, blýkající světlo, svíce z vosku, zímný výšlap

**B**

byl  
nábytek  
bytu  
příbýdky  
nebyvalá

**V**

vysoká  
vyzdobené  
výšlap

**M**

Litomyšl  
umyl  
myši

## Příloha 29 - vypracované pracovní listy: Dopis Ježíškovi - 5. ročník

Vánoce Příloha č. 13 a): Dopis Ježíškovi- 5. ročník  
Pracovní list určený pro každého žáka dle ročníku. Každý pracuje dle pokynů.

① Přečti si dopis a správně doplň i, i/y, ý. Rovně podtrhni všechna podstatná jména a vlnovkou všechna slovesa. U všech slov urči slovní druh (číslici nad).

M<sup>2</sup>lý Jež<sup>1</sup>šku,  
jmenuj<sup>5</sup> se M<sup>3</sup>chalka, b<sup>5</sup>dl<sup>7</sup> m v J<sup>1</sup>hlavě a chod<sup>8</sup> m do 4. tř<sup>4</sup> d<sup>1</sup>. Tento rok b<sup>8</sup>ch  
si přála pod stromečkem naj<sup>5</sup>t oblečen<sup>1</sup> na l<sup>3</sup>žován<sup>1</sup>, l<sup>4</sup>že, pl<sup>2</sup>šovou koč<sup>1</sup>čku,  
památ<sup>1</sup>ček s kl<sup>2</sup>čkem a flétn<sup>1</sup>čku. Nejm<sup>4</sup>ce b<sup>5</sup>ch ale chtěla m<sup>1</sup> sestř<sup>1</sup>čku nebo  
bratř<sup>1</sup>čka. Prs<sup>1</sup> m tě o splněn<sup>1</sup> mých přán<sup>1</sup>. Děkuj<sup>3</sup> t<sup>1</sup> Jež<sup>1</sup>šku.

M<sup>1</sup>ša

Otázky a úkoly:

1. Kdo píše dopis? Miša Co si nejvíce přeje? bratříčka nebo sestřička

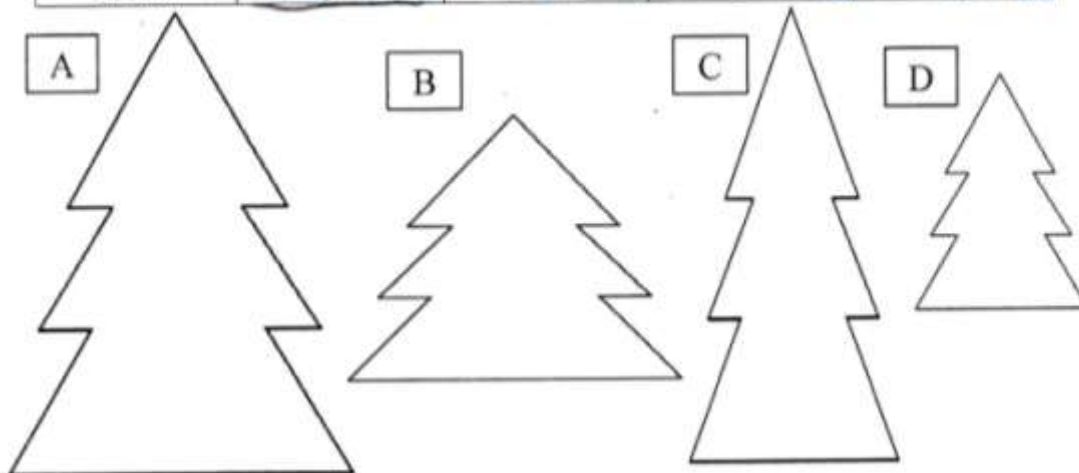
2. U podstatných jmen urči číslo, rod, vzor, pád: ?

hvězdy: mn. ž. č. 1. p. překvapení: j. ž. č. 1. p.

sněhulák: j. m. č. 1. p. ohňostroje: mn. m. č. 1. p.

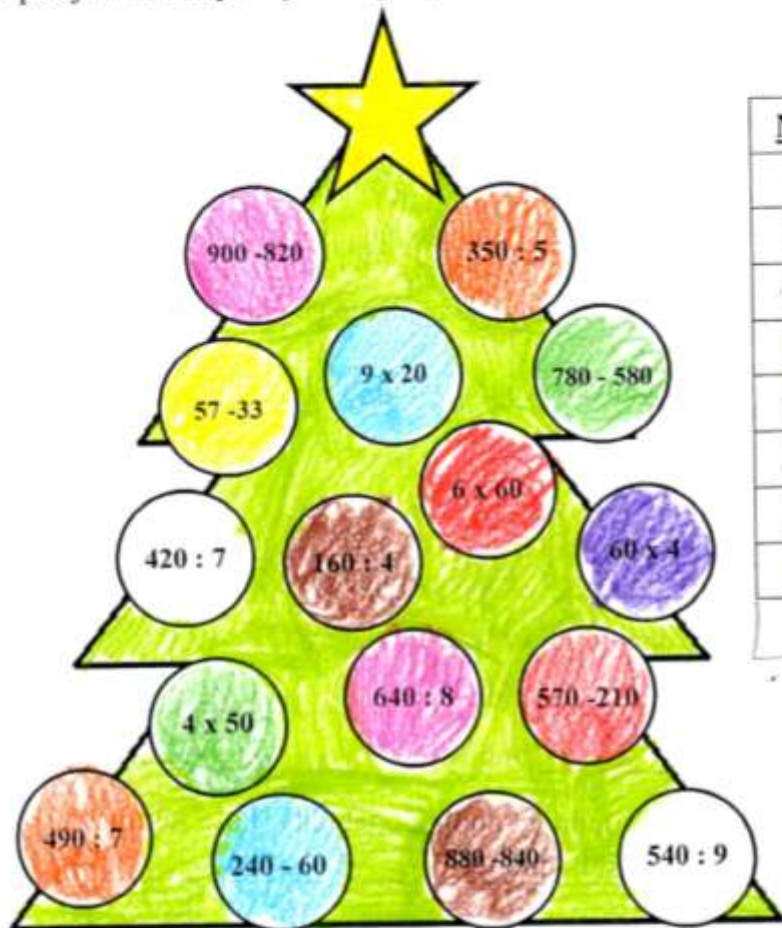
② Změř vánoční stromečky a hodnoty doplň do tabulky. Poté zakroužkuj největší hodnotu výšky a největší hodnotu šířky.

	A	B	BC	D
Výška stromu	7 cm 2 mm	4 cm 2 mm	7 cm	3 cm 6 mm
Největší šířka stromu	5 cm 4 mm	5 cm 2 mm	3 cm 3 mm	2 cm 7 mm





③ Baňky se stejným výsledkem vybarvi stejnou barvou. Výsledky příkladů si zapisuj do tabulky a vybarvi pak příslušnou barvou. Stromeček také vybarvi.



Number	Colour
80	pink
70	orange
180	blue
200	green
24	yellow
360	red
240	purple
40	brown
60	white

④ Správně doplň i, í/y, ý. Podstatná jména přepiš do správné skupiny.

hvězdy zářil<sub>y</sub>, pastýři pospíchal<sub>í</sub>, sněhové vločky padal<sub>y</sub>, sny se zdál<sub>y</sub>, čekal<sub>a</sub> nás překvapení, koledy zněl<sub>y</sub>, Tři králové mířil<sub>i</sub> do Betléma, všechna stvoření jásal<sub>í</sub>, zaměstnanci odpočíval<sub>í</sub>, žáci sáňkoval<sub>í</sub>, starosti mizel<sub>í</sub>, psal<sub>y</sub> se dopisy

rod ženský

hvězdy, vločky,  
koledy, starosti

rod střední

překvapení,  
stvoření

rod mužský

pastýři, sny,  
králové, Betléma,  
zaměstnanci, zářil,  
dopisy

## Příloha 30 – vypracovaný pracovní list: Vánoce ve světě

Vánoce

Příloha č. 15 c): Vánoce ve světě: Rusko

Pracovní list určený pro skupinovou práci. Žáci pracují s literaturou a internetem. Získané informace zpracují do plakátu. Každá skupina poté představí Vánoce v dané zemi.

V knížkách, časopisech a na internetu najdi odpovědi na následující otázky.

### Vánoce v Rusku

1. Najdi na mapě nebo na glóbu, kde leží tato země (při představení Vánoc

v této zemi pak ukážeš spolužákům)? Jaké je hlavní město? Moskva

2. Jakým jazykem v této zemi lidé hovoří? Ruština

3. Jak zde lidé slaví Vánoce? Popiš je.

Vánoce se tradičně pravoslavně Rusku slaví ve  
7. lednu, přičemž u některých států používají juliánský kalendář,  
a ten je oproti našemu gregoriánskému kalendáři  
o 13 dní později. Naš sedmý leden tedy odpovídá  
25. prosinci. Obvykle se tak lidé od rána, co  
vstane se ráno - v Rusku následují Vánoce ve  
na novém roce.

4. Kdo nosí dárky? Kdy je nosí?

Dárky nosí Moroz, ráno 7. ledna.

5. Dodržují lidé nějaké tradice? Jaké?

Dozví siš o 40 dní.

6. Jaká jsou tradiční vánoční jídla?

Na jídla mají kániečky z kysaného kvasu, plněné  
mléčným masem, houkami, zelím.

7. Našel jsi nějaké zvláštnosti? Napiš o nich.

8. ledna Druhý den svátku Narodni Korysta  
9. ledna Třetí den svátku Narodni Korysta

## Příloha 31 - příklad evaluačního dotazníku

Vánoce

Příloha č. 18: Dotazník pro žáky

Evaluační dotazník určený žákům. Každý žák samostatně vyplní na konci projektu.

### Dotazník pro žáky

Milý žáčku,

máš za sebou celý projekt „Vánoce“. Vyplň teď, prosím, tento dotazník a zhodnoť v něm celý projekt. Vyplněním dotazníku mi sdělíš, co tě nejvíce bavilo, co naopak nebavilo a co nového ses dozvěděl, naučil nebo prožil. Svoji odpověď dej do kroužku. Dotazník je anonymní, nepodepisuj se tedy.

Předem ti děkuji za vyplnění dotazníku a přeji ti krásné Vánoce a mnoho dárečků pod stromečkem. autorka projektu

1.) Pohlaví:

chlapec

dívka

2.) Ročník:

1. ročník

2. ročník

3. ročník

4. ročník

5. ročník

3.) Jak se ti líbil projekt?

Ano, velice se mi líbil.

Ano, docela se mi líbil.

Nevím.

Ne, moc se mi nelíbil.

Ne, vůbec se mi nelíbil.

4.) Bavilo tě téma Vánoce?

Ano, velice mě bavilo.

Ano, docela mě bavilo.

Nevím.

Ne, moc mě nebavilo.

Ne, vůbec mě nebavilo.

5.) Který typ práce tě nejvíce bavil?

povídání na kobereci

práce ve skupině- pracovní list

samostatná práce- pracovní list

vlastní zážitek

6.) Dozvěděl ses něco nového?

Ano

Nevím

Ne

Pokud ano, co to bylo?

VÁNOCE V RUSKU

7.) Jak hodnotíš svoji práci ve skupině? Oznamuj jako ve škole. 1

8.) Jak hodnotíš práci spolužáků ve tvé skupině? Oznamuj jako ve škole. 2

9.) Z následujících otázek můžeš vybrat i několik odpovědí.

Která aktivita se ti nejvíce líbila? Zakroužkuj zeleně.

Která aktivita se ti nejméně líbila? Zakroužkuj červeně.

1. den poslech- narození Ježíška  
povídání o Vánocích a tvorba pojmové mapy  
výroba knižičky a Vánoc u nás  
vánoční pokrmy  
hodnocení dne

2. den psaní vánočního příběhu  
dopis Ježíškovi  
anglická koleda  
Vánoce ve světě  
hodnocení dne

3. den povídání o Štědrém dni  
Vánoce „na vlastní kůži“ - vánoční perníčky  
Vánoce „na vlastní kůži“ - vánoční tradice a zvyky  
Vánoce „na vlastní kůži“ - vánoční dopis  
Vánoce „na vlastní kůži“ - tvorba Betléma  
hodnocení dne

10.) Kdyby sis mohl vybrat, na jakém tématu bys chtěl v rámci projektu pracovat? Můžeš jich napsat i více. AUTA

\* Chceš ještě něco napsat o projektu nebo mi něco vzkázat? Nyní máš možnost.



## ANOTACE

<b>Jméno a příjmení:</b>	Anna Přidálková
<b>Katedra nebo ústav:</b>	Katedra českého jazyka a literatury
<b>Vedoucí práce:</b>	Mgr. Milan Polák, Ph.D.
<b>Rok obhajoby:</b>	2018

<b>Název práce:</b>	Realizace projektu v podmínkách malotřídní školy (se zaměřením na vzdělávací obor Český jazyk a vybraná průřezová témata)
<b>Název v angličtině:</b>	Realization of a project in conditions of a small primary school (focused on educational field of Czech language and other cross- curricular subjects)
<b>Anotace práce:</b>	Diplomová práce se ve své teoretické části zabývá studiem projektové metody v oblastech jejího vymezení, historie, kladů a záporů a jejím uplatněním ve vyučovacím procesu. Dále je rozebrán Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání se zaměřením na vzdělávací obor Český jazyk a literatura a na průřezová témata. V praktické části je popsán realizovaný projekt.
<b>Klíčová slova:</b>	Projektová metoda, výukové metody, Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, vzdělávací obor Český jazyk a literatura, klíčové kompetence, průřezová témata.
<b>Anotace v angličtině:</b>	The Diploma thesis in its theoretical part deals with the study of project method in its field of definition, history, pros and cons and application in teaching class. Further is an analyzed Framework educational program for basic education with the focus on educational field of Czech language and literature and cross-cutting themes. In the practical part is described the realized project.
<b>Klíčová slova v angličtině:</b>	Project method, Framework educational programme for basic education, alternative school systems, educational field of Czech language and literature, key competencies, cross-cutting themes.
<b>Přílohy vázané v práci:</b>	31
<b>Rozsah práce:</b>	148
<b>Jazyk práce:</b>	čeština